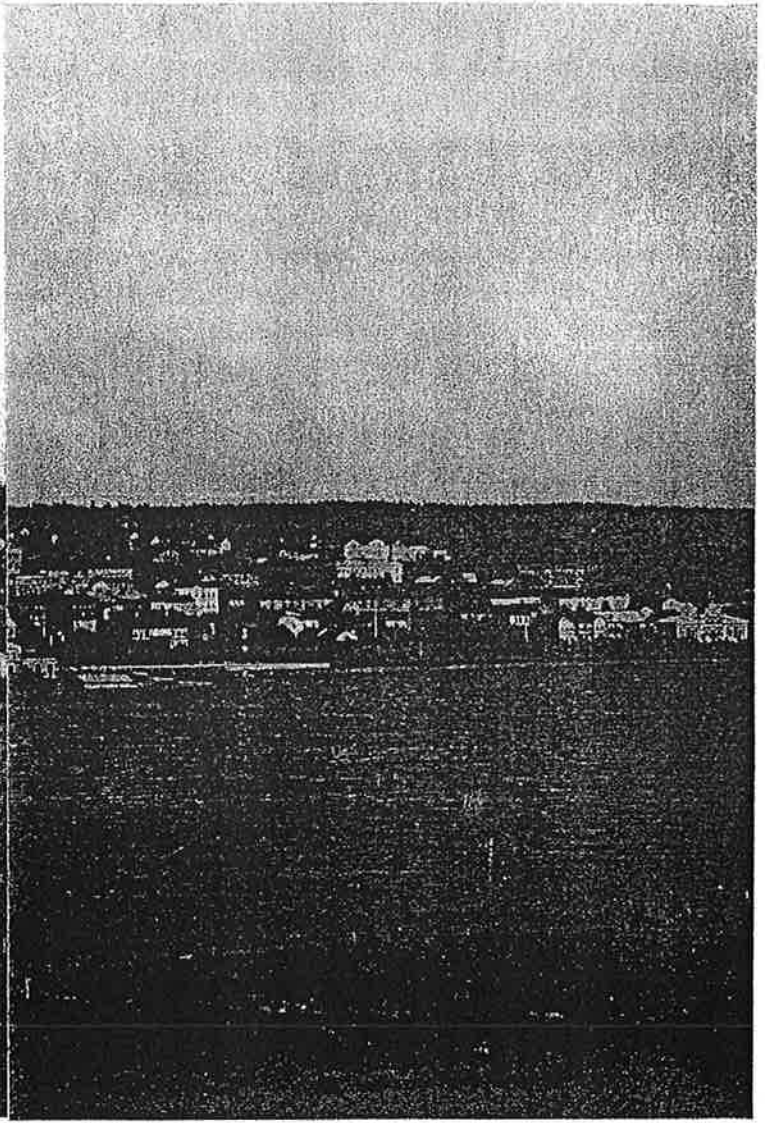
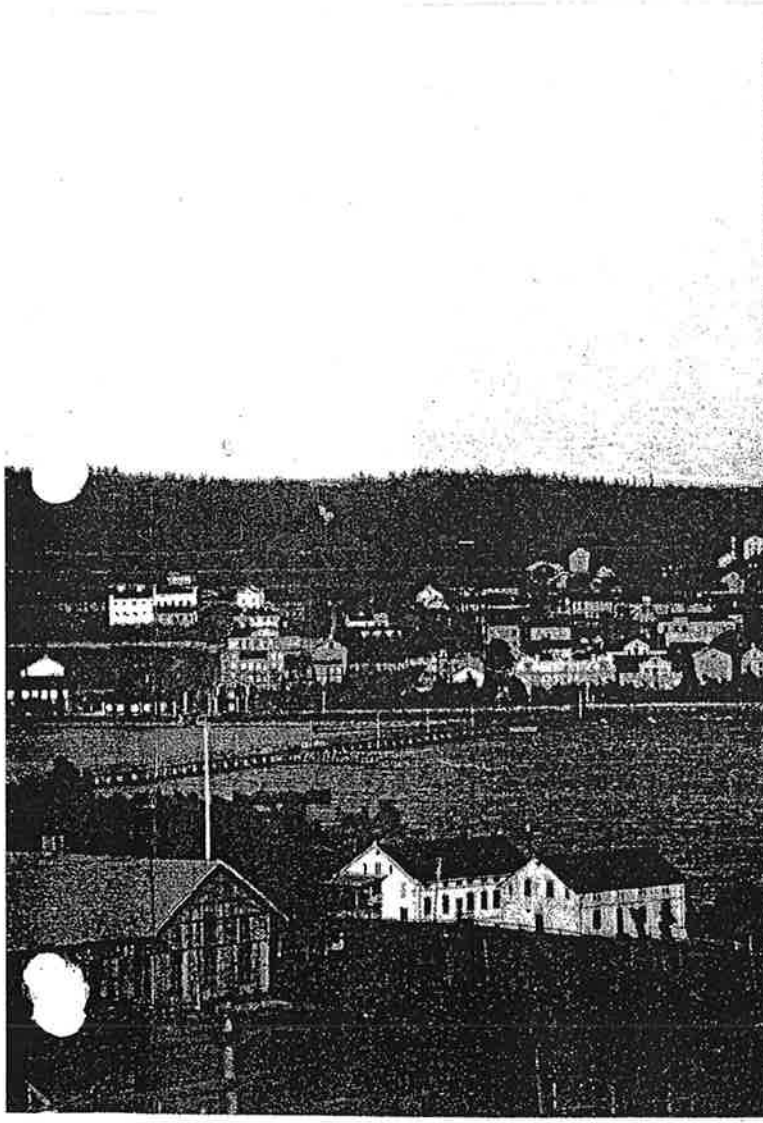

GULLE
Prästgatan 14

J P GULLE

Slutet på 1870-talet utgjorde en milstolpe i Östersunds stads utveckling, det var då tvärbanan genom Jämtland började komma till stånd. I och med det, ökade befolknings-siffran i staden kraftigt. Mängder av rallare från södra Sverige strömmade till, eftersom inte jämtarna själva deltog i banbygget. Med rallarna följde även den del affärsmän, som tillhandahöll matvaror, arbetskläder m m. De kallades för "futtare". Flera av dem blev kvar i staden och grundade firmor, en av dem var Jehan Petter Gulle. I handelsboden på Prästgatan 14 ^{som kallas av "stäl-Enk"} bedrevs försäljnings- och byteshandel av livsmedel, skinn, skrot, redskap av olika slag, hästskor, kläder; ja, kort sagt, det mesta som dåtidens människor behövde. Hustrun och barnen hjälpte till i handelsboden. Efter Gulle's död 1902 övertogs butiken av hustrun och sönerna Olle, Aron (han med näsan) och Adolf (~~Adolf~~). Änkan Gulle bodde i köket och kontoret, där hon tog emot storkunder, och Olle bodde på övervåningen med fru och barn. Eftersom Gulle's var något konservativa (enl uppg) och inte hängde med i utvecklingen, lades affärsrörelsen ner på 30-talet.

Källor: "Då järnvägen kom till Östersund" av Erik Christian Genberg.
Muntligen av besökare.

Maud Henriksson

870627

kyrka 1 of

X MEA + MB

Lördags-Extra

ÖP Lördag 14 mars 1987

1

Jag minns min barndoms
lilla röda handelsbod

**GOTT
OM TID
- MEN SMÅTT
OM PENGAR...**

När jag i minnet återvänder till barn-
domens enkla handelsbod är det första jag
möter några emaljerade skyltar som sitter
på vägen och gör reklam för Vita Tvätt-
björn, Lazarol, Lazarin och Floroöl tvål.

Sedan är det den vita dörren med svart
hamrat handtag som sitter väl högt för en
sjuåring, men en kund går just ut så jag
kommer in utan besvär och känner genast
den goda doft som alltid finns i affären.

En fin blandning sammansatt av kryddor,
kaffe, tobak, smus, öppna tunnor med sill
och såpa därtill extra smaksatt med doft
från läderskor och seltyg allt i samma rum.

Till vänster om dörren står en rödmålad
träbänk och där sitter ofta gubbarna en
stund och pratar om bygdens liv och död

Nov och a' Brita har visst fått en pöjk
ners Ersas ha nog dödd för dom
orsklöckan i går säger n'Per Jonssa
som sitter på bänken tillsammans med
n'Lars Erssa.

— Hur gammal va n'Anners Erssa? undrar
n'Lars men får inte något svar för nu kom-
mer biträdet Anna och vill lyfta på bänklöck-

— k Erssa ska ha en gång hästskor tria
h hästkorna hänger på en ribba i

— Locket fälls ner men nu får gubbarna
handla och n'Lars frågar om plåten ha kom-
me hem?

— Ja den kom just nu med varulasset, svar-
rar affärens chef n'Erik Perssa och undrar
sedan hur stor plåt n'Lars behöver.

— Ta minste format, säger han och vill
samtidigt få låna butikens säkert enda plåt-
sax te e måra.

— Ja det är inte sällan en kund vill låna
plåtsaxen verktyget behövs inte så ofta och
är för dyrt att köpa ansåg man på 30-talet.

Den andra gubben från sittbänken behö-
ver 200 tre-tums spik och Anna börjar läg-
ga några spikar på vägen för provvägning
men blir avbruten av n'Per Jonssa som
frågar misstänksamt, kann de bli rätt de
danne.

— Ja det ska stämna men jag kan räkna
också om du vill, svarar Anna, de e nog sek-
rest då avgör spikköparen bestämt.

Det är roligt och spännande för en lill-
grabb att få gå på "bua" som affären kallas i
dagligt tal där händer så mycket mot hem-
ma så att jag kryper undan i ett hörn för att
få vara kvar lite längre.

Nu kommer en tant in, svartklädd och
med huckle, hon har en korg med ägg och
en rulle smör inlindad i en handduk, pro-
dukter från torpet som hon vill byta i varor.

— Hon begär ett halvt kg kaffe i kg vete-
mjöl en bit Palmquist-korv biträdet före-
slår, så där, med kniven som riktmärke.

— Nä huva-ligen hälften får räck te, je ske
ha tri silla å.

Ur silltunnan i hörnet fiskas så upp det be-
gårdas antalet, vägs och så räknas de ihop,
det blir lite pengar över vid bytshandeln.

— De va bra då, säger tanten för n'Kalle
må fara te stan hitat tandläkarn å dra ut e
tann som ha styggvärt i fler daga, han ha
lagt på både snusen å brännvine men int nå
ha hjälpt.

När Kalle andra dan kanske far till stan,
gör han som många andra åker spark 6 km
till station och tar tåget därifrån det kostar
60 öre tur och retur, bussen som går från
byn tar en krona för resan.

Nu kommer Nils och Jonas in, det är
dom som kör varorna till affären med häs-
tar som nu står vid lastbryggan, svettiga ef-
ter motluten upp till Aspås.

Körkarlarna kommer som en fläkt från
den stora världen tycker jag, dom har ju
varit till Krokomben och den spännande järn-
vägen.

— Jasså du e på bua du me, säger n'Nils
som jag känner förut, pappa till fyra pojkar
som är mina lekkamrater.

Ske du ha en bit frågar han och räcker
fram ett stycke bröstsocker som jag tar emot
och stoppar i mun med snörstump och allt.

Men nu är det min tur att få handla och
jag lämnar en papperslapp till biträdet där
mamma skrivit upp det hon behöver.

Sedan ställer jag en liten emaljerad kruka
med blå rand upp på disken.

— Du ska ha sirap ser jag, men då får du
vänta lite för det var just slut i tunnan säger
n'Erik Perssa.

Varukörarna håller nu på med att lasta
av sina lass och rullar in ett stort träfat med
sirap som dom ställer på några bockar så att
sirapen sedan går lätt att tappa i kundernas
egna krukor.

Min sirapskruka fylls på och locket blir
fastbundet med ett snöre och i kg råkaffe
vägs upp som sedan kommer att roostas hem-
ma i en långpanna eller som hos en del i kaf-
ferostare med vev.

Men utvecklingen går framåt det börjar
komma färdigrostat kaffe som man också
kan få malet.

Anna öppnar just nu ett paket Gévalia
och fyller i kaffekvarnen som hon sedan
drar runt med en stor vev och nu luktar det
ännu godare i boden av det nymalda kaffet.

Ett kg soda vägs upp och jag känner i för-
väg hur fingertopparna blir skrynkliga när
jag tänker på min påtvingade insats vid
diskbaljan med det starka diskmedlet.

Och till sist kommer belöningen för att jag
går och handlar, jag har lov att köpa för fem
öre karameller.

— Ska du ha hemkokta eller vanliga, frågar
handlarn? De ske vä Katrina-fikan, säger
jag utan att tveka.

Karamellerna var uppkallade efter nam-
net på en tant i affärens närhet som kokade
godsakerna, som extra knäck heter det väl
nuförtiden.

Det var något visst med dom karameller-
na, smaken går nog inte att beskriva den
måste nog upplevas av en lillpojke på
1930-talet.

När jag ska hem får jag åka med varu-
körarna, så nu är sirap och vetemjöl var för
sig vid hemkomsten och inte som en gång
tidigare under olika äventyr efter vägen en

klibbig smet i ryggsäcken.

Minna små vardagsminnen från barn-
domens tid väcker samtidigt en del reflek-
tioner.

Det var ganska primitiva förhållanden
tycker vi nu, smått om pengar men mera
gott om tid, för den var billigare då.

Kunderna hade tid att sätta sig en stund
på bänken vid dörren och prata med en
medmänniska, kunde vänta på sin tur att få
handla, hade tid att få varorna uppvägd i
påsar och ihopräknat med penna och pap-
per och sedan kanske gå hela vägen hem,
det var få som hade en cykel.

Men nu får vi ju en massa tid över för vik-
tigare saker när man tar bilen till snabb-
köpet där bara namnet ger en förning om
tidsvinst och bekvämlighet.

Vid butiksdörren står inte längre någon
sittbänk och inte lär den bli använd om den
fanns.

Nu är det i stället bara att plocka ner i
en vagn av, färdigförpackade och prissatta,
snabbmakaroner, snabbis, snabbak, snabb-
förband, färdigskuren limpa och en flaska,
rent i en blink.

Så fort fram till kassan där räknemaski-
nen inte längre plingar utan säger tut, tut
och naturligtvis inte som jag ibland inbillar
mig - ut, ut.

Och till sist efter en kopp snabbkaffe
skönt tillbakalutad i soffan framför t v
apparaten med hela världen för mina fötter en
flyktig tanke.

Vad är det som våra barn kommer att
minnas när även snabbköpsaffären, bara
är ett barndomsminne.

Arne Ångehov

Träskor och fårbogar hängde om vartannat i den gamla goda tiden

J. P. Gulle startade sin affär på Prästgatan 14
år 1894 och hade den verkliga diversebutiken

Östersunds Handels- och Industriidka-
reförening beslutade på måndagskvällen
att om möjligt söka få J. P. Gulle
gamla butik från 1890-talet bevarad åt
eftervärlden. Den gamla affären på
Prästgatan 14, som nu varit igenbom-
mad ett par års tid, är den äldsta i sta-
den bevarade vad beträffar själva in-
redningen, och som lokaliteterna inom
kort kommer att tas i anspråk för an-
nat ändamål har önskemål framförts
att inte de gamla diskarna, skåpen och
hyllorna m. m. skulle skatta åt förgäng-
elsen, utan bevaras för framtiden.
Detta kommer också att ske och för-
modligen kommer butiken att sättas
upp på Jamtli i nuvarande skick.

JT:s medarbetare har, med anledning
av att den gamla butiken åter en gång
kommit i ropet, gjort ett besök i butiks-
lokalen. Det har inte gjorts några af-
färer där på ett par års tid och hyllor,
skåp och lådor är för länge sedan töm-
da på allt som varit i dem. Trots
detta fick vi en inblick i hur en affär
tog sig ut före sekelskiftet och i anda-
nom såg vi hur väggar och tak var be-
hängda med olika föremål och hyllorna
fullpackade med olika varor. På den
tiden specialiserade man sig inte utar
såld praktiskt taget allt som fanns i
marknaden.

Så stora anspråk hade man inte heller
på lokalerna och inredningen på den ti-
den. Ljus och luft var kanske inte di-
rekt något främmande begrepp, men
det lades inte så stor vikt därvid. Det
gällde tydligen att utnyttja alla upp-
tänkliga ställen och vrår för att få plats
med den rikhaltiga sorteringen att dö-
ma av den mängd av hyllor och lådor,
som finns överallt. Vad de innehållit
kunde de tyvärr inte berätta för oss, i
annat fall är vi övertygad om att vi
fått oss en högst intressant stund med
de en gång i tiden vitmålade hyllorna
och lådorna.

Kontoret intill butikslokalen är endast
ett litet kyffe med ett skrivbord, ett li-
tet skåp med hyllor, ett gammalt kassa-
skåp samt plats för telefonen. Där
har det med all säkerhet plitats och
präntats åtskilliga siffror och planlagts
stora affärer. Även den del av affären
kommer, enligt uppgift, att bevaras.

AFFAREN STARTADES 1894.

För att få höra litet om affärens

historia, har vi vänt oss till en person
som är väl bekant med förhållandena.
Denne har en del att förtälja om den
gamla butiken. Gulle kom närmast
från Västergötland med sin familj och
arbetade först vid järnvägsbygget för
att sedan slå sig på affärer. Efter att
ha innehaft butiken på såväl Prästga-
tan 8 som 10, öppnade han till sist bu-
tiken på Prästgatan 14. Gården köptes
av en herre, som gick under namnet
Stål-Erik. Den innehöll endast bostads-
rum, men J. P. Gulle byggde om till
butikslokaler och satte genast i gång
med affärerna. Detta hände år 1894
och lokalen har bibehållits oförändrad
sedan dess.

Det handlades med allt möjligt, men
största vikten lades till en början vid
handeln med hudar och skinn och sär-
skilt gjordes då stora affärer med en
firma från Bergen i Norge, som för-
modligen exporterade varorna. På ja-
nuari- och marsmarknaderna var det

Forts. å sista sid.

Från Gamla Östorslund

Här är jag nu igen och med en ny bild. Den talar egentligen för sig själv ehuru den är unikare än den förra. Redan den spökaktiga bakgrunden anger platsens välör. Men det är livliga re här, ty framstående personligheter ha lockats ut för att posera för kameran. Dock kommer presentationen av dessa att bli först i slutet av denna efterskrift. Och jag börjar vid knuten till vänster som går alltifrån ovan o. till nedan. Jag måste använda ett lite halvreligiöst språk här för jag kan inte tala med att det är så god som prästerskapet allihop som står bredvid. »Knuten» i och för sig själv rymmer inom sina rävskinn stadens förste fotograf. Undra inte sedan på miljön. Fotografen hette Lønner och räknade sin rot i Das grosse. Huset med det blinda ögat över tvenne fönster i verti-

En bild från Prästgatan på 1870-talet.

under köparens säng. Eller det var märkvärdiga saker det här, sa Stål-Erik — sålde svinhåret o. s. v., o. s. v. Ankan sålde i sinom tid gården till Gulle, känd och välkänd. Bortom Mobergs se vi återigen gårdar som inte — synas. Tusengården och »Halt-Jakobus». Här gör också jag halt, fast i en annan betydelse, för att anmärka att den ne var en tydligen praktisk man som inte ville att justitistaten i sambället skulde svälla ut i onödan, ty då han en gång pliktade 10 riksdaler för en innevad blyhalt upphov han sin mun och sade följande tänkvärda ord: »Jag vill nog bli full en gång till, så det är bäst jag lämnar tjugo på en gång». Bortom denne älskvärde och förutsende herre följa så Cavallins övre, Rickarjssons och fånggevdiger Olssons. Och i den gentlemannens sällskap kunna vi ju kasta ett öga på häktet, med sina dåsprift nya men nu nöta stenröppor i omhus, bemålade med ornament i vita på stegens sidor, alldeles som det

husfolket flyttat åt i bryggstugan över sommaren. Men egentligen är det blott portalen som intresserar mig, ty den är synnerligen förnämt vacker, fast jag tycker att bildningsnivån hos ställets »inackorderingar» kunde genom vederbörandes försorg höjas så att de kunde läsa 1861 i gyllene romersk inskription: MDCCCLXI, ty det var inte utan att detta gav »huset» en värdigare och mindre populär prägel medan den glänste i guld ovan de dystra dörrhalvorna. Där ser emellertid fridsamt ut, ty de vakthavandes ställning på trappans postament är ovanligt ledig där de halvgigg införf kameran — på mycket för långt håll för att besvärås med »en glädare min om jag får be».

Och nu äro vi på högra sidan av gatan (och vi betraktandet av bilden) — bortenst o. hitöver blir ordnningen Den

varemot den längre damens ansikte avtecknar sig är skräddare Lundstedts. Den prydliga byggnaden med knuten synlig mellan damerna är snokare Ljvén. Snuggt och välgjort arbete. Egenskap som tydligen gått i arv till sonen häradsskrivaren-stadsfullmäktige-ordföranden m. m. Huset finns ännu kvar om jag ej misstager mig. Gården med stora svarta skorstenen och något förnämt över sig är Gammel-Täléns, där en Simon Persson drev sin skinnhandel. Och det lilla huset med den vita skorstenen närapå i hela husets höjd är Lillkrogen, även »buskroa» kallad. Till sist skadas i förgrunden ett hus som hörde till kopparslagare Lundholms område, men kan kanske vid den här tiden räknas till prästen Flahgrens. L. var svägers med fröken H. Och damerna ifråga voro dottrar till den handlande Högrens som gifte sig med prostdottern Anna Katarina Zetterberg. Hon var ju dottern till präst-dottern — prästinnan Anna Dahl-

och tack för sällskapet kl. 12 på en solig sommar dag i Östersund på sjutio-talet liksom något år förut på Prästgatan. Jag förstår att ni tycker att det här blev en underlig blandad rätt — jag skall i förtroende säga att jag tycker precis detsamma själv. Men ty synen är nådig och redaktören i det här bladet är än nådigare om han tar in det.

Jag tackar och de sju vise till vilka dären fått framställa alla sina frågor och kontrafrågor och, märkeligt nog som ett undantag från regeln, fått dem i det närmaste fullt möjligt besvara de. Till de sju räknar jag då i första hand postiljonen som vet allt, fabrikören P. M. N. som också vet mycket, farbror med knutet som likaså är en god etta samt köpmannen L., som lånat många bikterna och i stället fått in sin pater familjars m. fl. i bladet.

Nästa gång spätsera vi vill åt något annat håll.

V. Landsort.

Almas brev till brorssonen Bengt Gulle

Västerås den 28 mars 1960.

Bästa Bengt

Hoppas att Ni allesammans där uppe i Östersund mår någorlunda bra.

Nu skall jag försöka erinra mig något från forna tider i Östersund och om min far och mor samt huru affärerna började där. Först skall jag tala om att min far är en äkta svensk man fast det finns många i Östersund som tror att han är norsk. Det beror väl på att han umgicks med norskar t ex med Henrik Moe och Nils Lundemo samt alla norska skinnhandlare, Isacksson och Otto Sesang m fl. Han umgicks också med Bröderna Amelin, Bröderna Hellne, Pellerins Margarinfabrik. Vidare handlade vi med många norska firmor.

Vi har aldrig lyckats få reda på vilken som är hans far, det gick ett par rykten om det men ingen vet bestämt. Farmor sägs ha varit en enastående skönhet i sin ungdom och hon hade honom innan hon gifte sig.

Min mor Charlotta född Olsson är född i Bittena församling, Skaraborgs län på Hornborga gård den 17 oktober 1851. Hennes föräldrar var lantbrukare och hade det bra ekonomiskt.

Min far Johan Petter Gulle (namnet Gulle antaget) föddes i Vedums socken, Skaraborgs län den 8 juni 1852.

Farmor gifte sig senare med Anders Ahlgren (även det namnet antaget efter stället han brukade).

Pappa hade flera halvsyskon, ett par av dem har varit här i Västerås och har haft affärer här men de äro döda nu.

Jag skall försöka erinra mig hur Gulles affärer kom till från början och hur det blev så att vi kom upp till Östersund. (Jag kommer även ihåg något om affärerna i Vedum men lämnar dem)

Vi reste till Östersund någon gång på hösten 1882, jag var mellan 7 och 8 år då. Vi åkte tåg i två dagar, övernattade i Stockholm på ett hotell med utsikt över stan. Det fanns inget nattåg på den tiden och dagtågen gick mycket långsamt. Det var Adolf, Ada, Olle, jag och mamma. Olle kunde inte ens gå då.

Pappa hade rest ifrån oss i förväg och varit borta i flera månader. Ingen visste var han fanns under den tiden. Han tordes inte ge sig tillkänna genom att en del dåliga affärer i Vedum gjort slut på mammas arv och en del pengar för sina svågrar. Under de månaderna arbetade han som rallare på norra stambanan som drogs upp till Östersund. Då arbetet började bli dåligt och han fått en bostad i Östersund började han fara omkring i staden där och sälja sill både färsk och salt samt köpa upp ben, skrot och lump. Så skrev han efter mamma och oss och talade om att han hade en bostad vilken visade sig bestå av ett enda rum med vedspis i ett gammalt ruckel på Köpmangatan. Vi hade det mycket fattigt då så om inte människor förbarmat sig över oss så hade vi väl fått svälta ihjäl.

På sommaren efter den kalla tråkiga vintern kom en bekant till oss från Västergötland, han hette Wiss. Han skrev till mormor och talade om hur vi hade det och hur det var för oss, då sände mormor lite penningar. Då hyrde pappa en liten tom butik med tillhörande 1 rum och kök, allt mycket dåligt ty huset skulle rivras så småningom. Detta var på Prästgatan 10, vår första butik vilken mamma skötte. Pappa köpte fortfarande skrot mm. Efter ett par år revs huset men under tiden hade en butik inretts i den s.k. Almqvistska gården, Prästgatan 8, en större butik med tillhörande 2 rum och kök. Vi

hade även fått en snäll flicka till hjälp. Det var där jag började lära mig lite i affär. Det var där man fick vara med då det nya mått-vikt-systemet infördes, från skålpund (425 g) till kilo, från aln till meter och från kanna till liter. Man läste de där förvandlings-tabellerna både dagar och kvällar och räknade så att alla priser skulle vara riktiga. Men affären gick bra och det var huvudsaken ty nu hade familjen ökat betydligt, även bror hade kommit till världen 1888. Då mormor omkring 1890 fick höra att det ordnats för oss till det bättre beslöt hon att hjälpa till med ytterligare lite penningar så att vi skulle få ett eget hus att bo i och då köptes Stål Eriks gård, Prästgatan 14. Genom det så såldes affären i Prästgatan 8 till fiskhandlare Henrik Moe, norsk man, med förbehåll att ingen affär skulle börja på Prästgatan 14 förrän efter närmare ett år.

Prästgatan 14 köptes i mitt och Adolfs namn, detta för om allt skulle gå omkull igen skulle åtminstone en bostad finnas för oss, ty spriten fanns redan då i full utsträckning i vårt hem. Jag blir bitter då jag tänker på vad mycket lidande och många tårar den usla spriten förorsakat mig och mina små syskon.

Då ingen affär nu fick öppnas i nr 14 omedelbart köpte Lundemo, norsk affärsman på Kyrkgatan, och pappa en affär i Odenslund, numera Rådhusgatan och då sändes jag dit för att ha hand om den tillsammans med en 16-års pojke som varit springpojke hos förre ägaren. Affären gick mycket bra, det var järnvägare vi hade som kunder, eldare och förare. De handlade mycket på bok och betalade för varje månad. Efter ungefär ett år och 6 månader sålde de affären och tjänade 400 kr var.

Då var det inrett en butik på Prästgatan 14 och färdigt för mig att komma hem till, samtidigt fick vi leverans till Fältarnas markententeri, då på Frösön, samt till båtarna Thomee och Trafik. Hade Adolf eller Olle inte tid fick jag köra ut varorna 2 ggr i veckan. Emellanåt skulle man till klappbryggan och skölja kläder även om det var kallt så man frös fast. Vidare så hade skinnhandeln börjat på allvar så att det var liv och rörelse i alla hörn. Bror minns nog inte så mycket från den tiden, han hade inte börjat skolan då.

Adolf, Olle, Ada och jag hade fullt upp varje dag, även den dräng som hette Lövström visste att han fick röra på sig. Brors tid kom senare och han har nog fått slita ont för sin del därhemma så det räcker till.

I början av 1893 övertog jag och Emma Johansson E Nelssons affär på Gröngatan 12 och torgaffär. Pappa lånade mig då, trots min ungdom, ej 18 år, 1 000 kr. Emma lånade lika mycket av sin far, 16 år. Vad vi var ängsliga att det inte skulle gå bra för oss, men det gick riktigt bra. Men, som avundsjukan alltid skall vara med, så kunde värden inte se att det gick så bra för oss utan han skulle ha butiken själv till sin dotter Britta och då sålde vi till dem. Sedan vi återbetalat till våra pappor hade vi en vinst på 12-1300 var. Vi såg klart att det aldrig skulle gå för dem som inte hade den ringaste aning om affärer, aldrig stått innanför en disk. Det gick ett år sedan sålde de affären med förlust. Vi hade kunnat få en butik i ett hus rätt över gatan och tagit våra kunder med oss men då tyckte jag att nu när jag blir fri skall jag ut och se något annat än Östersund och reste till Västerås i november 1897 och här fastnade jag.

Nu har jag talat om hur det kom sig att vi från Västergötland kom upp till Östersund och hur Gullers affärer började där och fortsatte genom åren. Nu får Bror berätta ty nu vet han mer än jag hur senaste tiderna varit.

Vänligen
Faster Alma

Delar av Alma Törnqvists anteckningar nedskrivna i Västerås den 27 mars 1960. Alma var Charlotta och Johan Petter Gulle's äldsta dotter, född den 21 juni 1875, död 1974.

Nu skall jag försöka erinra mig något från forna tider i Östersund och om min far och mor samt hur det blev så att vi kom upp till Östersund och började affärerna där uppe.

Först skall talas om att min far är en äkta svensk, ej "norsk", som allmänheten tror. Jag har hört det många gånger men det ryktet kommer nog av att han var mycket tillsammans med norskar t ex Henrik Moe, Nils Lundemo, båda i Östersund, samt även norska skinnhandlare i Trondheim, t ex Isacksson, Otto Seseng m fl. Vidare gjorde man mycket affärer med t ex Bröderna Amelin och Bröderna Hellne, Pellerins Margarinfabrik m fl.

Min far – Johan Petter Gulle – är född i Vedums socken, Skaraborgs län den 8 juni 1852. Min mor Charlotta f. Olsson är född den 17 oktober 1851 på Hornborga Gård, Bittena församling, Skaraborgs län, Västergötland. Hennes föräldrar var lantbrukare och hade det bra ekonomiskt.

Fars styvfar hette Andreas Ahlgren, ett antaget namn efter stället han brukade nere i Västergötland. De var många barn i den familjen – ett par av dem har varit här i Västerås och haft affärer här men de äro döda nu. Min farmor säges ha varit en riktig skönhet i sin ungdom.

Jag skall försöka erinra mig hur Gulle's affär kom till från början och hur det blev så vi kom upp till Östersund. Jag lämnar affärerna i Vedum (jag minns något även från dem) och tager början från Östersund.

Vi reste från Vedum någon gång på hösten 1882, jag var då mellan 7 och 8 år. Det var Adolf, Ada, Olle och jag, 4 syskon och mamma. Jag minns att vi låg på ett hotell i Stockholm, mycket högt upp med utsikt över stan. Det fanns inga nattåg på den tiden så resan tog hela 2 dagar.

Pappa hade för över ett år förut rest iväg och arbetade som rallare på norra stambanan till Östersund. Ingen visste var han fanns på flera månader.

Då arbetet på banan blev dåligt började min far åka omkring med kärra eller kälke och sälja sill både färsk och salt samt köpte samtidigt upp ben och lump och vi hade det mycket fattigt då. Vi bodde i ett gammalt ruckel på Köpmangatan. (saknas anteckn.)

... Det var då jag riktigt började lära mig lité affärer. Där fick man vara med då det nya vikt- och måttsystemet infördes från skålpund (425 gram) till kilo, från kanna till liter och från aln till meter. Jag minns ännu hur man räknade och arbetade för att få allt att bli riktigt med både vikt och mått och priser därefter. Man läste de där fördärvliga tabellerna både dagar och kvällar och räknade så att allt skulle stämma. Det var inte roligt alla gånger men pappa fordrade att jag skulle hjälpa till med detta.

Men affärerna gick bra, det var huvudsaken och vi hade även fått en snäll och hygglig människa till hjälp både (saknas anteckn.)

...Sedan sålde de densamma och tjänade visst lité penningar på den affärerna. Då behövdes jag hemma på Prästgatan 14. Då hade det ordnats en affär där, liten och enkel. Jag var hemma ett pr år och arbetade och hjälpte till med allt möjligt. Vi hade då leveranser till markententeriet på "Fältarne" som var på Frösön då och dit skulle varor levereras 2 gånger i veckan. Hade ingen av pojkarna, Adolf eller Olle, tid då fick jag köra dit med varorna. Vidare skulle vi hålla båten "Trafik" med de varor de behövde, då var det att köra till båten och emellanåt åka till klappbryggan och skölja kläder även om det var kallt så man nästa frös fast.

Det var med glädje jag fick höra att Nelsson på Gröngatan 12 skulle sälja sin affär och flytta till Stockholm, det var 1892 (jag var 18 år) och pappa ställde sig inte alldeles ovillig att låna mig några hundra kronor så att Emma Johansson och jag kunde få övertaga den. Hon hade då redan fått löfte av sin far att få låna 1 000 kr (16 år) bara vi skötte oss och Emmas far var noggrannheten själv, han kontrollerade våra affärskassor och dylikt 2 gånger i veckan. Det gick bra men då avundsjukan alltid är med så kunde inte den som ägde gården se att det gick bra för oss så efter 4 år skulle han ha den till sin dotter, som aldrig stått innanför en disk någon gång. Han fick köpa den av oss efter inköpspris och vi hade då under åren betalt både Emmas far och pappa samt hade då var sina 1 200 - 1 300 kronor. Vi voro bjudna en ny affär tvärs över gatan men jag ville då se hur det såg ut i en annan stad och reste till Västerås vid 23 års ålder.

Familjen Johan Petter Johansson Gulle

Jag Johan Petter Johansson Gulle var född i Bitterna församling, Skaraborgs län den 8 juni 1852. (Död den 1/7 1902.)

Hustru Charlotta Olofsdotter Olsson från Hornborga i Vedum, född den 17 oktober 1851. (Död den 17/4 1941.)

Johan Petter och Charlotta träffades, när dom arbetade som dräng och piga på en gård i Vedum.

År 1875 den 2 maj sammanvigdes Vi båda hos Pref. (ev. Gref) de Creutz i Vedum.

Barn

Dotter	Alma	född	21 juni 1875
Son	Johan Adolf	född	17 juli 1877
Dotter	Ada	född	29 september 1879
Son	Axel Georg	född	6 december 1884 (avliden 29 aug. 1889)
Son	Aron Teodor	född	9 november 1886 (avliden 7 sept. 1889)
Son	Olof Arvid	född	28 juli 1881
Son	Bror Agnar	född	10 december 1886 z
Dotter	Anna Cecilia	född	24 oktober 1891
Son	Aron Rudolf	född	19 juni 1893
Dotter	Amelie Charlotta	född	2 oktober 1894

Uppgifterna hämtade från Utdrag ur Johan Petter Gulle:s Antecknings-bok.

Sönerna Axel Georg och Aron Teodor avled (troligen i lungrot) kort efter varandra år 1889, enligt uppgift från Astrid Stein, barnbarn till Charlotta och Johan Petter Gulle.

Anteckningar om Johan Petter Gulle och hans familj.

Uppgifter hämtade från Handelsregistret på Länsstyrelsen i Jämtlands län den 15 september 2003.

Den 30 januari år 1886 registrerades Johan Petter Johansson Gulle tillsammans med Charlotta och sonen Johan Adolf (9 år gammal) in i handelsregistret för Östersunds stad.

Uppgifter på registrering av handels- och köpmän tidigare än 1886 finns ej, eftersom Handelsregistret tillkom först 1886, enligt uppgift från Bo Lundberg på arkivet på Länsstyrelsen i Östersund.

Inflyttningen till Östersund skedde enligt anteckningar från Alma (Gulle) Törnqvist redan hösten 1882 till ett - som hon minns det - gammalt ruckel på Köpmangatan, nummer saknas.

J P Gulle's namn återfinns i en annons i Jämtlands Posten från 1885, där adressen är Köpmangatan 157, och där viss försäljning av sill och annan fisk förekom. Enligt karta från 1886 återfinns beteckningen Köpmangatan 157 där Lokala skattemyndigheten idag har sitt säte.

Uppgifter från "Då järnvägen kom till Östersund" minnesant. av E. Chr. Genberg Boken utgiven 1948

Köpmangatan 157, år 1886 var Nr 18 tomt 157 Onkel Adam.

Ägare bryggarna Sven och J Henriksson. På tomten fanns ett mindre ölbryggeri vid namn "Drängarnas". Bryggeriet blev avvecklat genom att Grönborgs bryggeri i Sundsvall öppnade filial på Storgatan 8 härstädes.

Inköp av fastighet av J P Gulle

Tomt nr 14½ 88 Auktionisten 2 jämte en tredjedels vretlott. Ägare: gårdsägaren och auktionisten Erik Ståhl. Byggnaderna utgjordes av en mindre tvåvånings mangårdsbyggnad i hörnet av Prästgatan och gränden (och står ännu kvar nästan oförändrad) samt uthusbyggnad å västra sidan av tomten. Här bodde år 1879 förutom värden med hustru, fru Katarina Lackström, arbetaren Per Rickardsson, som sedermera blev åkare, med hustru och två barn, mamsell Margareta Nordenborg och e.o. landskanslisten E Fr. Ström. Senare på 1880-talet inköptes fastigheten av en s.k. "futtare", matvaruhandlare J. P. Gulle, som här drev rörelse med slakteri och skinnhandel. Blev med tiden stadens största affär i branschen.

Den 27 augusti 1891 köptes, enligt J. P. Gulle's anteckningsbok, Ståhl-Erik's gård för barnens räkning, för 9.500 kronor (Prestgatan 14, adress 1891 Prestgatan 90).

Betalt	27 augusti kontant	2,000	
	5 september kontant	100	
	5 oktober kontant	900	
lån i bank c:a		6.500	
Brita	oktober	110	(Kanske Ståhleriks änka)
kontant	4 november	60	
Betalt med varor	december	990	

Amorteringar

Sparbanken

28 12 91 350

12 11 92 600 (juni 1892 halvårs-ränta 124)

JÄMTLANDS LÄNS MUSEUM

Intervju med (namn, adr, telefon, födelseår, födelseort):

Elsa Nyberg, barnbarn till J P och Charlotta Gulle
Västfjällvägen 7
831 71 Östersund

Astrid Stein, barnbarn till J P och Charlotta Gulle, syster till Elsa Nyberg
Brunnsgränd 16 D
831 34 Östersund

Datum och plats:

2003-09-30 hemma hos Elsa Nyberg, Västfjällvägen 7, Torvalla.

Genomförd av:

Annica Helgadotter, Jämtlands läns museums.

Syfte:

Öka kunskapen om familjen Gulle för att kunna levandegöra rollspelet i Gulleboden på ett bättre sätt.

Projekt:

Ingår i det Nationella uppdraget som Jamtli erhållit för perioden 2003-2005, delprojekt gårdsansvar.

Intervjuns karaktär:

Vid intervjuns början fanns ett antal fasta frågor. Utifrån dessa tillkom följdfrågor och sidospår som tilläts löpa fritt. Intervjun bandades.

Transkribering:

Vid renskrivningen har allt som inte specifikt har med familjen Gulle att göra tagits bort. I möjligaste mån har talspråk gjorts om till skriftspråk. Detta för att syftet med intervjun inte varit att spegla informanternas uttryckssätt utan att få fram fakta kring Gulle.

Ev. foto eller föremål:

Samlades in ett antal foton, släktträd rörande släkten Gulle samt en berättelse skriven av Alma, dotter till Johan Petter och Charlotta Gulle.

Övrigt:

Boel Jahrulf-Jonson med vid intervjun. Boel har forskat om Gulle för Jämtlands läns museum. Hon satte samman stommen av frågor inför intervjun.

Annica: Boel har gjort frågorna och sen har jag gått igenom dem. Föräldrarna till Johan Petter Gulle. I personregistret står antecknat Magnus Johan Petter Gulle och styvfar...

Elsa: Det har jag ingen aning om.

Astrid: Jag tog inte med mig det. Jag hade hämtat hos Lil Leander. Det är också en släkting till honom. Hon är barnbarnsbarn till Johan Petter. Hennes man hade forskat och de papperen fick jag men de har jag inte med mig tror jag. Det visste jag inte att det hade någon.... Det har jag inte. Men jag kanske kommer ihåg. Hade ni några anteckningar om det?

Boel: Nej.

Elsa: Jag undrar om jag har dom då, har jag fått några sådana papper av dej?

Astrid: Nej...

Annica: Kan inte du skicka de papperen.

Astrid: Jo, då det kan jag. Jag har själv börjat släktforska och jag har inte kommit någon stans. Då visste jag att den här Wikman hade forskat, han är död nu. Och då säger hon att du får överta de där. Jag kanske skall skriva ren dom först, sa hon. Nej gör inte det sa jag. Det är ett sånt himla jobb. Det är bättre om jag kör in det på datorn direkt. Men jag tittade på dem senast igår kväll. Men jag trodde inte att det...

Elsa: Tror du inte jag har något sånt, födelsedagar...

Boel: Det som är intressant här är att få en grund att stå på så är det ju föräldrarna till respektive...

Astrid: Jag kan åka hem och hämta dem.... Jag har dem här. Vet inte om ni hade den...

Boel: Eftersom han hette Johan Petter Johansson Gulle.

Astrid: Pappan hette Gull, står det i handlingarna.

Boel: Jaha, men var kommer Johansson ifrån då?

Astrid: Ja, jag vet inte...

Annica: Hur många barn hade de?

Astrid: De var tio. Du Boel frågade om mormor hade några fritidsintressen. Jag sa att jag kan inte tro det. Två dog när de var små, i spanska sjukan tror jag det var.

Annica: Var det spanskan de dog i eller vad?

Astrid: Det var nog något annat det. Det var någonting som gick. Jag har en känsla av att mamma sa att det var någonting som gick i hela stan.

Annica: Det kanske var lungsot som gick den perioden.

Astrid: De här papperen är det jag ska försöka sammanställa.

Annica: Då kan du lämna dem till mej...

Astrid: Ja.

Annica: Johan Petter, varifrån kom han?

Astrid: Vittena.

Annica: Och var ligger det någonstans?

Astrid: I Västergötland.

Annica: Charlotta Gulle, har ni föräldrarna till henne också?

Astrid: Det har jag på det där papperet.

Annica: Då tar vi det sen.

Enligt personregistret så flyttade de hit den 18 december 1884 och det var sex personer som flyttade hit. Vilka var de?

Elsa: Det var Alma, Adolf, Ada och Olle måste det varit.

Annica: Och sen föräldrarna.

Astrid: Men hade ju. Det var ju mormor som kom åkandes själv med fyra barn. Med tåg. Från Stockholm och hit. Finns i den där handlingen.

Annica: Charlotta Gulle kom själv med de fyra barnen.

Elsa: Ja.

Annica: Vad gjorde Johan Petter då?

Astrid: Han hade jobbat efter järnvägen och... Först hade han väl jobbat som rallare ett tag. Sen så jobbade han och sålde saker till rallarna. Bland annat sill och så. Vår äldsta moster

Alma skrev ner lite grann när hon var 85 år. Lite anteckningar om sånt hon kunde komma ihåg från när de flyttade hit.

Annica: Han var redan här då?

Astrid: Han måste ju ha varit här då.

Elsa: Ja. Jag har hört att hon hade fyra, fem barn och åkte tåg med.

Boel: Det konstiga är ju att det finns ingen mantalsskrivning på dom -82 när de kom opp.

Astrid: De bodde ju inte på Prästgatan 14 utan de bodde ju troligen på Köpmangatan först. Och sen har de bott på Prästgatan 8 och kanske en adress till innan de kom till 14. Bror Gulle, han är född på Prästgatan 8.

Boel: Fyra adresser har jag hittat. Men det är gamla beteckningar. Jag vet inte var i den moderna numreringen det är.

Astrid: Det står 188 eller någonting, sen är det...

Boel: 92A eller någonting sånt...

Köpmangatan. Det finns en annons i Jämtlands-Posten 1885. Då var han på Köpmangatan 157.

Astrid: Jaha. Det är nog möjligt det. Därför att det som moster Alma har skrivit här om att hon hjälpte till i någon affär och sånt där och sedan flyttade de till Prästgatan 14. Då kan man få den känslan att det var på Köpmangatan. Vet inte varför... Jag har ju lite tidningsurklipp här. En del av dem har jag rensat i. Jag vet inte om det framgår precis där... Det är ju sånt som handlar om handlare över huvud taget och så... Från gamla Östersund... Det var en som hette Stål-Erik som ägde huset tidigare, så står det "änkan sålde i sinom tid gården till Gulle".

Annica: Är det här någonting som vi redan har?

Astrid: En del av det har ni kanske. Jag vet att vi lämnade... Vi var och lämnade ett kort på morfar som står där och då... I samband med det så lämnade vi några artiklar och jag vet inte om det var de här...

Annica: Jag måste backa lite. Ni två är systrar, vem är era föräldrar?

Astrid: Anneli, yngsta dottern.

Annica: Någonting mer om hitflyttningen. Är det vad ni vet om den?

Astrid: Det är ju det där som moster Alma har skrivit...

Annica: Okej, då lägger vi det till intervjun sen.
Hur såg deras hem ut här i Östersund, vet ni någonting om det?

Elsa: Anställda, ja o ja...

Astrid: Det var ju så att, Olle till exempel, han, enligt Bengt Gulle, så skötte han om hudar och skinn och sånt som dom hade uppe på. Det var ju ett stort stall ute på gården med hästar, på övre våningen där hade dom tydligen hudar och skinn. Det var tydligen Olle som skötte den biten och Adolf satt på kontoret. Och Aron, han höll ju på med hästarna, han var riktig hästhandlare kan man säga. Han for ju runt och köpte och sålde hästar och hade på trav och så där. Bror höll väl också på med hästar. Han öppnade eget.

Elsa: Han öppnade eget i Lugnvik, han.

Astrid: Moster Alma skriver ju där hur hon som var äldst då fick hjälpa till. Fara med mat till fältarne, som hon kallade det. Det var ju säkert I21, fältjägarna som låg vid Frösö skans. Om inte någon av pojkarna kunde så fick hon fara dit med varor. Hon fick fara till båtarna som trafikerade Storsjön. Brukade vara ner till Storsjön och skölja kläder och sånt där så hon hade det tydligen väldigt jobbigt. Sen skaffade hon en egen affär när hon var 18 år, tillsammans med en kompis som var 16 år. Hon var driftig i alla sina dagar. Jag tror hon dog... vad var hon moster Alma, var hon nästan 100 år?

Elsa: Ja, hon var gammal men jag vet inte. Jag hade ett datum här på henne så det ser ut som hon var 99 år. Men att jag litat inte säkert på det.

Annica: Var hade hon affär?

Astrid: På Gröngatan. Det står också i de där papperen. Hon och en kompis öppnade en affär på Gröngatan. Vad det var för affär vet jag inte.

Elsa: Vad då?

Astrid: Vad Alma hade för affär.

Elsa: Det vet inte jag heller.

Astrid: Hon hade fått låna, vad var det några hundra eller var det en tusenlapp. Nej, vad var det...

Boel: Tusen kronor.

Astrid: Tusen kronor ja, och den andra flickan hade fått låna mera utav sin pappa och så hade dom ju affär där då. Och den pappan kom och kollade så att de skötte räkenskaper och sånt där. Och då fick dom ihop, tydligen så bra, så att dom kunde betala tillbaks de där pengarna. Men dom fick inte ha affären längre för ägarens dotter skulle ha det här.

Elsa: De papperen som moster Alma har skrivit, dom har inte jag läst.

Astrid: Nej, men det är så. Det otäcka är ju att det var så länge sen. Man kan ju nästan inte föreställa sej hur det har varit.. Man ser ju på kläder och sånt att det var ju en helt annan tid.

Boel: Jag undrar vad det var för affär som hon startade.

Astrid: Ja, det var på Gröngatan 12 eller 14 eller någonting sånt där.

Boel: Handelsregistret sträcker sej från, vad det –85 det, 1885... Då borde det.

Astrid: Det här var ju senare det. Alma är ju född –75, hon var 18 år då...

Boel: Det står kanske inte vad det är för typ av rörelse.

Astrid: Nej, det framgår ju inte av det där...

Boel: Johan Petter Gulle står som handlare.

Astrid: Men det var ju hudar och skinn och hästar och, ja och så sen affären då som kom till med, där det fanns allting egentligen. Silltunnor och, kött och...

Elsa: Silltunnan som stod där... Det minns jag.

Astrid: Sen bodde de. Jag vet inte riktigt hur de bodde. För vad jag kommer ihåg så var det ju bara ett kök.

Elsa: Ja, det var bara ett kök och så kontoret och affären.

Astrid: Men, då var det ju bara mormor som bodde där.

Elsa: I köket där...

Astrid: När du kommer ihåg.

Elsa: Ja.

Astrid: Uppepå bodde ju Olle och hans familj. Ja...

Annica: När de var, när de hade så många barn, bodde de på övervåningen då.

Astrid: De måste väl ha gjort det från början.

Elsa: Ja, det skulle jag väl tro.

Astrid: Och eftersom, Olle gifte sig väl inte... Hur gammal är han... Han var född –81, han... Ja, när övertog de det här, vad sa vi –91, –92 någonting. Då var ju han bara 10 år.

Elsa: Dom hade väl hela huset.

Astrid: Ja, då hade dom ju det.

Elsa: I början var väl Olle...

Astrid: Han var 10 år då i början på –90...

Annica: När dog Johan Petter då?

Astrid: -02.

Annica: Vad dog han av då?

Astrid: Ja, det vet jag inte. Men jag skulle kunna tänka mej att det var någonting med hjärtat.

Elsa: Det var väl något hastigt antar jag.

Astrid: Ja, det verkar ju så. Tror inte att han var sjuk innan utan det måste nästan varit något åt hjärtat. Det är klart att det får man väl fram om man börjar forska. Det brukar ju stå vad dom dör av.

Annica: Charlotta då, hon skötte familjen tror ni fram till Johan Petter dog då? Sen, då tog hon över affären?

Astrid: Ja, det vet vi ju inte. Trodde att hon stod i affären.

Boel: Ja, man har hört att...

Astrid: Förmodligen gjorde hon ju det.

Boel: Ja, man pratar så i alla fall. Och även att hon satt i ett hörn i ett hörn i affären. Om det var medan Johan Petter hade den eller om det var senare...

Elsa: Mamma var ju bara 7 år när han dog.

Astrid: Ja...

Elsa: Det var ju bra tätt mellan Aron och Alma och mamma.

Annica: Dom hade ju många barn som fortfarande var små... Hon måste åtminstone haft hjälp då?

Astrid: Ja, men det tror jag nog att dom hade. Och det är klart att Alma här, hon var 20 år äldre än vad mamma var så att hon hjälpte nog till mycket. Men hon stack ju iväg till Västerås. Så att det var kanske de andra flickorna som hjälpte till. Men som Ada, hon hade tydligen jobbat hos fotografen Olsson, jag vet inte när det var.

Boel: Det måste vara efter 1895?

Astrid: Ja... Det känns som... Det här är en släkt som bara har jobbat, och jobbat och jobbat. Någonting som har varit mest betecknande var ju när jag var på en begravning en gång och så säger Gösta Leander, hans fru Inga sa till en yngre bror då "Jaha, har du en helgdagskostym?", sa hon. Hon hade bara sett honom i arbetskläder. Så att... Jag vet inte, dom tyckte om att jobba. Jag tror det. I alla fall de flesta av dom.

Annica: Det var det de gjorde?

Astrid: Ja... Jag tror inte det var så mycket socialt, föreningsliv och sånt där.

Astrid: Ja, det var ju en av våra kusiner som hette Gösta Gulle som hade den sist. Som hade affären.

Elsa: Det vet inte jag. Det har jag aldrig hört talas om heller. Du vet, jag fanns ju inte här i stan. Jag flyttade ju härifrån när jag var 14.

Astrid: Det står tillexempel här om kovanpengarna som dom samlade in och det. Att den flyttades. Kommunen köpte ju fastigheten och så flyttades den på Jamtli då. Men när var det, 1964, "Gullegården färdig, kovanpengar över"... Var det någon annan emellan där, det vågar jag inte säga.

Annica: "Kovanpengarna", varför kallas dom så?

Astrid: "Kovan kommer, kovan går". Det var någon insamling. Dom sålde tändsticksaskar som Gullegården var på och lite annat smått och gott för att få in pengar till att flytta den. (Läser ett tidningsurklipp): "35-40 000 trodde (hör ej) att uppsättning och restaurering kommer att kosta"... "Vilket skulle betyda att Jamtligåvan nästan räcker och det mesta av kovanpengarna blir över till andra nyttiga ändamål". Det var tydligen mer pengar till det där. "Nu är gården alltså i samma skick som när JP Gulle bedrev handel".

Elsa: Är det ett gammalt urklipp det?

Astrid: Ja, det här är sånt som jag hittat efter mormor. (Läser vidare): "Den gamla butiksinredningen fanns inte när dom rev huset. Det revs nämligen ut i början av 40-talet då butiken gjordes om till en modeaffär". Det var det jag hade tänkt jag skulle hitta. I början av 40-talet...

Annica: Vem var det som drev den vidare då sa du?

Astrid: Det var någon som hade modeaffär är. Det var ingen i vår släkt heller. Det var väl inte Brita heller?

Elsa: Det vet jag inte.

Astrid: Gösta Gulle fru?

Elsa: När du säger det så kommer jag ihåg att det var en modeaffär.

Astrid: Ja, det står ju här också faktiskt...

Elsa: Men då var jag väl borta.

Boel: Du säger att inredning revs ut. Det innebär att inredning som är idag är inte äkta

Astrid: Den fixades dit på något sätt. Det står så här (läser vidare): "Men nu är gården alltså i samma skick (...) I första våningen finns alltså butiken och den traditionella disken, lådorna och facken och så vidare. Den kommer kanske att utnyttjas då och då för viss handel" Nej det framgår inte om dom hade sparat det på något sätt eller. Nej, jag kan inte säga. Men man var ju in där någon gång. Men som sagt, det var ju när jag var 5-åring.

Boel: Det är svårt att komma ihåg.

Astrid: Ja... Enligt det här så köpte JP Gulle upp "Hudar, skinn, viltskinn, talg och tagel". Telefon 172. Det är ju oerhört svårt att veta. Det är ju bara fragment här och där som man vet egentligen.

Annica: Första boendeadressen var alltså Köpmangatan 157. Och sen har vi pratat om var de bodde sen va?

Boel: Ja.

Annica: Om det var någon handelsverksamhet på Köpmangatan 157, det har vi också pratat om?

Astrid: Det måste ha varit någonting där, ja. Enligt det där som Alma har skrivit här.

Boel: Men det finner jag inte på handelsregistret, på den adressen. Det måste ha funnits något annat register innan handelsregistret kom till stånd. Det måste ha registrerats någonstans...

Annica: Johan Petter, stod han i affären på Prästgatan?

Astrid: Ja, det vet vi ju inte men det kan man ju förmoda att han har gjort.

Annica: Gjorde han andra saker också än att ha den här affären i Östersund?

Astrid: Nej, det är det här att han handlar med hudar och skinn. Det verkar ju som Alma också skriver här att hon vill påpeka att han är svensk och inte norsk.

Elsa: Ja, det har jag trott att han har varit.

Astrid: Ja, men det skulle väl vara att det beror på att han umgicks med så mycket norskar. Det måste ju, det var mycket handel med... och även med Sundsvall. Jag har ju ett brev som jag har hittat på ett, på en spegel tror jag att det var, som det står JP Gulle Östersund på och så är det från Sundsvall. Och det är från någon skinnhandlare, alltså jag har bara kuvertet kvar. Jag har ju kvar det i alla fall.

Boel: Varför jag skrev upp den frågan, det var ju därför att han var ju tydligen mycket ute och köpte in varor.

Astrid: Ja, förmodligen har det väl varit det.

Annica: Han var ute på handelsresor?

Astrid: Ja.

Annica: Både köpte in och sålde då?

Astrid: Och det var jag ju Aron gjorde. Han var ju nere i Karlstad eller någonstans och blev tagen av polisen en gång. Då hade de väl ringt hit upp och frågat varför han hade så mycket pengar på sej. Det var ju för att han skulle köpa hästar.

Annica: Varför blev han tagen av polisen då?

Astrid: Jag vet inte varför han blev tagen av polisen. De trodde väl att han hade stulit dem. Så han var tydligen ute och köpte hästar.

Annica: Ni har ingen aning om i vilka geografiska områden de rörde sej i utan det kunde vara hela Sverige nästan, eller?

Astrid: Det som man har, som hon skriver där, det är ju det här med Trondheim och Sundsvall och... Jag vet inget annat... Nej...

Annica: Bodbiträden?

Elsa: Ja, det hade dom många, som jag minns. Jag minns ju aldrig de här flickorna, när dom stod där inte.

Astrid: Nej...

Elsa: Men, Margit som var gift med Aron kom väl dit som expedit och jag tror Brita åt Gösta gjorde det också...

Boel: Mest kvinnliga, inte manliga inte?

Elsa: Nej, bara kvinnliga, dom jag minns...

Annica: Johan Petter, hur var han sedd som handelsman av de andra som hade affärsrörelser här i Östersund.

Astrid: Inte en aning. Det kan ju framgå någonting av det där, folk som har skrivit om handlare och så på den tiden men...

Annica: I tidningsartiklarna?

Astrid: Ja. Jag försökte stryka un der lite grann där. Jag hade inte läst dom faktiskt...

Boel: Han hade väl en av de större och mer välsorterade affärerna i stan?

Astrid: Ja, det var ju det. Det fanns ju lite grejer i den...

Annica: Vet ni hur de var klädd då?

Astrid: Nej...

Annica: När de stod i affären då?

Astrid: Då var det annat. Flickorna de sydde mycket. Moster Anna blev sömmerska i Trondheim och hon, det var väl hon kanske som sydde mest men mamma har ju också sytt mycket. Jag tror att de...

Elsa: Det var ju aldrig någon som köpte några kläder på den tiden inte.

Astrid: Nej, det gjorde dom inte.

Boel: Men hur gick han klädd då tror du?

Astrid: Jag så ett kort på Olle här... Så här kanske (visar kort). Med väst och byxor och skjorta.

Annica: Hade de några arbetskläder då, någon arbetsrock?

Elsa: Nej, inte.

Astrid: Nej.

Elsa: Och inte tror jag dom hade något särskilt dom som stod i affären heller dom gick nog som dom var.

Astrid: Här är en av Arons hästar (visar kort). Det är ju på gården framför stallet. Det finns inga kort på Olle.

Annica: Varför då?

Elsa: Nej, han ville inte ha något folk i köket när han åt. Han var egen, väldigt egen var han.

Annica: Levde han ensam hela livet eller?

Elsa: Nej, han var gift men han vart nog änkeman bra kvickt för jag tror barnen. Antonia tror var bara 13-14 år eller någonting när hon fick ta över....

Annica: Vet ni hur Johan Petter var som person då?

Astrid: Enligt Alma så var han rätt så sträng mot henne. Hon tyckte hon fick jobba rätt mycket. Men, jag vet inte.... Det var vad hon skrev där. Men annars så vet man ju inget. Det mamma kommer ihåg av honom, det var väl att hon hade varit ute och gått med honom på Frösöbron eller Oskarsbron eller var den hette. Hon var ju 6-7 år bara när han dog. Det är vad som vi har hört om det...

Annica: Och några fritidsintressen hade han inte då för det var jobb för hela slanten?

Elsa: Det var nog ingen som hade tid med något sådant på den tiden inte.

Astrid: Jag kan inte tänka mej det.

Annica: Charlotta, hur var hon som person?

Astrid: Ja, jag kände ju henne bara sista 10 åren jag. Kan du säga någonting.

Elsa: Nej... Hon var snäll och man kunde få någon slant av henne ibland och karameller och sånt där. Annars så var hon inte... Jag minns bara att hon satt och stickade eller spann eller någonting.

Astrid: Jaså, spann hon?

Elsa: Ja...

Astrid: Ja, stickade gjorde hon ju när hon bodde hos oss också. Jag var ju 10 år när hon dog och då hade hon bott hos oss de sista 10 åren så jag fick ju springa och köpa mandelkubbar och polkagrisar och sånt där åt henne. Och mamma passade upp henne då, skötte om henne ända till... Ja, hon dog ju hemma hos oss.

Annica: Var hon utåtriktad eller var hon....

Astrid: Inte alls, inte alls. Däremot, eftersom dom var så många barn så kom ju alla syskonen och syskonbarnen till oss när hon fyllde år och även annars på söndagar kom de ju ofta och hälsade på henne och hade med tårtor och blommor och så där. Så den kontakten hade hon ju. Men annars så var det ju ingenting. Hon var ju så pass gammal också så även hon hade haft några väninnor eller någonting så har dom väl inte funnits kvar utan det var ju släktingar och så där.

Annica: Hur var hon som person då?

Astrid: Ja, hon var ju lugn och... Jag kan inte säga... Hon satt och stickade, det är det man kommer ihåg. Mamma gick in med mat till henne om hon inte ville äta med oss och så.

Elsa: Så var det gårdfarihandlare. Morten gick ju där.

Astrid: Det tyckte hon om när det kom sådana.

Elsa: Genom att inte hon gick ut på stan själv. Hon tyckte om att de kom...

Astrid: Hade ju något kort på något av de där originalen ute på Gulle-gården...

Annica: Varför gick hon inte ut på stan själv då?

Elsa: Hon kanske hade ont i benen så det var därför hon inte... Heller, jag vet inte...

Astrid: Konkback-Anders var det, han var ett sånt där original. Han sålde väl inte kläder han heller, gjorde han det?

Elsa: Nej.

Astrid: Han bara gick omkring han...
Här är ett kort från köket i gulle-gården. (visar ett kort)

Elsa: Det känner man igen. Hon hade en sån där kopparpanna....

Boel: Det stämmer inte...

Astrid: Stämmer det inte?

Boel: Nej... Vad är det här?

Astrid: Ett överskåp.

Annica: Och en bänk inunder.

Boel: Väggen går ju ut här nu.

Elsa: Diskbänken och spisen satt ju nästan ihop...

Boel: Det här var ju.... Ser ut som man byggt en vägg här...

Elsa: Här är spisen och här är diskbänken. Det var bara en liten diskbänk.

Boel: Det ser inte ut så där nu inte.

Elsa: Nej, det gör det inte. Det var så länge sedan jag var in där i köket så jag kommer inte ihåg hur det ser ut där nu inte men jag tyckte inte det var likt sej.

Boel: Kan det vara så att man gjorde om affären när det vart modist där. Det går en vägg här idag.

Astrid: Jaså, jag har inte varit in i köksavdelningen.

Boel: Och så är kontoret mellan affären och köket.

Astrid: Ja, det var det ju. Det kommer jag ihåg hur Aron satt där inne.

Boel: Hon gjorde sina inköp alltså när gårdfarihandlarna kom?

Astrid: Hon bodde ju hos oss.

Elsa: Lika dant när hon bodde på 14. Jodå, Mossberg, han gick ju där. Hon köpte tröjor och sånt där antagligen åt sej själv, inte åt affären.

Boel: Hon gick aldrig ut och handlad?

Elsa: Och så Sill-Petter vi kallade har..

Astrid: Ja, det vet jag inte.

Elsa: Ja, han var mycket dit också. Vad hon köpte av han vet jag inte... Jag fick en liten moraklocka jag som hon hade köpt av Mossberg och den har jag kvar.

Astrid: Just den här Konkback-Anders, fanns det en som hette. Gick och sålde... Det var en annan som också gick och sålde. Det kommer jag ihåg när mormor också då var med och handlade. Jag kommer så väl ihåg det för jag såg en loppa på den mannen när han var hos oss och satt och visade... Han hade sådana här resväskor. Det glömmer jag inte.

Annica: Charlotta då, hade hon några intressen och sånt där eller det var jobbet och så?

Elsa: Det var stickningen det. Och fåglarna. O, vad hon matade fåglarna. Från köksfönstret kastade hon ut. Det var på källarlocken där. Kastade ut till duvorna och gråsparvarna. Dom tyckte hon om....

Annica: Någon förening och så där det var dom inte med i?

Astrid: Nej det var dom inte....

Moster Alma, hon flyttade ju till Trondheim och när hon kom på besök då togs det kort. När hon kom hem togs det kort ute på gården, på gulle-gården. Hon (Charlotta) ser ju lika dan ut hela tiden med förkläde och en stickad kofta och...

Boel: Det var ju så man var klädd. När man tittar på flickorna här. Jag kan gissa att dom såg ut så här i affären också då?

Astrid: Ja.

Boel: Men, Johan Petter, gick han i sin vita stärkskjorta, hög hatt och svart väst och byxor i affären, tror du det?

Astrid: Har svårt att tänka mig det.... Jag tror att det där kortet som är på honom. Jag tror att det är ett sånt där som är arrangerat i någon ateljé där de klädde upp sej. Har svårt att tänka mej.

Boel: Som vi gestaltar honom på Gulle på Jamtli så går han ju faktiskt omkring så och med käpp. Det speglar lite fel bild känns det som?

Astrid: Ja... Man har ju svårt att tänka sej att det var så högtidligt. Just i den här branschen. Hästar och djur och....

Visst hade dom någonting nere vid Hållsta? Visst hade dom ett ställe nere vid Hållsta? Hållsta-Pilgrimstatrakten, har jag för mej mamma har berättat. Nere vid Hållsta kvarn, däromkring. Hade de djur där som betade?

Elsa: Det vet jag inte.

Astrid: Sen så hade dom ju även uppe på Frösön där...

Elsa: Det har jag hört talas om

Astrid: Det finns en lada där som är i tre våningar och det ska ha stått i någon krönika från, en Frösökrönika att Gulle har haft den där, om han haft hö i den eller vad han hade. Dom hade väl djur kanske, om det var till försäljning eller till slakt eller vad det var. Så hade de dem i I5-skogen eller någon annan stans då. Jag förstår inte hur dom fraktade dom. Dom hade ju ingen bil. Det fanns inte bilar då.

Annica: Gick.

Astrid: Ja. Och jag undrar ju vad moster Alma, när hon skriver att hon fick fara med grejer till båtarna som trafikerade Storsjön, det måste varit med häst. Det har hon ju berättat hur dom åkte till julottan med hästar och facklor, till Frösö kyrka. Det är ju sånt som mamma har berättat.

Boel: Det är ju en bra bit till Frösö skans.

Astrid: Ja...

Boel: Var står den ladan idag då?

Astrid: Ja, den står där. Vad ska jag säga, Valla-leden och så Vallgatan som går parallellt. Man åker upp för bi Vallaskolan och så till höger kommer man upp till norra Valla. Den Vallgatan går ju parallellt med Vallsundsvägen. Så finns det en bondgård, en som heter Svensson som har den gården, eller har haft i alla fall. Han var mycket hos Gulle, eller hos Bror. Vet inte om han jobbade där, men han var där mycket. Han hade en gård där. Strax bortom där så är det här trevåningshärbret. I en Frösökrönika stod det om den... Om dom hade hö där eller vad dom hade den till vet jag inte.

Annica: Har du några mer frågor?

Boel: Ja, det är det här med affären, hur man skyltade och sådana saker.

Elsa: Dom kan ju inte skylta på sådana där fönster inte...

Astrid: Det var vanliga fönster va.

Elsa: Det var några smala fönster...

Boel: Ja, men dom är ju kvar dom.

Elsa: Ja.

Astrid: Ja, var det sådana där fönster?

Jag har er känsla av att i de här papperen står det att skyltfönstren inte fanns kvar utan att det där är gjort sedan.

Boel: Var det inga fönster?

Astrid: Ja, men inte sådana där fönster. Vad tror du? Tror du inte att det var vanliga fönster?

Elsa: Jag tror att de var lika dana.

Astrid: Jag tror att det är omgjort när det flyttade till Jamtli.

Annica: Det kanske var för att det skulle kunna gå att skylta och för att man skulle kunna se in då?

Astrid: Jag är inte säker men det känns som att jag någonstans har läst något sånt.

Boel: De fotografier jag har letat efter nu och funnit. Det är inte så många. Det ser ut som man har ett ganska högt skydd inne i affären bakom fönstren så att man inte ska ha så stor insyn.

Annica: Det kanske var någon sån där halvgardin.

Boel: Ja, det ser ut så fast det är en liten bit innanför så att man kunde lägga varor i fönstret i alla fall.

Astrid: Du vet, det var ju så smockfullt av grejer där. Mat och...

Elsa: Ja, och nedanför där, där stod silltunnan.

Boel: Var då?

Elsa: Inne. Jag vet inte det var en som. Det var en liten hylla mitt emot som dom hade sånt där torkat fårkött på och sånt där på. Det tror jag inte finns nu. Jag har... Det är ju så länge sen jag var dit också så jag kommer inte ihåg riktigt.

Boel: Hyllor finns det ju men det finns ju inga sådana varor. Det jag fick fram i somras det var en stor torkad lammfog som är ordentligt torkad. Den hänger i taket. Det är det enda som jag har lyckats få fram i matvaruväg som det inte då gör någonting att det hänger där. Det får ju inte ligga och lukta och dra åt sej råttor.

Astrid: Men godis, det kommer jag ju ihåg att dom hade. Det fick jag faktiskt av Adolf när jag var lite. Och så fick jag gå ut och väga mej ute i stallet. Jag vägde 21 kg. Det luktade så hemskt där, det luktade hästpink, starkt så där. Å vad jag tyckte det luktade hemskt.

Elsa: Och så dasset var där. Det var väl dit hon gick, mormor. Jag tyckte det var så otrevligt där så...

Boel: Vad var det för väg?

Astrid: Ja, det var väl någon sån där som dom vägde djur på, jag vet inte.

Boel: Klev man på den?

Astrid: Ja, det var det. Jag hade en kompis med mej som var ett eller två år äldre än jag. Hon vägde 42 och jag vägde 21, det kommer jag så väl ihåg. Jag var spinkig då och hon var väldigt kraftig. Just lukten där...

Elsa: Hon var aldrig till oss, mormor.

Astrid: När ni bodde i Lugnvik?

Elsa: Nej.

des i Amerikas skogar som skogsarbetare. I fastigheten bodde vidare år 1879 målaren E. Elvgren, seminarieföreståndaren N. P. Westlinder med familj om hustru och fyra barn, av vilka dottern Karin blev gift med blivande förste trafikinspektören Johansson och med honom hade sonen Erland, nu överste och chef för Kungl. Västernorrlands regemente. Dottern Anna Westlinder blev lärarinna och är numera död. Sonen Lenart blev stationsskrivare. Trafikinspektör Johanson deltog mycket i stadens kommunala liv och fungerade flera år som stadsfullmäktiges ordförande och, innan staden uppdelades i flera taxeringsdistrikt, stadens taxeringsnämnds ordförande. Vidare bodde här laggaren (tillverkare av träkärl) O. Persson med hustru, arbetaren Herman Larsson, arbetaren Per Persson med hustru och tre barn, av vilka sonen Mårten blev maskinist och numera är avliden. Karl blev elektriker och håller ännu på med sitt yrke och är en glad och god människa av den sorten, som man gärna vill träffa. Slutligen bodde här också bokbindaren Frans Lundstedt med hustru.

En anne
N:r 16, tomt ¹/₂₈₇, Auktionisten 3, ägdes av grosshandlanden N. Vikström och sedermera av Mons Trävaruaktiebolag. Obebyggd.

N:r 14, tomt ¹/₂₈₈, Auktionisten 2, jämte en tredjedels vretlott. Ägare gårdsägaren och auktionisten Erik Ståhl. Byggnaderna utgjordes av en mindre tvåvånings mangårdsbyggnad i hörnet av Prästgatan och gränden och står ännu kvar nästan oförändrad, samt uthusbyggnad på västra sidan av tomten. Här bodde år 1879 förutom värden med hustru, fru Katarina Lackström, arbetaren Per Rickardsson, som sedermera blev åkare, med hustru och två barn, mamsell Margreta Nordenborg och e. o. landskanslisten E. Fr. Ström. Senare på 1880-talet inköptes fastigheten av en s. k. »futtare», matvaruhandlare J. P. Gulle, som här drev rörelse med slakteri och skinnhandel. Blev med tiden stadens största affär i branschen.

e anne
N:r 12, tomt ¹/₂₈₉, Instrumentmakaren 4, ägdes av instrumentmakaren E. G. Moberg. Byggnaderna utgjordes av en tvåvånings bostadsbyggnad, som sträckte sig efter gatan från söder till två tredjedelar av tomtens bredd. I densamma var en verkstad inredd, som flyttades till uthusbyggnaderna. Fastigheten och rörelsen övergingo på 1890-talet till snickaren Per Larsson, som förut tillsammans med orgelbyggare Eriksson haft snickeriverkstad (se n:r 29 Kyrkgatan!). Han drev även begravningsbyrå-rörelse. Larsson skötte affären till sin död, då barnen övertogo densamma, och fortsätta rörelsen. Moberg var gift två gånger. I första giftet hade han barnen: Carl Erik, stadsläkare (se n:r 24 Prästgatan!), dottern Laura, gift med bankdirektör Andersson, Elvira, gift med kommissionslantmätare Rosenström, och Emelie, gift med sjökaptan Tildor Hammarström. I andra giftet: en dotter Jenny, gift med direktör Lindgren i Örnskölds-

Uppgifter hämtade ur ÖSTERSUNDS HISTORIA del II 1863 – 1936

Tiden omkring 1860 är Östersunds handel stadd i livlig utveckling. En rad goda skördeår i slutet av 1850 talet, omfattande skogsförsäljning och tilltagande trävarurörelse hade åstadkommit en ovanlig penningtillgång. Den år 1860 grundade filialbanken – Jämtlands första affärsbank – var frikostig i beviljande av kredit. Allt samverkade till att handelskåren i Östersund kraftigt ökades.

Östersund kan omkring 1860 ~~kan~~ i viss mån sägas ha utgjort en centralpunkt för Rikets skinnhandel. Norska handelshus i Trondheim och Levanger samt något senare även köpmän från Stockholm ägnade särskild uppmärksamhet åt skinnmarknaden.

Köpenskapen var i huvudsak förlagda till Stora torget, där handlare och hantverkare slog upp sina stånd. Den del av torget som ej upptogs av varustånd var tilldelad försäljare av torrfisk, sill, lin, vävnader, nålstolskram (kram = vara) m.m.

Någon livligare torghandel med lantmannaprodukter ägde ej rum. Lantmännen sålde sina produkter företrädesvis i "kvarteren", där de bodde allstå, eller också i gårdarna.

Av Jämtlands marknader vore det för stadens köpmän viktigaste marknaderna i Hammerdal, omedelbart före gregoriemarknaden, samt i Borgen i Oviken i september strax efter Östersunds höstmarknad. I Oviken salufördes boskap, särskilt slaktdjur och ladugårdsprodukter i stor skala.

Östersund var uppsamlingsort för Jämtlands stora överskott av hästar. Även hästar från Norge och Finland salufördes på stadens marknader. Under 1890-talet avsåndes med järnväg söderut 150 á 200 hästar från varje marknad. Då 1897 den kungliga förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden av år 1890 upphävdes, och stora tullförhöjningar ägde rum – för hästar med 50 kronor – nedgick emellertid hästimporten från Norge avsevärt, till skada för den jämtländska hästaveln.

Den ojämförligt största andelen i Jämtlands export intog skogsprodukterna, och trävarubolagen voro också talrikt representerade vid Östersunds marknader.

Engrossisterna från Sundsvall och Trondheim började mot slutet av 1800-talet utebli från Östersund köpstämmor. Handlarna inköpte nu sina varor efter hand vid behov. –Handeln med åkdon, möbler, korgarbeten, kopparkärl och andra hemslöjdsartiklar ökade däremot kraftigt. Näst karamellmånglerskorna utgjorde ^{från}handlarna med korgarbeten och kopparkärl det talrikaste inslaget på Stora torget under marknaderna ifrån 1800-talets sista år.

Folkmängd 1895: 5.617 personer

Fabriksindustri, hantverk och handel i Östersund 1860 – 1915.

Fabriksindustri		Hantverk		Handel	
Arbetsställen	Arbetare	Hantverkare	Arbetare	Köpmän	Arbetare
9	67	67	235	128	132

Utdrag ur 40-poängsuppsats m ekonomiskt historia av Mikael Sandberg

1786 fick Jämtland sin första och enda stad. Redan från start bestämdes att staden skulle vara grundad på handel, hantverk och industrier. Ändå finns att läsa att torget sommartid användes som betesplats för boskap.

De som stationerat sig som handelsmän i Östersund förde en hård kamp bl.a. mot Östersjöstäderna.

Ekonomi var heller inte den bästa för alla. Det förk^om ofta byteshandel. Tog lagret slut fick man stänga sin bod och ge sig ut på handelsresa. Antingen över gränsen till Norge och Trondheim eller ut mot kusten till Sundsvall eller ibland även ända ner till Stockholm.

1845 ordnade Postverket en linje mellan Östersund och Sundsvall som gick en gång i veckan, vilket gjorde att transporter med varor blev något bättre. Utvecklingen gick dock sakta. 34 år efter stadsbildningen var det endast 286 personer i Östersund. Handlarna fortsatte dock med handeln både i staden och över gränsen.

Staden levde upp och blommade några gånger per år och detta var vid marknaderna.

Den största – av 3 marknader – var (och är) Gregoriemarknaden. En vecka under mars månad fylldes torget av handlare från hela Sverige och Norge.

Omsättningen för stadens köpmän ökade upp till 5 – 6 gånger mer än under icke marknadstid. Självklart kom en nedgång i kommersen strax efter marknadsveckan, men med utslag över en längre period blev vinsten större än förlusten.

Vid marknaden kunde stans köpmän göra varubeställningar. Antingen till nästa marknad eller också hämtades varorna genom handlarens försorg.

Det gick ofta också att få köpa kvarvarande osålda varor till ett förmånligare pris från andra marknadshandlare. Varor som t.ex. sill/fisk från Norge, manufaktur, socker, kaffe från Östersjöländernas handlare, lin- o vävnader från Hälsingland eller slipstenar från Dalkarlar m.m.

1880-talet

Under 1880-talet skedde så stora förändringar inom Östersund och handelslivet, att man gott kan säga, att detta årtionde bildar en gräns mellan den äldre och den nyare tiden. Staden, som till dess levat i mycket små och idylliska förhållanden och under sina nära 100 år icke ökat folkmängden i någon särskilt hög grad, fick nu uppleva vändpunkten, som skulle bli av så stor betydelse för den vidare utvecklingen. Den ena förbättringen efter den andra tillkom, vilket gjorde tillvaron betydligt trivsammare och lättare för invånarna. Kännedomen om dessa framsteg torde väl ha varit drivfjädern för mången att söka sig hit och skaffa sig utkomst på ett eller annat sätt. Det var inte endast den närliggande landsbygden, som fick släppa till folk, vilka genom gårdsköp, husbyggen eller av någon annan anledning gävo sig till att bli stadsbor, utan många av de inflyttade kommo från andra landsdelar. Man måste förvåna sig över att tillströmningen av nya invånare tog sådana proportioner, när man tänker på att staden icke hade vare sig färdig eller planerad industri, som behövde arbetskraft, utan hade handel och hantverk som enda rörelsegrenar. Ryktet om den livaktiga handelsstaden och den bekvämare möjligheten att taga sig hit genom järnvägens tillkomst lockade nya affärsidkare av båda könen att slå sig ned här. När man tittar på befolkningsökningen i staden, så frestas man att kalla det för rusning hit. År 1875 hade staden 2.056 invånare, 1880 2.854 och 1885 4.745. Således hade folkmängden mer än fördubblats under en tioårsperiod. Uppgifter säga att Östersund under denna tid gått om 20 andra städer och var den mest framåtgående staden i landet. (År 1805 låg Östersund näst efter den lilla, 500 år äldre staden Falsterbo.) Tillströmningen av dessa nya människor jämte den naturliga ökningen genom

födelsetal skapade ett stort behov av nya bostäder. På tre år, mellan 1877 och 1880, hade meddelats tillstånd att uppföra inte mindre än 129 hus av olika slag. Detta livliga husbyggande, som förbrukade mycket material ur många branscher, gav handelskåren betydande omsättning. Härtill kom också, att de nya lägenheterna skulle fyllas med allehanda bohag. En handelsman, som haft turen att driva sin handel genom 80-talet, märkte nog, att den dubbla numerären människor gav honom full sysselsättning, särskilt om han var speceri- och matvaruhandlare, som hade till uppgift att skaffa fram mat till alla dessa munnar. Tomtaffärer, husbyggen och till detta omfattande körslor slukade mycket pengar, men hade man god borgen, så gick det att låna hos de verksamma bankerna, Sparbanken, Folkbanken och Sundsvallsbanken, samt hos Riksbanken, som startade sitt avdelningskontor 1880 i Köpmangatan 44.

Den 15 april 1880 ingavs en skrivelse till stadsfullmäktige undertecknad av 68 invånare i södra delen av staden, däri de begärde, att staden skulle inköpa de östra delarna av Sjäddéns och Gissléns tomter, nuvarande tomter 2 och 3 i kvarteret Myrstacken, med adressnummer Storgatan 62 och 64, och där anordna ett salutorg. De motiverade sin anhållan med att det var lång väg att färdas för de, som kommo med tåg och hade för avsikt att sälja något på Stora torget. Likaså anfördes hur tidsödande det var för invånarna i södra delen av staden att gå till det gamla torgstället i norra delen, när de skulle göra sina uppköp. Stadsfullmäktige ömmade tydligen inte för invånarnas bekvämlighet i det avseendet eftersom framställningen avslogs.

Följande uppgifter, som inhämtats beträffande importen år 1880, kunna ge en inblick i affärsomfattningen i Östersund denna tid. Nämnda år infördes landvägen från Trondhjem till Östersund 178.128 kg. kaffe, 123.311 kg. socker, 64.100 kg. fläsk, 23.015 kg. läder, 17.099 kg. petroleum, 4.127 kg. risgryn och 25.888 liter öl. Härtill kommer också en hel del andra varor, som det inte finns någon statistik över. Trondhjemshandlarna hyste en förhoppning om att denna handel skulle öka i omfattning i och med järnvägens öppnande. Om man borträknar ölet, så blir den sammanlagda vikten å övriga varor 409.780 kg., motsvarande cirka 800 hästlass om 500 kg. Som synes var det rätt betydande kvantiteter av vissa varor, som stadens handlare gjorde affärer med. Av andra anteckningar framgår också, att handeln var god under de första åren av perioden. Än livligare blev det sedan järnvägen nådde Östersund. Tillkomsten av järnvägsför-

bindelse med andra delar av landet har haft mycket stor betydelse för stadens utveckling. Det nya samfärdsmedlet var både intressant och roligt, och det var nog värt en slant att pröva nymodigheten. Under första marknaden, då järnväg kunde användas, kommo över 1.100 personer till staden på detta bekväma sätt. Härtill får även räknas alla de, som kommo från olika håll åkande efter häst eller rent av gående. Det blev naturligtvis trångt om utrymmet vid sängdags, men östersundsborna visste att värdera varje tillskott, som den resande offrade, varför de gärna trängde ihop sig. Behovet av resanderum föranledde källarmästare J. O. Widén att i början av 1882 bygga det i arkitektoniskt hänseende vackra järnvägshotellet å tomten Storgatan 63. Det var stort tilltaget och hade möjlighet att under sin 5-åriga tillvaro härbärgera många främlingar. Då turismen var okänd den tiden, torde de flesta gästerna ha varit sådana som haft med affärslivet att göra. Lokalerna voro även skådeplats för många glada tillställningar. Efter en sådan tillställning den 21 febr. 1887 utbröt eldsvåda i hotellet, som brann ned till grunden. I slutet av decenniet, närmare bestämt 1889, stod ett annat hotell, Grand Hotell, färdigt att taga emot efter dåtida förhållanden mera kräsna resenärer. Man kan fråga sig, om det fanns mera handlingskraftigt folk på 80-talet med sina penningkriser, eftersom de kunde på så kort tid få upp tvenne storhotell. I nuvarande gyllene penningtider har det blötts och stötts, ventilerats och kannstöpts i ett 25-tal år om ett enda hotellbygge, och frågan har icke kunnat lösas.

Många av de, som reste hit, upplevde kanske sin första resa och glädjen skulle firas på något sätt. Ibland hände det, att man råkade samman med skumma figurer, som vid sådana tillfällen sökte skaffa mynt på lättaste sätt. Stadens krogar och brännvinsmagasinet gjorde goda affärer med den vanliga följd, att åtskilliga kunder fingo svårt att klara sig. Följande historia stod att läsa i en av stadens tidningar. En lördagsnatt, då det var 20 grader kallt, hittades en person inklämd mellan tvenne stånd, »fördes mållös och nästan stel till vaktkontoret, behandlades mildt och återfick så småningom alla sina förmögenheter så när som på 70:— kr., som någon välvillig hjälpare synes ha befriat honom från medan han innehade ofvan nämnda obehörliga ställning». Flera andra hittades i snödrivorna. Ficktjuvar lågo inte på latsidan. Omärkligt och med minsta besvär bytte klockor, börsar och plånböcker ägare. Dessa s. k. »affärer» avslutades aldrig med någon gemensam festlighet, utan de agerande skildes tyst och stilla för att kanske inte träffas förrän någon av stadens minimala polisstyrka lade sin

tunga hand på syndaren. 11 dylika figurer med en »vinst» på omkring 2.000 kr. togos om hand av polisen 1881. Hur många, som inte åkte fast, finns det ingen räkning på. Kortspel och det florerande biribispelet med bräder och kulor, bedrevos flitigt.

Andra besökande hade kommit i den vällovliga avsikten att kunna få tag i en lämplig dräng eller piga.

Trots stort deltagande av hitresta affärsmän hade stadens bofasta handlare haft goda försäljningar. När »ståndspersonerna» inte hunno betjäna alla spekulanter kring stånden, fanns det ju möjligheter att göra sina uppköp i riktiga affärslokaler. Stadens köpmän gjorde säkert vad de kunde för att skaffa sig ständigt återkommande kunder från landsbygden. En detalj i den tidens handelsservice var att kunna bereda kunden bekvämligheter i form av stallrum och om möjligt även bostad för natten. Det var inget ovanligt, att bonden hade ett helt hästlass med varor med sig, då det bar av hemåt. Stadsresorna voro inte många pr år, varför det gällde att köpa hem ett kvantum, som räckte ett tag.

Under år 1880 hade en del resonemang förts mellan köpmän och hantverkare, och förmodligen även andra, rörande anläggandet av ett telefonnät inom staden. Vissa förhandlingar fördes med en firma, Bröderna Haglind i Stockholm, vilket resulterade i att ett kontrakt undertecknades med firman den 30 aug. 1881 att ombesörja arbetet med anläggningen. Likaväl som många inte hade sett ett tåg tidigare, så fanns även de, som inte riktigt visste hur en telefon fungerade. Det behövdes kanske flera beskrivningar, innan vederbörande kunde fatta, att det gick att stå i ett hus vid en gata och prata med en person i ett hus vid en annan gata. Anslutningen gick inte fort, efter två år hade 35 abonnenter anmält sig. Eftersom det endast var lokaltelefon inom staden, ansågs det lämpligt att driva telefonverksamheten i föreningsform, vilket resulterade i Östersunds telefonförening.

Som ett extra dragplåster vid marknaderna började 1882 travtävlingar att hållas på Storsjöns is. Dessa blevo med tiden mycket omfattande, och många av marknadsbesökarna hade travtävlingen som enda anledning till resa hit.

Handelslivet på den tiden var inte så tyngt av allehanda föreskrifter, som det senare blivit. Rörande öppethållandet av butikerna syns det inte ha funnits någon bestämmelse om när affären skulle öppnas eller stängas under dagen. Den ordningen torde ha varit allmän, att så länge det fanns en kund i butiken, gjorde man affärer. Det var ingen ovanlig händelse, att

affärerna stodo redo att betjäna allmänheten redan 6—7-tiden om morgonen, och då det gällde stängningsdags, blev klockan ofta både 10 och 11 på kvällen, innan luckorna sattes för fönstren och bommen lades för dörren. Som ett exempel kan anföras, att firmorna F. A. Frisendahl, L. A. Kahn, John Bartel, J. Stenström, Karl Friman och John E. Wæsterlund anhöllo hos magistraten att få ha sina affärer öppna från kl. 4 e. m. söndagen den 24 dec. 1882, vilken framställning naturligtvis avslogs. Dessa firmor voro speciella julklappsförsäljare och räknade på att få sälja något i sista minuten, innan julaftonens lugn och frid kom. Var det tillströmningen av nya människor, som förde hit idén med ordnade stängningstider eller började affärsmannen få tid att känna efter, att det blev tröttande att springa bakom disken större delen av dygnet? Förmodligen gav det anledning till dispyter inom handelskåren, innan 33 stycken av dem 1884 beslöto, att deras affärer skulle stängas kl. 9 e. m. under tiden 1/5—30/9 och under tiden 1/10—30/4 kl. 8 e. m. Julafton skulle affärerna stängas kl. 7 e. m.

Under år 1884 bildades »Sällskapet Arbetarnas Ring». Sekreterare var Robert Palm. Detta sällskap hade till uppgift bl. a. att söka skaffa livsförnödenheter till billigt pris åt sina medlemmar. För den skull annonserade de efter leverantörer, som voro villiga att rabattera något på sina varor. Ätminstone tre företag i staden anmälde sig. Östersunds Ångbryggeri förband sig att till sällskapets medlemmar lämna rabatt med 25 %, diversehandlaren Karl Svensson 6 % och järnhandelsfirman Gustaf Svensson & C:o 5 % å järn- och stålvaror och 10 % å bosättningsartiklar. Arrangemanget torde inte ha verkat så länge. Tidningsnotiser och annonser upphörde att synas efter ett fåtal år.

Som ett förebud till dystra kommande händelser kan nämnas, att 2.528 växlar protesterades under 1884. Åren 1885—1886 blevo ur penning- och affärssynpunkt en tid av bekymmer och misär för många av stadens handlare. En svår penningknapphet började redan vid 1885 års första månad att ge sig tillkänna. Det var inte endast Östersund, som led av denna penningbrist. I övriga delar av landet och även utomlands var förhållandet enahanda. Ett flertal handelsbodas stodo tomma under året, och dessa uthyrdes till resande affärsmän, som minsann inte gjorde livet lättare för de bofasta köpmännen. Marknaderna voro även dåliga, och det yrkades, att trettondagsmarknaden skulle försiggå utan de vanliga handelsstånden. Marknaderna fortsatte ändå, fast dagskassorna ibland knappt räckte till

omkostnaderna. Men det förutspåddes bättre tider. Varumarknaderna i London och New York visade ett livligt uppsving, och kolonialvaruartiklarna gingo upp i pris.

Under detta i penninghänseende bekymmersamma år 1885 startade Goodtemplarbanken. Den nya ideella rörelsen, som benämndes goodtemplarorden, hade kommit svepande genom landet och nådde även Jämtland, där jordmänen för dessa idéer var mycket god. Rörelsen fick från början en rekordartad anslutning, och många av stadens handlare deltog verksamt och med intresse i arbetet. Det var bland dessa medlemmar som tanken på att skaffa sig egen bank uppstod, troligen i syfte att i första hand gynna sina egna meningsfränder. Normalt sett skulle väl inte en så pass liten stad ha behov av så många banker. Denna tillgång på flera banker torde emellertid ha räddat många inom handelskåren från fullständig bankrutt. Genom ett banklån kunde handelsmannen få en frist, ett andrum från de mest påträngande fordringsägarna. Det skulle ju komma bättre tider.

Den livlighet i affärer, som blev följden av skogsköp och skogsavverkningar, järnvägskommunikationer, ökad folkmängd och ökat antal handelsfirmor, satte spår även i postkontorets verksamhet, som 1885 ryckte upp till det 17:de i ordningen inom riket vad det beträffar uppbörderna.

Här skall antecknas, att konstsmöret eller margarinet, som namnet blev, började synas på specerihandlaren disk samma år. Vissa bestämmelser utfärdades för försäljningen, bl. a. att det skulle noga anges att det var margarin.

Redaktör J. L-Saxon sökte på sitt sätt stimulera köpenskapen genom att publicera följande verser i en julklappsvisa 1885, där en del av stadens handlare figurera.

Först så gäller vårt besök
hos Taflin, och om vi komma
därifrån utan börsar tomma
annorstädes görs försök.

Strandbergs möbler får en titt
Johanssons ej heller glömmas
Albins konfektburkar tömmas.
Se'n vi gå till D. C. Smith.

Erikssons gör mina skor
Rislund mina mesta kläder
Svenssons järnannons mig gläder
Fastän ej som Lundholm stor.

Andersson får sälja ur
fröken Lundahl cigaretter
Persson äpplen och renetter
Pettersson är se'n i tur.

P. Wassén har också ur
Frisendahl en massa saker
Wæsterlund en mängd tobaker
och Karl Sandberg strömming sur.

Holmqvist - hvilken päls och muff
Hillelsson och Kahn, hvad tyger
nu jag visst mig hemåt smyger
det här tar på kassan — uff.

Hvad vill nu du, liten skalk?
Till Wallins kafé och sedan?
A, du har sagt mig redan
Eriksson & fröken Falck.

Nej, jag måste titta in
ock hos Byströms, sen jag löpa
skall till Dahlmans, mycket köpa
och så bär det till Dahlin.

Hos O. Olsson ock affär görs,
men inte med det »Starka»,
Sedan vi till Dillner barka
där att välja på det är.

Nya Glasmagasinet från
vi ej komma, guldets rara
eller kanske silfver bara
tas hos Ohlsson, Eriksson.

De nämnda affärsmännen voro: Taflins speceriaffär i Köpmangatan 24, Per Taflin f. 14/6 1852 d. 7/8 1900, Erik Taflin f. 10/4 1856 d. 13/9 1910, Abraham Strandberg f. 1/9 1844 d. 31/8 1914, möbelhandel i Storgatan 32, Johan Johansson f. 29/6 1847 d. 13/12 1908, möbelhandel i Storgatan 41, Stina Albin f. ? d. ?, konditori i Storgatan 14, Diderik Cappelen-Smith, f. 25/6 1845 d. 3/3 1887, specerihandel i Storgatan 23, Erik Eriksson f. 9/4 1850 d. 1888?, skohandel i Storgatan 36, E. Rislund, f. 11/12 1852 d. ?, skrädleri Köpmangatan ?, Gustaf Svensson & C:o, Karl Persson f. 5/6 1860 d. 6/4 1895, järnhandel i Storgatan 20, Bröderna Lundholm, August Lundholm f. 25/9 1848 d. 20/4 1889, järnhandel i Prästgatan 21, Karl Andersson f. 17/12 1857 d. 21/5 1896, urhandel i Storgatan 32, Anna Lundahl f. 1854 d. ?, cigarrhandel i Prästgatan 21, Nils Persson f. 31/8 1842 d. 8/2 1926, matvaruhandel i Storgatan 40, Johan Pettersson f. 21/7 1837 d. 2/3 1895, grönsakshandel i Köpmangatan 61, Petrus Wassén f. 13/4 1847 d. 15/4 1925, urhandel i Köpmangatan 26, Fredrik August Frisendahl, f. 17/4 1840 d. 17/1 1891, porslinsaffär i Storgatan 21, John Efraim Wæsterlund f. 24/6 1852 d. 28/3 1932, cigarraffär i Storgatan 42, Karl Sandberg, f. 9/9 1856 d. 8/7 1913, speceriaffär i Köpmangatan 16, Märta Wallin, f. 25/3 1844 d. ?, matvaruhandel och café i Prästgatan 18, Carl Eriksson f. 31/5 1858 d. ?, modehandel i Storgatan 28, Elise Falck f. 14/6 1834 d. 29/3 1915, modehandel i Storgatan 32, Olof Olsson (Buller-Olle) f. 7/10 1841 d. 11/10 1921, diversehandel i Prästgatan 17, Sven Gotthard

Dillner f. 30/4 1861 d. 1926?, manufakturhandel i Storgatan 25, Carl Holmqvist f. 3/9 1837 d. 9/7 1908, pälsvaruhandel i Prästgatan 24, Simon Hillelsson f. 2/3 1851 d. 12/4 1920, beklädnadsaffär i Prästgatan 19, Levin Aronsson-Kahn f. 20/8 1852 d. 25/12 1906, beklädnadsaffär i Storgatan 30, Olof Aronsson-Byström f. 20/5 1855 d. 4/8 1918, speceriaffär i Storgatan 29, Dahlmans filial, Anders Gabriel Dahlman f. 25/3 1833 d. 6/10 1899, manufakturaffär i Köpmangatan 30, Olof Dahlin f. 30/5 1843 d. 23/2 1911, speceriaffär i Köpmangatan 24, Nya Glasmagasinet, Anders Olsson-Lillieqvist f. 7/10 1859 d. 17/7 1947, porslinsaffär i Storgatan 25, Olaus Ohlsson f. 21/2 1861 d. 27/12 1933, guldsmedsaffär i Storgatan 38, Pehr Eriksson f. 17/8 1853 d. 9/11 1887, guldsmedsaffär i Storgatan 48.

De förutspådda goda tiderna dröjde ännu, åtminstone tog det tid, innan omslaget till det bättre kom ända hit upp. Året 1885 slutade med att rådhusrätten behandlade 40 växelmål den 14 december. Det nya året begynte inte så ljusst heller, den 15 febr. handlades 113 växelmål vid rätten. Vid marsmarknaden mötte stora människomassor upp, men säkert voro plånböckerna bra tunna. De cirka 3.000 besökarna, som komma med järnväg, nu från två håll, hade nog några kronor med sig för marknadsbesöket men syntes ohägrade till affärer i de 72 stånd, som funnos på torget. Kanske de räknade med att i dessa tryckta tider kunna komma över en sak till gott pris. Skinnhandeln visade stor livaktighet, och krogarna hade en jämn ström av de, som ville skingra bekymren. Septembermarknaden var också dålig med endast 32 stånd. Somliga försäljare hade inte mer än 5—10 kr. i sina kassar. Något netto på marknadsaffärerna torde det knappast ha blivit, sedan kostnaderna betalats.

Stadsfiskal J. O. Olsson, som hade till uppgift att se till ordningen i staden, ingav den 14 dec. 1885 en skrivelse till magistraten med begäran, att förbud skulle utfärdas för användande av handelsstånd vid den kommande trettondagsmarknaden. Han motiverade sin begäran bl. a. med att det var en olägenhet, att så mycket människor samlades framför och invid stånden. Det gav ofta anledning för ficktjuvar att syssla med sitt geschäft. Dessutom ansåg han, att det fanns stor fara för eldsvådettillbud, alldenstund stånden upplystes av fotogenlampor, och handelsmännen och deras biträden rökte. Framställningen föranledde inte någon magistratens åtgärd, enär det ankom på stadsfullmäktige att besluta i denna sak. Rörande ficktjuvarna så voro de nog lika påpassliga även vid mindre folksamlingar. Beträffande faran för eldsvåda i stånden, så är det märkligt, att det inte

synts till en enda anteckning om att det skulle ha inträffat något eldtillbud i stånden under alla decennier, som marknaderna pågingo, trots att belyningsanordningarna alltid varit primitiva.

Från Amerika rapporterades stigande priser både på varor och frakter, inbetalningarna å köp voro bättre, och gamla skulder kunde regleras. Våra egna rapporter talade om 3.703 lagsökningsärenden vid länsstyrelsen 1886.

Många konkursrealisationer vittnade om att det under dessa tvenne krisår var flera av stadens affärsmän, som måste sluta sin verksamhet, trots att de räknats som förmögna.

De sår, som de penningsvaga åren åstadkommit, läktes icke så snart. Många konferenser och sammanträden torde nog ha hållits mellan handelsmännen, kapitalstarka personer samt bankstyrelserna för att finna på utvägar att klara upp kinkiga situationer. Trots det svåra läget fanns det ändå livskraft och företagaranda hos befolkningen. Nymodigheten telefonen hade hunnit prövas en tid inom staden, och eftersom den gjort goda tjänster, i synnerhet för affärsmännen, fanns det anledning även för landsborna att söka komma i åtnjutande av samma förmån. Det började planläggas och diskuteras angående utvidgning av telefonnätet även till landsbygden. I juni 1887 utfärdades inbjudan till teckning av aktier i Norra Jämtlands Telefonaktiebolag, som skulle ha till ändamål att uppföra telefonanläggningar mellan Strömsund—Lit—Föllinge—Rödön och angränsande församlingar. För att stimulera till aktieteckning lockades även med att de, som levererade stolpar till ledningarna, kunde få aktier som likvid. För 15 stycken stolpar, 27 fot långa, nedsatta i jorden, lämnades som likvid 1 st. aktie å 10 kr. Prestationen för leveransen synes ha varit stor mot det då tvivelaktiga värdet av aktien. Även om telefonarrangemangen icke voro så tekniskt förstklassiga, var anordningen ett stort steg framåt i utvecklingen. Från nyssnämnda platser hade det tidigare tagit många timmar i anspråk att nå Östersund, nu gick det både snabbt och med ringa besvär att få saker utträttade i och från staden. Stadens handlare, både i minut och parti, kunde ju inte annat än hälsa med glädje de möjligheter, som yppades att pr tråd kunna uppehålla gamla förbindelser och även knyta nya sådana.

Sviterna från de dåliga åren gävo sig fortfarande tillkänna. Arbetslöshet följde, och för att avhjälpa nöden i någon mån beviljades anslag och företogs insamlingar för att bespisa skolbarn. En viss brist på livsmedel

1890-talet

Invånareantalet i staden var den 31 december 1890 5.285 personer.

Intresset hos stadens köpmän knöt sig inte endast till att göra affärer på platsen och vid marknaderna i staden. På andra ställen inom länet ordnades det också marknader, och där återfunnos ofta många östersundare, förmodligen inhämtande goda förtjänster. Marknader höllos i Hammerdal, Föllinge, Strömsund och Oviken. En del av köpmännen utsträckte sina resor till Fjällsjö och Ramsele. Det hände ibland, att karavaner på ända till 100-talet fordon gjorde sällskap. Skämtsamma, glada och uppslupna färdades deltagarna i denna stora skara genom bygderna. Ett hjälpsamt deltagande rönt den, som varit oförsiktig att köra omkull och ur snödrivan fick plocka upp kammar, hårnålar, skinnlavor och annat. För dessa marknadsresor anlätades skjutsbönder, som kunde göra sig en extra inkomst. De betingade sig 2:— kr. till 2:50 pr 100 kg. för frakt av varor och lastade då högst 800 kg. En sådan forä till Strömsund tog i regel 4—5 dagar i anspråk. En personskjuts med fem personer kostade för samma sträcka 75:— kr. Vid dessa tillfällen skedde hästbyten både i Häggenås och Hammerdal. När en grossist i staden behövde skjuts för längre tid, t. ex. för sin handelsresande, utgick betalning efter 7:— kr. pr dag för häst och karl. Vid marknadsresorna kunde forbönder erhålla logi på rastställena för 10 öre pr natt, vilket tyder på att bädden var av enkel beskaffenhet. Ville de ha en kopp kaffe, kostade det 5 öre. Som synes rörde det sig inte om så stora summor.

Det har berättats, att en forbondes häst efter en sådan resa råkat bli sjuk och fraktats till veterinären vid hemkomsten. Av forlönen 16:— kr. hade forbonden beräknat, att 12:— kr. skulle användas till omsättning och

Där kunde han stå länge och väl och prata med handelsmannen, betjänten eller någon annan »bodhängare». Handelsmannen kunde inte säga: »Nu skall vi stänga», utan det var att hålla god min till »bodhängaren» själv kom sig för att gå. På så vis kunde en affär få hålla öppet till både 10 och 11 på kvällen. Det allmänna jäktet gör väl att ingen numera har tid att ödsla bort timmarna på den »sporten».

Till Gregoriimarknaden 1891 kommo med tågen över 2.000 personer. Torget beskrevs såsom ett kaos av stånd, bord, möbler, åkdon, skinnpackar och lantmannaprodukter. Det var goda priser, och de stora partierna skinn funno köpare bland de norrmän, som mött upp. Det var tydligt, att affärlivet gick mot ett uppsving. Det var rikligare tillgång på pengar, och ryktet om goda tider i utlandet stimulerade köplusten. Trycket från flera års knappa förhållanden hade lättat, och folket kände ett behov att få lufta sig på marknaden. Handelsmän från andra orter, vilka varit borta under flera år, återkommo nu med förhoppningar att kunna göra en god affär.

Stadens inkomster från marknaden för platshyror var 487:08 för 66 stånd och 285:— kr. för 164 mångelbord och skrindor.

Strax före jul 1893 annonserade Ernst Gustafsson, Oscar Lundbäck, Dahlmans, Oscar Carlsson och Gunne Johansson, samtliga affärer i manufaktur, att de hade sina affärer stängda på julafton, som inföll på en söndag.

Torghandeln kunde samma år fira sin 50-åriga tillvaro. Av de tre, som stodo på torget den första torgdagen 1843, fanns nu endast M. Roman kvar i livet, 69-årig.

Vattenledningsfrågan, som föregåtts av ett livligt diskuterande av bland andra de i ekonomiska ting bevandrade handelsmännen och rådmännen Robert Fresk och A. P. Fjellman, vilka hade visat svalt intresse för frågans lösande, hade nu nått så långt, att vattnet kunde släppas på i augusti 1893. Handelsmännen liksom alla andra lärde sig snart att sätta värde på arrangemanget och inse nyttan av att inom räckhåll ha ett så värdefullt hjälpmedel i verksamheten. Belysande för hur obekvämt det varit tidigare beträffande tillgång till förstklassigt vatten, kan nämnas, att apoteket Hjorten hämtade sitt vatten till läskedryckstillverkningen från Trefaldighetskällan på Frösön.

På konkurrensfronten rörde det sig också. I en skrivelse till magistraten den 9 nov. 1893 beklagade sig Östersunds Handels- och Industriidkareför-

ening över den på senare tiden ökade torghandeln. Föreningen ville att främmande handelsutöfvare, som höllo till på torget under torgdagarna, skulle åläggas betala en viss platshyra, som i någon mån kunde bli till fördel för staden mot de olägenheter, som åstadkommos. Föreningen hänvisade också till de vådor, som förefunnos, då underhaltiga och för hälsan vådliga varor salufördes, såsom konserver, slakteri- och bageriartiklar. Denna misstanke framfördes förmodligen på grund av att de främmande handelsmännen sålde sina varor till billigare pris än de bofasta handlarna. I en annan skrivelse till samma myndighet, undertecknad av 12 st. trädgårdsmästare och torghandlare, gjordes den anmärkningen, att främmande personer torgförde frukt, bär, blommor, grönsaker och dylikt samt gingo omkring i gårdarna med sin försäljning. De ansågo också, att dessa personers affärer hade en menlig inverkan på de i staden boende torghandlarnas verksamhet. Ävenledes åberopades att de senare hade dryga skatter, medan främlingarna kommo undan utan pålagor. De yrkade på att platshyra skulle uttagas men helst att förbud utfärdades mot deras närvaro. Med anledning av dessa framställningar sände magistraten en skrivelse till stadsfullmäktige, där den relaterade petitionärernas synpunkter. Rörande föreningens förmodan att underhaltiga varor salufördes, hänvisade magistraten till den åtgärd, som vidtagits att tillsätta en tillsyningsman, vilken hade till uppgift att företaga varukontroll både vid torg- som bodhandeln. Denna kontroll hade också givit resultat. Föreningens anmärkning att torghandeln tagit en sådan omfattning och blivit till förfång för handeln i staden, samt de i staden boende torghandlarnas begäran om förbud, ville magistraten inte helt acceptera. Magistraten hyllade den åsikten, att det var till den stora allmänhetens (som inte drev affär i någon form) fromma, att tillförseln av livsfrönödenheter var så riklig som möjligt. Torghandeln med livlig köpenskap förde hit även köpare, varigenom också bodhandeln drog nytta genom ökad varuomsättning, penningomloppet höjdes och många invånare hade vinning i ett eller annat avseende. Magistraten hänvisade också till att föreningen 5 år tidigare, eller 1889, hos magistraten begärt införande av s. k. »månadsmöten» med samma motivering, som magistraten nu anslöt sig till. Magistraten anförde vidare, att föreningens och torghandlarnas anhållan inte överensstämde med nyare tiders åsikter om frihet i varuutbytet, som fått uttryck i förordningen av den 18 juni 1864 om utvidgad näringsfrihet, utan utmynnade i att införa näringslivet inom skråväsendets trånga gränser. Magistraten avvisade icke tanken på att bestämmelser in-

fördes om platshyror för att genom dessa kunna nedbringa kostnaderna för renhållning efter torgdagarna, vilken kostnad belöpte sig till omkring 500:— kr. pr år. Men magistraten ansåg, att det skulle bli svårt att ordna detta på ett rättvist sätt och skulle även åsamka staden nya besvär och kostnader för avgifternas indrivande.

Stadens gamla salutorg har ofta fått vara orsak till angrepp från olika håll men har också haft många försvarare. Här skall relateras ännu en dragkamp mellan olika intressen. Den 10 sept. 1894 avläto 60 st. handlare och gårdsägare en skrivelse till magistraten med begäran att försäljningen av ved, trävaror, hö och halm skulle flyttas från Stora torget till Nytorget, dels för att vedförsäljningen skulle få en för konsumenternas bekvämlighet centralare plats i den långsträcktade staden, dels för att bättre vara till betjänande för den där befintliga kreaturshandeln. En sådan förflyttning skulle också göra sitt till att det gamla torget finge ett snyggare utseende, än då det belamrades med skrymmande lass. Skrivelsens innehåll blev snart känt av andra, och det dröjde inte längre än till den 24 i samma månad, då inalles 71 personer, huvudsakligen handlare, vid och omkring Stora torget till magistraten infämnade en skrivelse, vari begärdes, att handeln med ifrågasvarande artiklar fortfarande skulle få äga rum på sin gamla vanliga plats. De uppskattade tydligen betydelsen av att en omfattande handel i deras närhet fortsatte utan denna beskärning, även om det förögat inte var så vackert med hö- och vedlass.

De två framställningar, som Handelsföreningen och de 12 torghandlarna gjorde 1893, föranledde icke någon åtgärd. Vad beträffar de år 1894 anförda framställningarna, synes det, som om inget beslut fattats. Från stadsfullmäktige kom emellertid en del föreskrifter rörande handelns ordnande i övrigt på torget med angivande av bestämda platser för olika varuslags saluhållande, samt att torghandeln skulle sluta kl. 3 e. m. under november—februari och kl. 6 under mars—oktober.

Under 1894 övertogs Östersunds Telefonförenings anläggning med 220 abonnenter av Kungl. Telegrafverket, och 1897 införlivades även Jämtlands Telefon AB:s rörelse med samma verk. Med denna anordning för- enklades möjligheterna att få kontakt med främmande orter.

Att affärlivet fått ett betydligt uppsving kan utläsas av några siffror från härvarande tullkammare. Tulluppbörden för införda varor under 1896 visade en så betydande stegring som 119.274:78 mot 1895 års införsel, vilket måste sägas vara anmärkningsvärt. Östersund överglänste i det

avseendet 20 andra städer i landet. Både Göteborg och Norrköping, vilka voro stora importhamnar, visade minskning samma tid.

De ambulerande nöjesarrangemang, som alltid följde med marknaderna, hade nu fått en särskild avsedd plats nere på Sjötorget, där stora och små tält trängdes med varandra. Litet då och då kom någon »nyhet», som lockade de nyfikna. Karusell och skjutbanor saknades aldrig, men de fingo sällskap med Skandinaviens största vaxkabinett med 200 olika nummer. Bland annat förevisades »Yngsjömörderskan», Anna Månsdotter. Inträdet till denna knappast uppbyggliga tillställning kostade 50 öre för äldre och 25 öre för barn. Där fanns även möjlighet, att för en så billig penning som 5 öre få lyssna till vad en fonograf hade att bjuda på. Fonografen var en mekanisk apparat, som skruvades upp och drev en cylindrisk rulle av en sorts massa liknande senare tiders grammofonplattor. På denna rulle fanns det inspelad musik, tal, sång m. m., som den intresserade kunde avlyssna genom användande av från apparaten ledda gummislangar, vilka delades i två grenar och ytterst på dessa fanns ihåliga glashållare. Dessa glashållare stoppades i öronen, och det andäktiga lyssnandet kunde börja. Sedan man hört stycket till slut, vandrade denna lyssnaranordning över till en annan lyssnares öron utan att notis togs om huruvida det var hygieniskt eller ej. På Nytorget fanns en gång en konstutställning, som gav 42:— kr. i platshyra, och en herre vid namn Olsén förevisade en negerkaravan för vilket han erlade hyra med 33:60. På teatern uppträdde alltid teatersällskapet. År 1898 spelade Anna Lindblads sällskap den alltid populära pjäsen »Pariserpojken» inför en publik av 1.500 personer. Ingångsdörrarna stodo vid tillfället ifråga helt öppna.

Från år 1895 kan följande varupriser meddelas. Observeras bör att priserna äro angivna för kilogram = kg. Vetemjöl kostade 25 öre, rågsikt 20 öre, rågmjöl 17 öre, kornmjöl 22 öre, grynmjöl 23 öre, potatismjöl 40 öre, hårt bröd 40—55 öre, havregryn 45 öre, korngryn 25 öre, mannagryn 50 öre, risgryn 50 öre, guatemalakaffe 2:16, porto ricokaffe 2:25, båda sorterna orostat, toppsocker 60 öre, bitsocker 62 öre, i lös vikt, ärter 20 öre, landssmör 1:70, 1:80, sill 35 öre, salt 10 öre, plommon 90 öre, russin 90 öre, korinter 1:25, sötmandel 2:— kr., kanel hel 2:50, nejlikor 1:75, soda 20 öre, såpa 50 öre och snus 1:50. 1 duss. apelsiner kostade 1:75, 1 brk anjovis 30—40—60 öre, 1 luft fönstervadd 15 öre, 1000 st. 1¹/₄" spik 1:— kr., 1 st. panelborste 60 öre, 1 st. rotborste 45 öre, 1 pkt tändstickor 15 öre, 1 bnt bomullsgarn (30/2) 10:30, 1 fat trätjära 19:— kr., 1 ltr bomolja 80 öre, 1

säck gödningsämne superfosfat 9:50, 1 säck fröhavre 10:75, 1 säck timotejfrö 81:50, kilovis 90 öre, rödklöver 1:60, alsike 1:60 och vicker 18 öre kg.

En italienare gick omkring i staden och sålde råttfällor. »Stor-Kersti» var en av dem, som sålde fikvälling på torget. Hon drev även kaféörelse i Prästgatan 37, innan stenhuset byggdes. »Bagar-Lisa», Lisa Svensson från Lugnvik, bakade »krus» och annat bröd, som hon sålde på torget och vid besök i hemmen.

Bland andra torghandlare kan även nämnas kopparslagare U. K. Fredman, f. 1864 d. 1946, som under 50 års tid stod på torget under torgdagar och marknader. Han sålde av egen tillverkning bl. a. kaffepannor på tre fötter, »kaffepetter», för 5:— kr. och 6 kannors kopparämbar för 6:— kr. Han besökte också andra marknader i länet och så långt som till Fjällsjö.

Ett viktigt möte för handelsmän i 1800-talets växande Östersund

– Östersund är den stad som går mest framåt i hela landet!

– Jaja, käre bror, här händer mycket just nu. Men stan växer för fort!

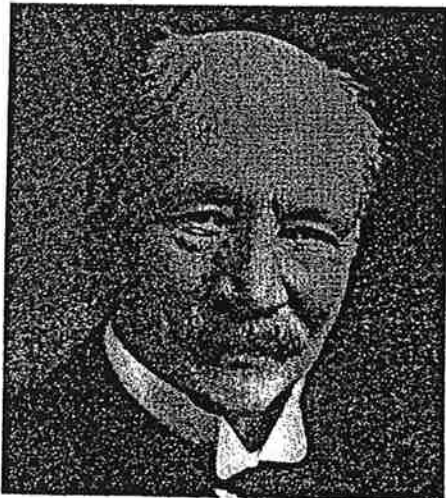
– Fyra tusen fem hundra åttio invånare! Det är bra för affärerna, Olle.

– Men konkurrensen är hård. Vet bror hur många köpmän vi har blivit i Östersund? Inte? Etthundra och tjugo! Och många klarar sig inte längre ensamma utan måste anställa bodbetjänter.

– Industrin ökar också. Tio industrier med etthundra arbetare tillsammans, vad sägs om det?

– Bror vurmar för industrin. Kan det vara något för vår lilla stad?

– Jo, Olle, handel och industri ska utvecklas sida vid sida och båda är lika nödvändiga för Östersund.

Agaton Burman, legendarisk tidningsman i Östersund. Grundade Östersunds-Posten år 1877 och var dess huvudredaktör till sin död 1918. (FGÖ)

Grosshand'anden Olof Ols-son, även Buller-Olle kallad. Född i Brunflo år 1841, död i Östersund 1921. Tidigare fanjunkare och frivillig i dansk-tyska kriget. (FGÖ)

- Men vi måste ha en stark förening, som kan främja våra intressen!

- Just det, en handels- och industriidkareförening, som kan hävda gemensamma intressen i samhället.

- Hantverkarna har ju redan sin förening. Men är det några som vill vara med i vår, så är det ingenting som hindrar.

- Se dig omkring, Olle, hur här byggs och hur här handlas! Det finns inte längre någon här som minns 70-talets svåra ekonomiska kris.

- Men kan det vara bra för ordningen att stan växer så här? Se på dem där borta!

- Asch, gesällerna på Sjöströms garveri! De har tagit sig ett ölrus, än sen! Dem tar nog stadsfiskal Olsson hand om.

- Jaja, man ska väl inte klaga när omsättningen i ens affärer fördubblas, men inte är här lika fridsamt som förr.

- Bror får vänja sig, vi bor inte på bonnlandet, utan i en stad som växer kraftigt och drar till sig allt slags folk.

- Apropå det, så hörde jag att boktryckare Sahlin lockat hit en ung närking. Johan Lindström heter han visst och har planer på att starta en ny tidning, Jämtlands Posten. Ska bli ett språkrör för nykterhetsidéerna. Där får bror lite nyttig konkurrens!

- Uff. Det skulle räcka om folk läste min tidning. Men för all del, Östersunds-Posten tål konkurrens, och nog ska vi ge svar på tal. ÖP har fler vänner än fiender och hoppas fortfarande kunna öka bådaderas antal.

- Det har jag hört förr, men se här, vad säger bror om det här påhittet? Gatuskyltar och nummer på varenda hus, ska det vara nödvändigt?

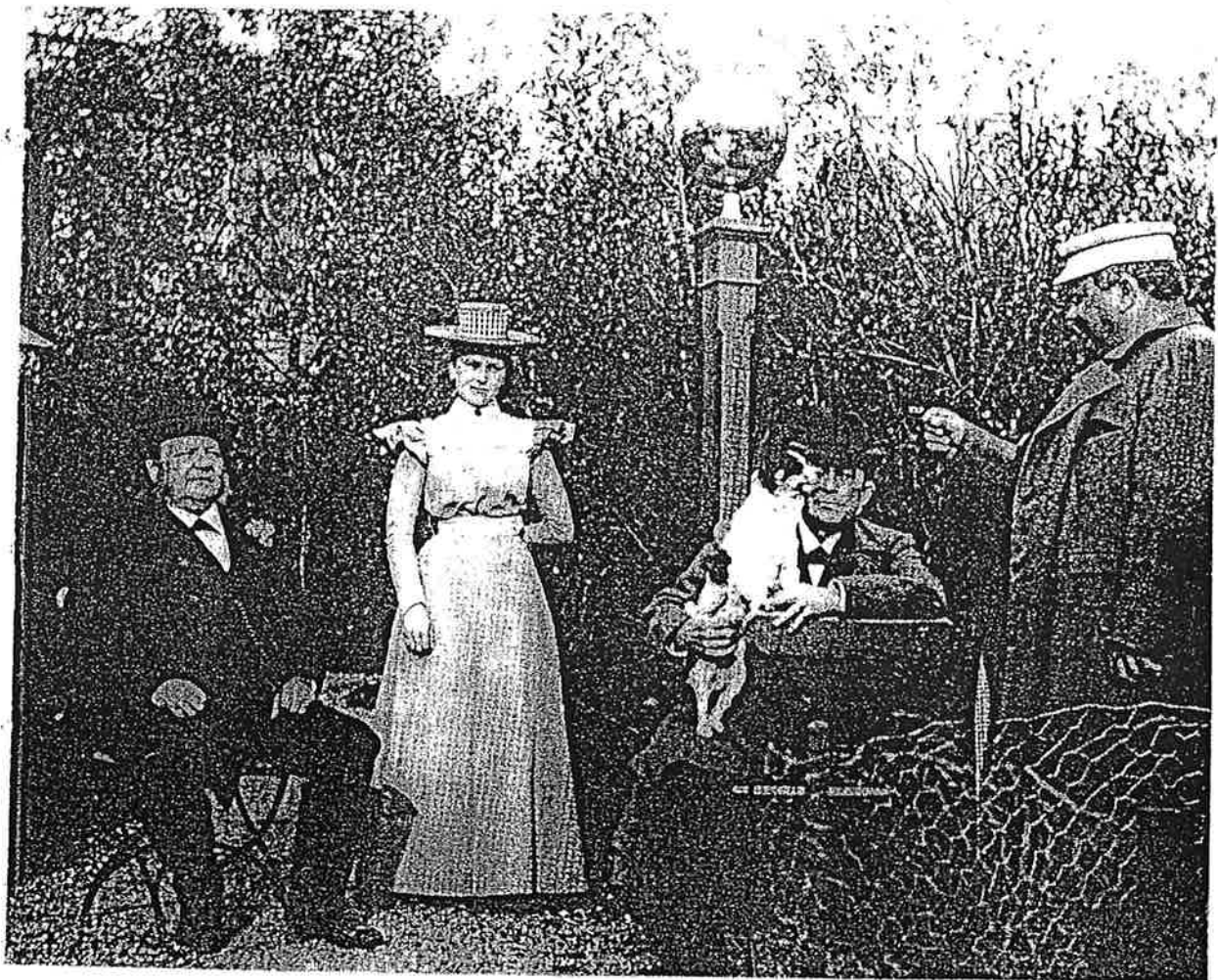
- Självyklart, så är det i alla större städer i riket. Och nu när så många främmande kommer resande hit på järnväg måste det finnas skyltar och nummer, annars hittar de inte i stan.

- Kan så vara, men vad ska man tro om fabrikör Bergs skrivelse till Magistraten att få lägga ner vattenledningsrör i Norra Skolgränd? Om alla kom på en sådan idé skulle ju hela stan få grävas upp!

- Kanhända det blir så! Vad Berg beträffar så har han ju en bra källa vid Björkbacka och det vore väl bekvämare att ta vatten därifrån än att köra det från Storsjön. Ett bryggeri gör av med mycket vatten!

Framtidstro

De båda herrarna, som på detta sätt gav uttryck för en växande optimism och framtidstro i sin stad och personligen gnabbades på ett för dem båda stimulerande sätt var de mångåriga vännerna Agaton Burman och Olof "Buller-Olle" Olsson.

I Stadshotellets berså på Prästgatan 39. Fr.v. instrumentmakaren E.G. Moberg, fru Maja Moberg och källarmästare Casper Sjöberg med sin hund.

(FGÖ)

Den förre grundare av och redaktör för Östersunds-Posten, den andre grosshandlare med krigiskt förflutet som fanjunkare och frivillig i dansk-tyska kriget.

Båda var de jämtar och goda patrioter. I 1880-talets Östersund hade de makt och ställning. Agaton Burman polemiserade kvickt och vasst i sin tidning medan "Buller-Olle" förde sin talan muntligen i många föreningsammanshang.

Nu var de båda vännerna på väg till källarmästare Casper Sjöbergs Stadshotell på Prästgatan 39. Där skulle de träffa flera medlemmar av den gamla Handelsföreningen och några nyttill-

komna intresserade för att utröna möjligheten av att bilda en ny och starkare förening.

Så småningom skulle det dukas till supé hos källarmästare Sjöberg och ett musikkapell stämma upp.

Men det var bara tidigt om aftonen och alla landsbor hade inte återvänt, utan strövade omkring på gatorna och tittade nyfiket in i flera öppnade handelsbodas.

Stora, lätta snöflingor singlar mot marken och gatorna, som varit så leriga och besvärliga under hösten, hade nu ett vitt, vackert snötäcke. På några ställen hade man skottat upp vallar, som säkert skulle ligga kvar ett bra tag innan någon åkare med häst och släde fick uppdraget att transportera bort snön.

Vännerna Agaton Burman och "Buller-Olle" drog sig mot Stadshotellet och hälsade nickande till höger och vänster åt personer de var bekanta med.

Det var ett omaka par som promenerade Prästgatan fram. Agaton Burman, liten och livligt gestikulerande i säckiga, bylsiga kläder. "Buller-Olle", ståtlig med militärisk hållning och oklanderligt klädd.

Mot Stadshotellet

Men vilka är herrarna, som kommer uppifrån Repslagargatan och med spänstiga steg även de promenerar mot Stadshotellet?

Jo, det är manufakturhandlaren Carl Wennerström och sockerbagaren E. P. Levin, som båda tillhör Östersunds Arbetareförening och har många gemensamma intressen, såväl i affärlivet som privat.

Levin har dessutom nyligen valts till drätselkammarens ordförande och är en person att räkna med när det gäller stadens skötsel och angelägenheter.

– Det måste bli bättre ordning på Lugnet, säger Wennerström. Fattighjonen far illa där och dras till stan för att tigga. Förslaget om en fattiggård som bekostas av staden är bra.

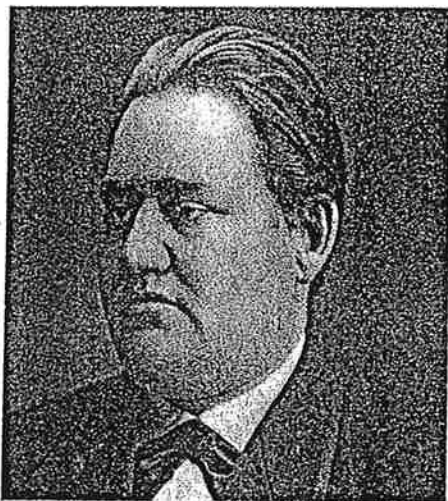
– Bra kanske, men dyrt, svarar Levin. Det finns så liten erfarenhet av sådana här inrättningar och vi har inte råd med några större utgifter.

– En framåtgående stad som Östersund får allt lov att ta hand om sina fattiga. Det skulle se illa ut annars, menar Wennerström.

– Jojo, kanske det, nickar Levin, men till sommaren får vi utgifter med gatorna, den saken är klar. Köpmännen vill inte ha en leråker utanför sina bodar!

Ptroooo!

Kusken Johan Hansson stramar åt tyglarna och svänger upp

Socketbagaren Erik Petter Levin, 1845–1919, var drätselkammarens ordförande 1884.

(FGÖ)

Manufakturhandlanden Carl Wennerström, född i Målilla 1846, flitigt verksam i Östersunds Arbetareförening. (FGÖ)

vid sidan av de båda herrarna med sitt ekipage. Ur den vackert målade skrinkan stiger stadsläkare K. A. Hernblom, på väg att besöka någon av sina patienter här på Prästgatan.

Hernblom nickar och hälsar och skyndar in i en port medan kusken håller därutanför så länge.

Flera bekanta

Här kommer det flera bekanta!

Fängelsedirektör C. A. Jägerhorn med hustru och dotter, en liten skönhet redan, med korkskruslockar, som vilar så behagfullt utanpå den pälsbrämde vinterkappan.

– Musikalisk familj det där, säger Levin. Har hört att de bildat eget musikkapell och ska ge konsert vid julbasaren!

Från Cellgränd i den nordliga utkanten av staden promenerar vid samma tidpunkt två pälsklädda herrar sida vid sida Storgatan söderut mot Stora torget.

Den ene gestikulerar och lägger ut texten medan den andre lyssnar uppmärksamt och nickar då och då instämmande.

– Det är en tidsfråga hur länge Östersundsbron tål den ökade skjutstrafiken till Frösön, säger den ene. Med de bredare ekipagen går det knappt att mötas längre. Vi behöver en ny bro, den saken är klar.

– Jo, svarar den andre, så är det nog. Utvecklingen kräver det.

Det är mycket som behöver kostas på i en framåtgående stad som vår. Och det var då för väl att vi äntligen fick ett badhus. Det kan vi tacka instrumentmakaren E. G. Moberg för!

- Och godtemplarna har väl gjort en strong insats! Tänka sig, att på frivillighetens väg kunna bygga världens största godtemplarsal här i Östersund, med plats för tre tusen personer!

- Och handeln, som den ökar! Det finns elva klädehandlare redan, men trävaruhandlarna är fler till antalet!

- Jag har hört, att de ska bilda en ny handelsförening, som ska föra deras talan. Industriidkarna ska också få plats där.

Stadens utveckling

Det var borgmästare von Stapelmohr som hört detta rykte och den han nu förde det vidare till var landshövdingen, friherre J. P. Ericson.

Det hände någon gång, att de båda tog en gemensam promenad genom Östersund för att samspråka om stadens utveckling och behov.

Väl framkomna till Stora torget hälsar de vänligt på en grupp stadsbor. De stannar inte upp, för det skulle inte passa sig, men i gruppen igenkänner de lektor Kardell, grosshandlare Näs och målare J. P. Moberg. Men vem är damen de samtalar med?

Jo, det är fröken Alma Rehnborg, föreståndarinna för det nya elementärläroverket för kvinnlig ungdom. Det har startat för bara någon månad sedan och har sextio elever, som undervisas av tre ämneslärarinnor.

Fröken Rehnborg lättar sitt hjärta för den skolstyrelse hon av en ren tillfällighet träffat ute på stan.

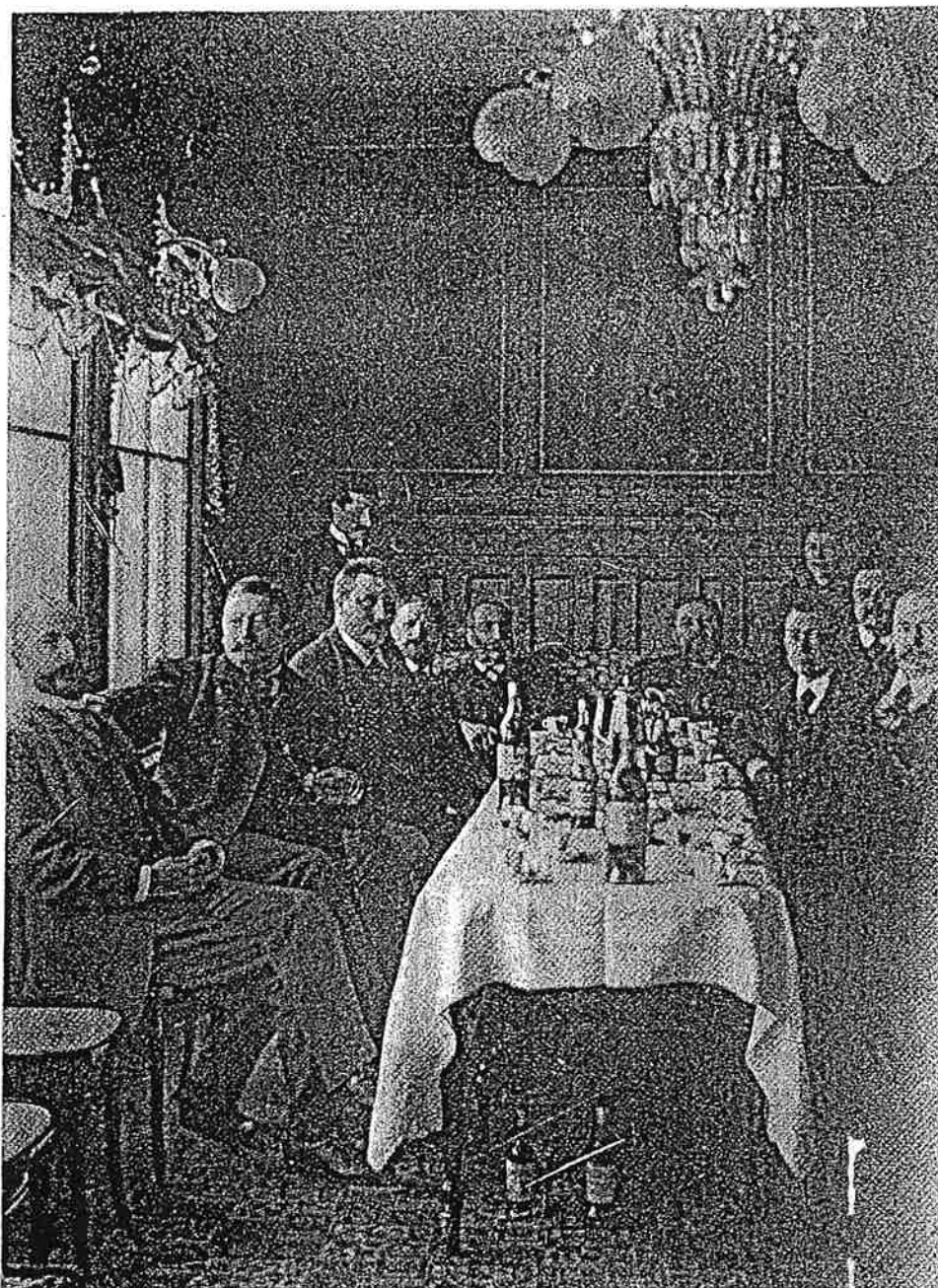
- Det måste bli ett slut på de förfärliga slagsmålen mellan gesällerna och läroverksungdomen, klagar fröken Rehnborg. Det är inte bra för mina stackars elever att gång på gång bli vittnen till dessa slagsmål, som de av någon orsak ändå finna roande!

Skolstyrelsen lovade att tänka på saken och diskutera den med läroverkets rektor.

Längre söderut på Storgatan stod en annan grupp stadsbor och samtalade. Men där var rösterna mer upphetsade och man talade ofta i mun på varandra.

- Hade vi haft en brandtelegraf, så hade detta aldrig behövt hända, sade postiljon Bergstrand uppbragt. Vad tjänar all denna sprutmönstring på torget till om inte brandkåren kan rycka ut på momangen när den verkligen behövs!

- Tänk på att vi just har fått telefon i Östersund. Femtio abon-

Stadens handels- och industriidkare håller samkväm på glasveranden till källarmästare Sjöbergs Stadshotell. Fr.v. igenkännes handelsmännen Erland Herlitz, Olof Olsson och Odin Olsen, lantmätare Rosenström och stående handelsmannen Ernst Gustafsson. Foto från början av 1880-talet.

(FGÖ)

*Erik Taflin, född i Tavnäs
1856, död i Östersund 1910.
Handels- och Industriidkare-
föreningens förste ordföran-
de.* (FGÖ)

nenter redan! Men det kan väl brinna på andra ställen, där ingen telefon finns undrade målare Edlund.

– Ja, men det ska vara brandskåp så klart, utbrast handlare Taflin otåligt. De handdragna sprutorna borde alla ersättas av ångsprutor och stadens hus byggas i sten och inte i trä!

Branden i Myran

Taflin talade av bitter erfarenhet. Den 31 augusti hade det brutit ut eld i ett magasin på hans gård på Storgatan 53. Där fanns brännbara ämnen och elden spred sig snabbt.

Brandkåren tog lång tid på sig för att rycka ut och de små handdragna vattensprutorna hade inte mycket att sätta emot den röde hanen.

Nu var det en trist vy som herrarna kunde blicka ut över och de var alla tre drabbade av branden, som lagt stads kvarteren Staben, Skjutbanan, Slakteriet och Härberget i aska.

Sexton gårdar med tjugo boningshus och arton uthus hade förstörts. "Branden i Myran", som den kallats efter området, där den härjats, var den värsta som drabbat staden.

Men handlare Taflin hade nu inte tid att stå och diskutera dessa trista saker, som han egentligen tyckte var nog omtalade redan, och därför passade han på att lämna de båda andra olycksbröderne när överkonduktör Jonas Ericsson passerade och slog följe med honom.

Överkonduktörn kom nerifrån järnvägen, där det numera var ett tjtande dagarna i ända av lokomotivvisslor.

Jonas Ericsson var, tyckte Taflin, i sin ståtliga uniformskostym med blänkande gula knappar, en person som i sig signalerade den nya tiden och vittnade om stadens framåtskridande och tillväxt.

Nya människor – nya idéer

Det var ju med järnvägen, som allt hade börjat skjuta fart här i Östersund. Det kom nytt folk till staden och nya idéer slog rot.

Taflin ville bli delaktig i detta nya och den positiva syn på framtiden, som började breda ut sig, i stället för att sörja det förgångna. Även om han personligen drabbats hårt av branden tidigare på hösten.

– Jag är egentligen på väg till ett möte för att bilda en ny handelsförening, berättade han för överkonduktör Ericsson.

– Åhå, så här ska bli ännu mera fart på handelslivet då?

– Det kan överkonduktörn lita på. Nu ska vi handelsmän ta steget in i framtiden, sade Taflin. Och själv blir jag nog ordförande i den nya föreningen, tillade han belåtet.

Vid Stadshotellets entré hälsade han med en nick urmakare Friman, fabrikör Frisendahl, handlare Herlitz, skraddare Hegglund och tobakshandlare Tannlund, som alla var på väg till samma betydelsefulla möte.

Så här kan det ha gått till när de första medlemmarna i Östersunds Handels- och Industriidkareförening träffades den 5 december 1884 för att bilda föreningen. Framställningen är byggd på en lång rad samtida källor, men föreningens egna protokoll är däremot försvunna. Därför är det svårt att exakt styrka föreningens tillkomst. Det första bevarade protokollet är daterat 1 juli 1893.

Utdrag ur dagbok
skriven av
J E G Lundholm
affärsbiträde vid
Lundholms
Järnhandel
Stortorget
Östersund

1898

- söndag På morgonen har jag känt mig ganska dåsig men jag steg ändå upp kl. $\frac{1}{2}8$ Kl. $\frac{1}{2}11$ kom Gusten och vi gingo ut tillsammans ån i Lugnvik. När vi kommo till banvaktstugan togo de just upp den person som drunknat i natt (det var kl. 11). Kl. 1 kom jag hem igen och åt middag till kl. $\frac{1}{2}3$ då Gusten kom, då Gusten kom. Farbror Adolf bjöd på punsch. Från kl. 3 - 6 har Gusten och jag varit ute och gått och från kl. 6 - $\frac{1}{2}9$ har jag legat hemma och vilat mig. Från $\frac{1}{2}10$ - 10 har mamma och jag varit ute och gått.
- måndag Jag öppnade boden kl. 8 och kl. 8,15 kom Gusten då vi gingo ned till båthuset och drog hem hans gamla kanot. Jag gick till tapetserare Wännberg, men han hade ej tid att göra något åt oss förrän nästa vecka, så vi kom överens att klä våra kanoter själva. På förmiddan har jag märkt varor och på eftermiddan har jag haft ledigt, så Gusten och jag spände duk på hans kanot och på kvällen har vi varit ute och gått i starkt regn.
- tisdag Jag steg upp kl. $\frac{1}{2}7$ till kl. 8 har Gusten och jag spikat på hans kanot stomme samt börjat med min. Jag har varit till banken och posten på f. m. samt dammat mittenfacket. På e. m. har gjort detsamma samt varit på condis och druckit glögg samt ätit bakelser. Jag har träffat Ruth och talat med henne en stund. På kvällen har Gusten och jag varit ute och gått i regn.
- onsdag Jag steg upp kl. $\frac{1}{2}7$ och gick till Gusten. Vi har på morgonen till kl. 8 arbetat på våra kanoter, han på sin och jag på min. Kl. 8 öppnade jag och städade boden till kl. $\frac{1}{2}9$ då Holm kom och bjöd på kaffe och sedan voro vi tillsammans och spände duk på min kanot. Kl. $\frac{1}{2}10$ gick jag upp i boden igen och räknade ut en liten faktura samt började märka varor, då farbror kom och gav mig en rättvis uppsträckning för att jag ej var i boden på morgon. Jag fortsatte efter frukosten med märkningen. På kvällen har Axel, Bertil Ouchterlony och jag varit ute och gått.
- torsdag Jag steg upp kl. 6,15 och var ned och väckte Holm och Gusten. Vi har tillsammans spängt duk på en del av min kanot. Kl. 8 öppnade jag boden och har städat något på förmiddan och varit på banken och condis samt i alla järnbodarna, dessutom på middan har jag inventerat järntråduken som ej blivit det förut. Jag har träffat Ruth och vi har överens om att träffas på lördagkväll. På e. m. har jag dammat ur fönstret åt torget. På kvällen har Gusten och jag varit ute och gått.
- fredag Jag steg upp kl. $\frac{1}{2}7$ och jag och väckte Holm och Gusten, vi har även i dag arbetat på kanoterna till kl. 8. Holm och jag har varit på condis, på förmiddan har jag skyltat om i fönstret åt torget och lagt nya saker. På förmiddan har jag slagit in varor och plockat fram en order som skall expedieras i morqon. Varit till kol-ladan och sett nå Axels kanot

- fredag På kvällen har Ö.I.F haft sammanträde om gymnastiken och det blev bestämt om en uppvisning onsdagen den 15:de maj. Jag gick hem och lade mig kl. $\frac{1}{2}$ 11.
- lördag Jag har i dag sovit i ro till kl. $\frac{1}{2}$ 8 då jag gick ned och öppnade boden, på morgonen har jag packat ned varor som avsänts till lanthandlarna. Det har varit bra med kunder, men mest har varit småplock som sålts. Jag har till tullen och löst varor, på eftermiddan har vi inte haft något göra. Jag har endast varit till posten samt kruthandlar Lamby för att köpa skottavlor, men det fanns ej något. På kvällen har jag och Ruth varit ute och gått från kl. $\frac{1}{2}$ 10 - 11. När vi skilldes pussades vi lite smått
- söndag Jag steg upp kl. 8 och kl. 9 gick jag ned och blev bjuden på punsch av farbror. Sedan gick jag till Gusten och han låg och sov när jag kom och blev stannande på frukost hos farbror. Gusten och jag arbetade på kanoterna från kl. 10 - 10,45 då vi gingo upp till skyttegilletts bana där Ö.I.F hade revolverskjutning. Jag ^{7:00} efter vänligheten bäst med min gamla revolver. Sedan voro Lindblom och jag och sköto med mauserkarbin den gick utmärkt. Han bjöd på middag och sedan på kaffe och punsch. Så jag blev sittande hos honom till kl. $\frac{1}{2}$ 8 då jag gick ut. Jag träffade Gusten nere på esplanaden, sedan voro vi och tittade på kanoterna. Jag stannade och arbetade på min och kl. $\frac{1}{2}$ 10 gick jag hem och lade mig.
- Måndag Jag steg upp kl. $\frac{1}{2}$ 7 Gusten och jag har återigen arbetat på kanoterna till kl. $\frac{1}{2}$ 8 då jag öppnade boden. Jag har packat in en del varor och varit på banken samt på condis. I dag har skyttegilletts årskort kommit. Jag har på eftermiddan skrivit in dess medlemmars namn i min kassabok. På kvällen har jag varit på gymnastik från kl. 9 - 10. När vi gingo därifrån bjöd Carl Lindgren mig på och punsch. Jag kom ej hem förrän kl. 1 på natten.
- tisdag Jag har legat till kl. $\frac{1}{2}$ 8 då jag gick ned och öppnade boden. Kl. $\frac{1}{2}$ 9 gick jag till Gusten och han låg och sov. Jag har städat undan litet i boden och varit på banken två gånger, på e. m. har jag varit till posten. Gusten har varit hos mig i boden på e. m. På kvällen har jag varit på gymnastik från kl. 9 - 10. Jag lade mig genast jag kom hem och läste en bok tills jag somnade.
- onsdag I dag på morgonen töar och slaskar det så jag fann mig föranlåtten att ligga till kl. 8. Jag har på morgonen sökat och städat i boden till frukosten. Sedan jag expedierat mina kunder har jag varit på banken två gånger på eftermiddan har jag läst tidningen och varit på posten och condis. Jag har träffat Ruth hos flickorna Wallberg endast Svea var hemma, när hon gick ut sprang jag in till Ruth och fick en kyss.

- onsdag På kvällen har jag varit på gymnastiken.
- torsdag Jag låg till 1/4 i 8. Jag har varit ner och satt fast ett spant på kanoten på förmiddan, samt varit på banken några gånger. Oscar Smith bjöd på kaffe hos Lewins. På eftermiddan har Gusten och jag varit nere i deras magasin och ordnat med kanoterna. Jag har skickat en låda kläder till August. På kvällen har jag varit på Ö.I.F styrelse-sammanträde det slutade kl. 12 på natten.
- fredag Jag steg upp kl. 1/27 var ned till Gusten och målade min kanot. Kl. 8 - 9,15 har Gusten och jag varit ute och rott i hans kanot och det blåste rätt så bra. Jag har märkt varor och varit på posten och banken. Betalt en del av mina skulder. Jag har bl. a. varit till L. A. Jonsson och betalt kanotstommen den kostade 20:- kronor. På kvällen har jag på gymnastiken. Jag och Lindblom voro utsedda att köpa en gåva åt sergean Frödin. Jag har utdelat biljetter till deltagarna.
- lördag Jag steg upp straxt före kl. 8. När jag kom ned till boden hade farbro öppnat, så jag fick som vanligt lite ovet. Jag har städad litet som vanligt. Har hämtat mina paddelåror från L. A. Jonsson. På eftermiddan har Lindblom och jag köpt en klockkedja åt Frödin. Gusten och jag har burit upp min kanot i vårt magasin. Jag har skaffat folk som städad gården och själv har jag krättat trädgården från kl. 1/29 - 1/210, sedan har varit på gymnastik till kl. 10. Smith och jag har promenerat från kl. 10 - 11.
- söndag Jag har sovit oroligt i natt troligen drömt för mycket om kanoten. Jag steg upp kl. 8 och kl. 9 gick jag ned till Gusten och fick hjälp att bära min kanot till Frösöbron, där jag startade med den första gången och vi var ute till kl. 11. Kl. 1/212 - 12 åto vi middag. Smith var till mig och vi har varit ute och gått till kl. 1. Då gingo vi att åse gymnastiken, därefter fotograferade vi alla gymnasisterna i grupp. På eftermiddan voro Gusten, Axel och jag ute och gick på bron till kl. 6 då vi gingo hem. Jag var från kl. 6 - 7 varit uppe på taket och tittat på utsikten. Kl 7 kom Smith och vi har varit ute och gått till kl. 1/29. Gusten kom vid niotiden, men då var så trött att jag ej orkade gå ut och kl. 1/210 lade jag mig.
- måndag Jag steg upp kl. 7,10 för att Gusten kom och väckte mig vid den tiden. Kl. 1/8 öppnade jag boden. Från kl. 8 - 9,15 har jag varit ned på Ö.R.H:s och målar om kanoterna. Jag har till järnvägen och hämtat efterkrav och varit på banken två gånger. Jag har hållit på och städad i mittenfacket. Gusten har varit hos mig en stund på eftermiddan. Från kl. 7 - 1/29 har jag haft ledigt och målat min kanot. På kvällen har Gusten, Axel och jag varit ute och gått på Frösöbron, Esplanaden och kajen till kl. 1/211 då vi skildes åt.

- tisdag Jag har varit nere och målat kanotdäcket på min kanot på morgonen från kl. $\frac{1}{2}9$ - $\frac{1}{2}10$. Jag har varit på banken, och dammat i mittenfacket i affären. På eftermiddan har jag skyltat om fönstret åt torget. Varit på condis med Gusten. Vi hade boden öppen till kl. 8,45. När farbror kom fick jag ovetta därför. Jag har träffat Ruth och jag bad henne gå ut och gå i kväll, men det ville hon inte. Jag och Gusten gingo ut på morkulljakt från kl. $\frac{1}{2}10$ - 12 men fingo ingenting. Jag hade ingen portnyckel, så jag måste väcka mamma.
- onsdag Jag öppnade boden kl. $\frac{1}{2}8$ på morgonen och ej något vidare med göra. Jag har varit på banken samt till Smith och köpt två buteljer vin som jag givit mamma på namnsdagen till present. Mamma har skickat ned kaff både på för,- och eftermiddan åt oss. Jag har varit och klippt mig på kvällen. Jag har av mamma blivit bjuden på vin och godsaker efter festen. Jag och Gusten har varit ute och gått och dessutom har jag sat fast ryggstödet i min kanot.
- torsdag Jag steg upp kl. 8 och var ned till Gusten och buro ned kanoterna och gingo till sjös. Vi foro då till Östbergets slut vid gåssjön och längre kunde vi ej komma för isen. Bertil Duchterlony var med Gusten och bjöd på frukost där borta, sedan foro vi till Semån och kl. 1 voro vi hemma igen. Kl. $\frac{1}{2}2$ - $\frac{1}{2}3$ har jag varit på sammanträde för Ö.I.F utskott. Kl. 4 foro detsamma åter ut i kanot till Sandviken där voro vi till Trafik kom, då vi foro hem, och kl. 7 voro vi hemma. Jag klädde om och gick upp på och tittade på utsikten. Kl. 8 åt jag kväll. Sedan var Axel och jag ut och gick till kl. 9 då jag gick hem och Ruth har jag också träffat.
- fredag Jag öppnade kl. $\frac{1}{2}8$ har nästan hela dagen hållit på att städa i boden och gjort iordning några fotogenkök, samt satt nya brännare i ett par. Jag har på middan laddat 5 st. skott till ett nr 12 hagelgevär. På kvällen har jag träffat Ruth, vi kom överens att träffas i morgonkväll för att gå ut ta en promenad. Jag och Gusten har varit upp på utsiktstornet i kväll kl. 1.
- lördag Jag har öppnat kl. 7,45. På frukosten har jag ner till kol-ladan och stängt grinden till landsvägen. Jag har varit till banken två gånger. Gusten och jag har varit till snickar Jonsson om master till kanoten. Jag har på e. m. varit på condis och druckit pilsner. Gusten har varit hos mig på e. m. Vi har druckit ur en halva champagne tillsammans. Kl. $\frac{1}{2}10$ gick jag att möta min Ruth, men träffade henne ej förrän kl. 10,05, vi voro ute en $\frac{1}{2}$ timme, när jag följde henne hem stod hennes mamma och väntade på henne.
- söndag Jag steg upp kl. $\frac{1}{2}10$ och kl. 11 kom Gusten och vi har tillsammans varit uppe på skjutbanan och skjutit med repeterkarbin. Kl. Kl. 1 - 2 har jag

- onsdag Jag var vådligt trött på morgon. Jag har gjort iordning varor till båtarna och varit på banken. Vi har haft rätt bra med handel. På middan träffade jag Ruth och följde henne hem. På e. m. har jag varit på posten och gjort iordning varor till station, ett helt lass. På kvällen har jag varit på skjutbanan och skjutit 24 skott och plockat mig litet blommor och kl. var närmare elva när jag gick hem och sedan var jag ner på gatan och åhörde musiken i Lindbloms trädgård och där träffade jag Ruth.
- torsdag Jag öppnade boden kl. 1/4 i 8 och fick åkaren att köra ned varor till station. På frukosten har jag sökt Odin Olsén för att få pengar. Jag har varit på banken flera gånger. Vid 1 - tiden var ned och betalade räntorna på mitt lån, men ej något av kapitalet, då jag ej hade pengar därtill. Norling kom hem på förmiddagen. På kvällen har jag skrivit brev till Schagerström och varit till station och postat det, sedan har jag spolat gården och träden. Kl. 11 gick jag och lade mig.
- fredag På morgonen har jag skickat iväg 3 st. slättermaskiner och en spis och varit och rakat mig och köpt en ny mössa. På middan har jag märkt varor och detsamma även på eftermiddan. Jag har fått mina nya lågskor från skomakarn. Plockar undan alla patronhylsor, sådana får ej säljas i affären numera. På kvällen har jag fått hyran av Pettersson och varit upp på idrottsplatsen och Lindblom hoppade 1,5 mtr. högt och jag endast till 1,4 mtr. När jag kom hem fick jag kaffe och lade mig kl. 11.
- lördag Jag har dammat och städat på morgon. Kl. 1/2 10 reste Ruth till Ånn och kanske det var sista gången jag såg henne som min fästmö. På middan har jag varit på banken och på eftermiddan har jag städat och skyltat om fönstret mot torget. På kvällen har jag laddat skott till 8 m/m. geväret och varit till järnvägen med ett brev åt moster och sedan har jag varit ute och gått till kl. 1/2 12.
- söndag Jag steg upp kl. 9 och var ned till boden efter blykulor åt Larsson. Kl. 1/2 10 gick jag upp på skjutbanan och sköt fyra serier. Jag markerade vid skjutningen om Göteborgspokalen. Kl. 2 gick jag hem och åt och kl. 4 rodde jag ut till Lugnvik i kanot. När jag kom låg Gusten och sov och kl. 5 var han uppstigen. Jag blev av farbror Gustaf bjuden på punsch och kvällsvard. Kl. 9,15 rodde jag hem igen och sedan följde jag moster Lotta hem och hon var också därute. Var sedan till pappas grav.
- måndag Jag sov till kl. 1/2 8 och kl. 8 öppnade jag boden. Jag har varit på banker ett par gånger på f. m. och på condis dit jag ej varit på länge. På middan var jag med ett portlås till Lindblom. Både på för,- och eftermiddan har jag hållit på med order till lanthandlare och på e. m.

- måndag åskade det rätt betydligt. På kvällen var det kalas hemma och jag lade mig kl. 12.
- tisdag Jag steg upp samma tid som i går och på morgonen har jag skickat iväg slåttermaskiner, hela för,- och eftermiddan har jag expedierat order. Jag har varit på banken och på eftermiddan har jag varit till byggmästare Turesson samt fått skyttegilletts kassa för 1897. Jag har varit på idrottsplatsen och hoppat höjdhopp och sedan har jag varit ute och gått.
- onsdag Trött som vanligt på morgon. När jag öppnade fick jag skicka iväg ett lass varor. På förmiddan har vi haft ganska mycket att göra. På middan fingo vi gå hem en i sänder för så fullt av folk var det och däribland såldes det 6 st. slåttermaskiner, sedan har jag läst tidningen och gjort lite annat. På kvällen har jag varit i Lindholms trädgård hört musik samt druckit punsch. Jag lade mig kl. 12.
- torsdag På morgonen öppnade jag boden kl. 7,40 och har haft ganska bra med göra. På frukosten har jag lastat på två slåttermaskiner. Kl. 1 var jag på banken och omsatte mitt lån med 250 kr. På kvällen kom Rickard Jörgensén från Stockholm och har varit i Luleå och hade hälsningar från August. På kvällen har jag laddat skott till 8 m/m. geväret och kl. 11 kom det telegram från Ossiän Jörgensén. Jag var och mötte honom vid nattåget.
- fredag I natt har jag legat på soffan med en filt på kroppen för att Ossiän har legat i min säng. På morgonen öppnade jag boden i vanlig tid. Jag har dammat och städlat färdigt före frukosten. Hela förmiddan och en del av eftermiddan har jag expedierat order till lanthandlare. Jag har varit på banken och posten och condis tre a fyra gånger med Jörgensén. Kl. 9 gingo på statt och superade vi voro några stycken och sedan ned till nattåget kl. 8..
- lördag På morgonen steg jag upp kl. $\frac{1}{2}8$, men mädde förfärligt illa, så jag satt mest och sov på kontoret. Jag kunde ej äta någon frukost och kl. 11 gick jag hem och lade mig och sov ända till kl. 3 då jag åt middag och gick ned i boden och jag var fortfarande tung i huvudet. Jag har varit på posten och till Oscar Smith. Mina kamrater för i går har jag ej sett till. Johan Holm är i stan, men ej träffat honom. På kvällen har idrottsstyrelsen haft sammanträde och många av mina förslag gick igenom och först klockan $\frac{1}{2}1$ gick jag och lade mig.
- söndag Jag steg kl. $\frac{1}{2}8$ och åt frukost och var ner i cigarrboden efter cigarr-etter. Kl. $\frac{1}{2}10$ följde jag farbror och familjen till Ytterån, där vi först drucko kaffe. Jag var och hälsade på fröken Damberg hon är kassörska på hotellet. Kl. 3 åto vi middag och farbror bjöd på två vinsorter därtill sedan drucko vi kaffe med punsch och kl. 5 foro vi

- söndag och kl. 10 lade jag mig och kl. $\frac{1}{2}$ 1 kom Ossian Jörgensén hem och klev in genom fönstret och sade adjö och for hem till Kall med nattåget.
- måndag Jag steg upp kl. 7 och öppnade boden kl. $\frac{1}{2}$ 8 och dammat och städat före frukosten. Gusten har varit och hälsat på mig en stund och Rickard Jörgensén har också varit hos mig och tagit adjö och han kl. 11 till Sundsvall. Jag har varit till station och ett par gånger på banken. På middan har jag skickat iväg varor med båtarna och läst tidningen. På kvällen har jag skrivit brev till min fästmö.
- tisdag Jag steg även i dag upp kl. 7 och före frukost har jag expedierat varor till station. På förmiddan har jag varit till banken samt till station med skottavlor som jag fått rekvisition på. Jag har expedierat varor till båtarna. På eftermiddan har farbror varit till Fillsta och Norling har också varit försvunnen. Jag har varit inne hos Anna Wallberg och bråkat med henne en stund. Kl. 9 gick jag upp på idrottsplatsen. Jag i kväll ledigt 1,5 mtr. i fritt språng. Sedan har jag varit i trädgården.
- onsdag På morgonen kände jag mig ganska trött efter gårdagens strapatser. Jag har skickat iväg ett lass stenverktyg till förrådet. Hela förmiddan har jag egentligen endast expedierat kunder. På eftermiddan detsamma samt varit på posten samt till Augusta Eriksson och ätit plommon. På kvällen har jag hållit på att ansa granen i trädgården samt varit utanför Lindbloms trädgård och hört på musiken.
- torsdag I morse kände jag mig ganska trött och öppnade boden först kl. 8. Före frukosten har jag dammat och städat något, sedan har jag gjort iordning varor åt lanthandlare. Efter middan ej något vidare med göra annat än att jag varit på posten och till moster och köpt mig 1 lit. jordgubbar. Jörgensén kom till stan kl. 7. Jag har varit ute med honom till kl. 8. Kl. 9 gingo på Lindbloms och åto kväll, sedan drucko vi kaffe och konja. Jag följde honom till tåget kl. 2 på natten.
- fredag På morgonen har jag räknat ut en faktura samt märkt upp varorna till densamma. På förmiddan har jag plockat ihop ett par order till lanthandlare. På eftermiddan har jag gjort detsamma samt litet till. Jag har varit på banken två gånger. Norling och jag har varit på Levins condis och druckit kaffe. På kvällen har jag varit upp på skyttegilletts bana och sedan på kvällen har jag arbetat på gården till kl. 11, sedan har farbror och jag suttit och pratat en stund och kl. 12 lade jag mig.
- lördag Jag har ordnat litet i boden samt fortsatt att göra iordning några lantorder. Hela förmiddan har jag haft styvt med göra. I dag har sista slättermaskinen sålts. Jag har fått en kulisättare från smeden Wickman på Frösön till 8 m/m geväret. På eftermiddan har det varit mycket litet att göra. På kvällen har jag laddat 50 st. patroner till 8 m/m geväret.

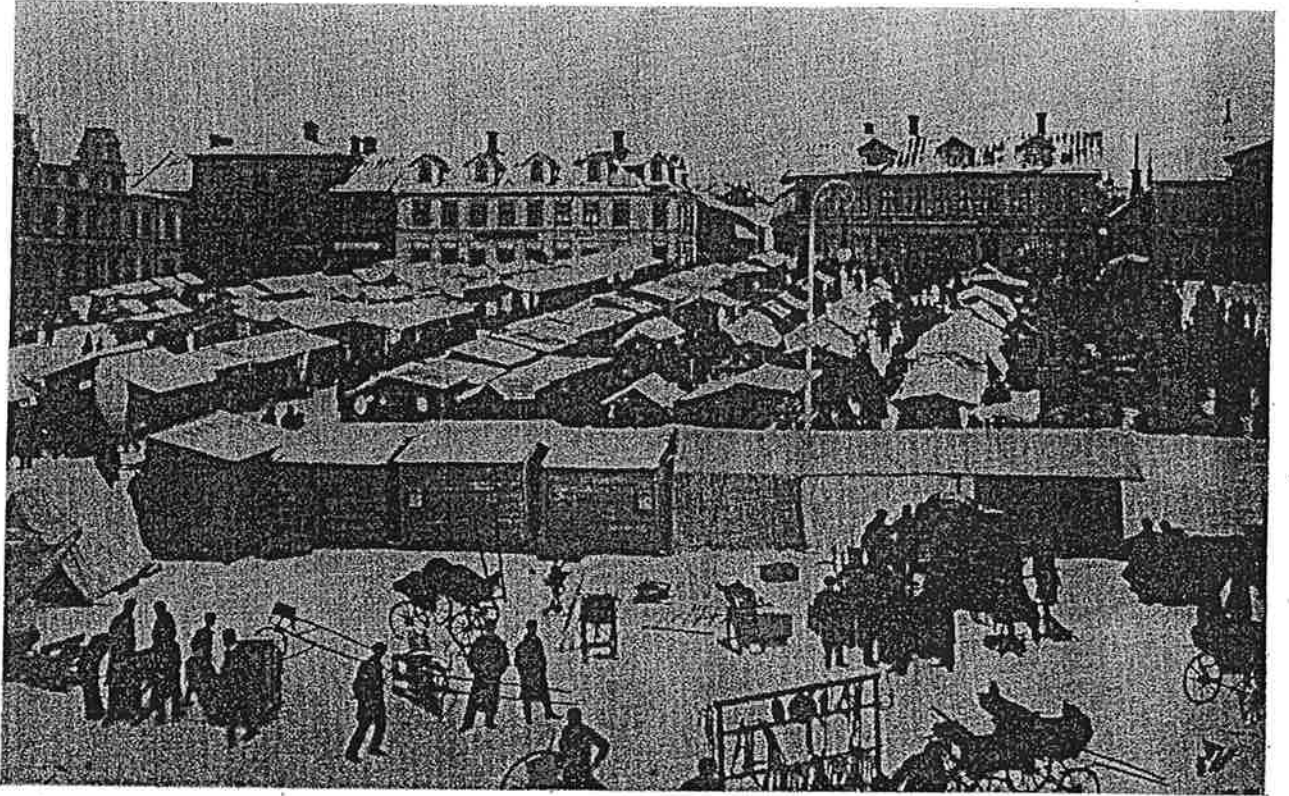
Affärsinnehavare Anders Norrbom och Jonas eller Nils Norrbom, omkring 1915.

Uppgifter: Widar Nordenberg, Alsen, 1991.

Gamla kooperativabutiken, troligen år 1919.

Uppgifter: Konsum Jämtland, 1986.

En Gregoriimarknad i Östersund omkring 1906

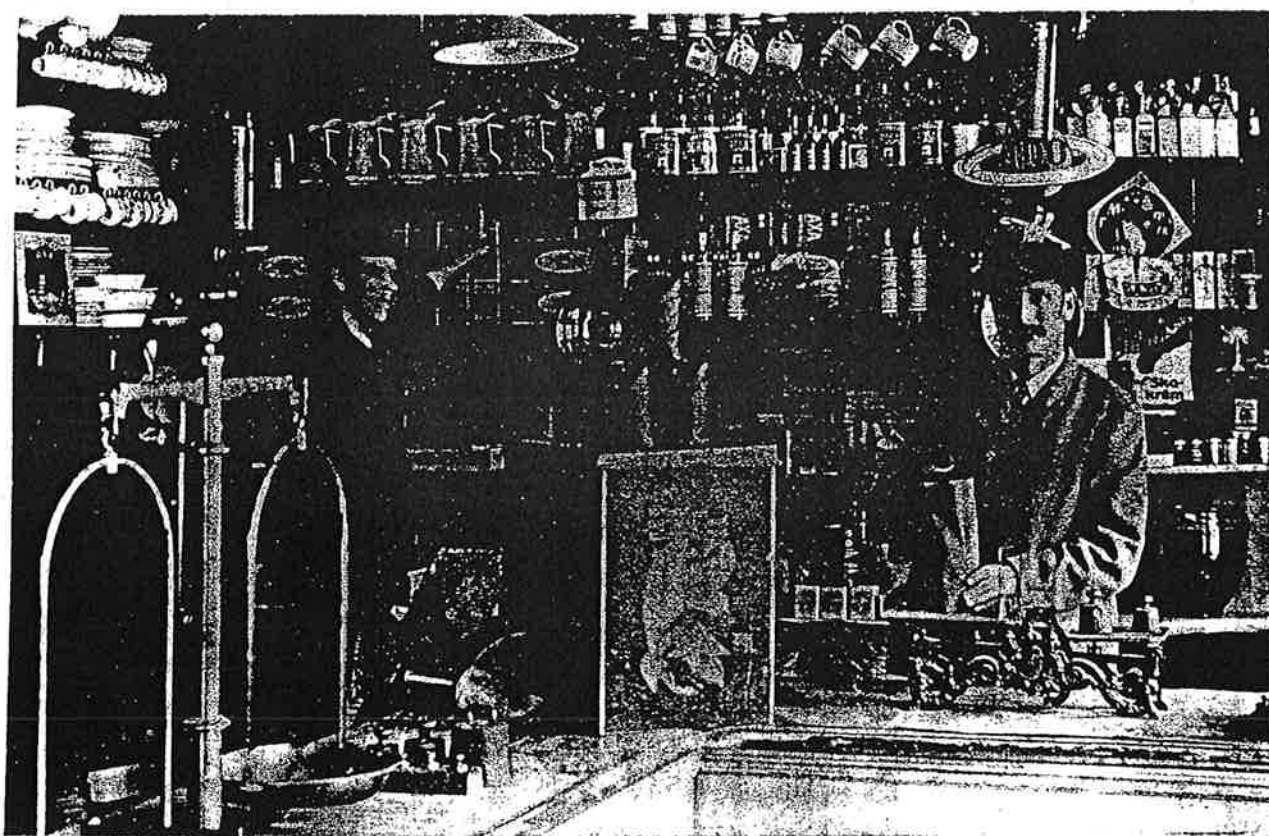
Foto: Axel Ernow.

O. Nilsson.

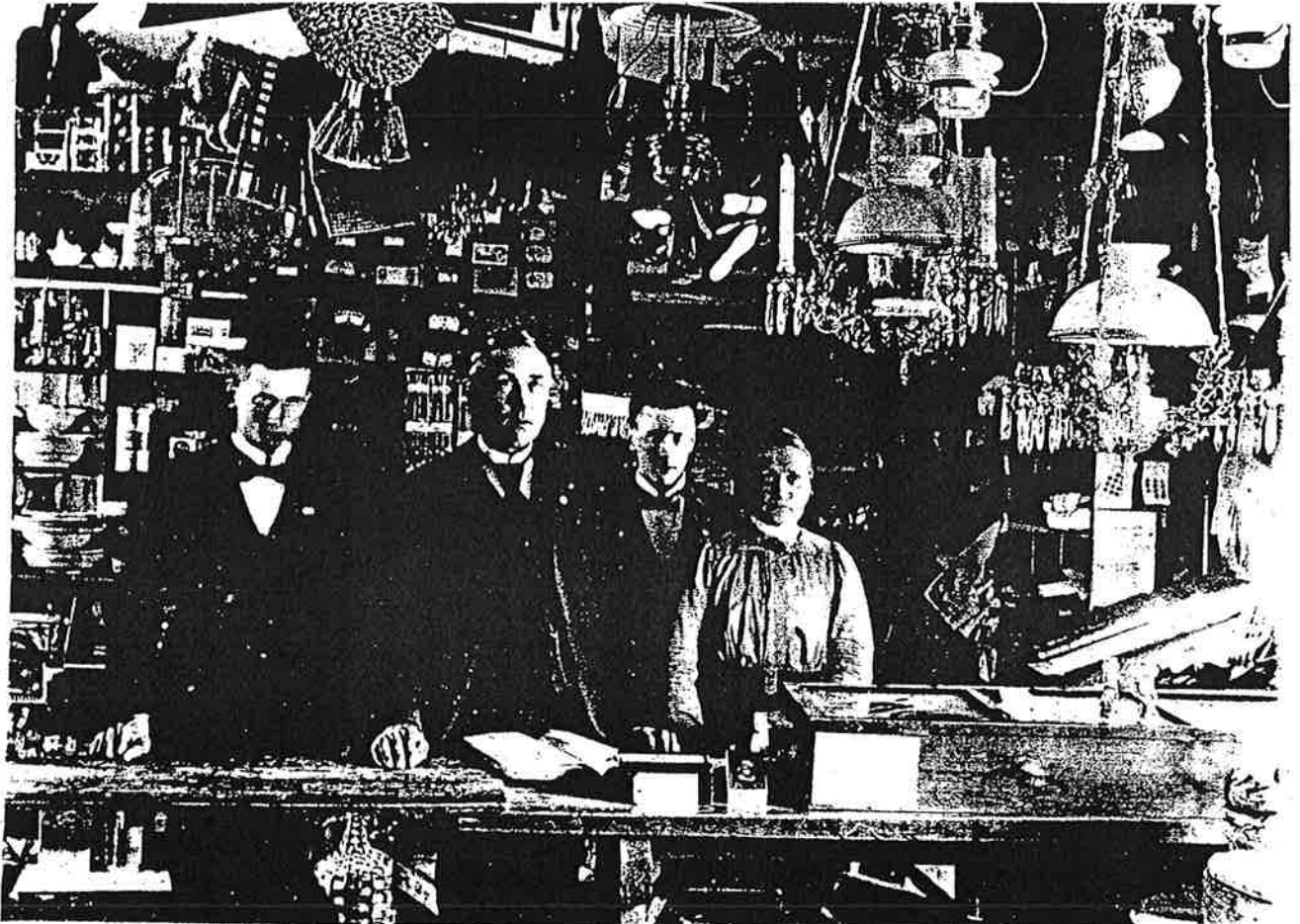
"Jämtarna kommer" verk av O Nilsson som föreställer jämtländska forbönder på väg till marknaden i Knåda.

Foto: Elvén, Edsbyn
Neg Ö 23

Olof Ängman, född i Dorotea omkring år 1870. Han blev handlare i Dalarna.
Här står han i sin egen butik. Olof var morbror till Folke Bråting i Landsom.

Uppgifter: Bruno Persson, Täng, 1985.

Diversehandeln i Gåxsjö. Den fanns från år 1882-1944. Ägaren var Erik Eriksson. Från vänster: Erik Olov Eriksson, Erik Eriksson, Hans Eriksson och Anna Eriksson, född Henriksson. Bilden är tagen omkring år 1900.

Uppgifter: Per Graffmo, Hammerdal, 1987.

44 MARKNADSFÖRING
443 Detaljhandel
Konsum

HÄGGENÄS
Norderåsen
Nygård

Konsumaffären i Nygård. Biträdet är Margareta Salomonsson och kunden är fru Hilda Olsson från Nygård.

Uppgifter: Orvar Hansson, Norderåsen, 1987.

Foto: Oskar Hansson, Norderåsen
Glasplåt P 10 734

JÄMTLANDS LÄNS MUSEUM

Interiör i Björnssons affär. Mannen till höger är K M Westberg, Kälarne, född 1894, han började som biträde hos Björnssons. Pojken som mäter upp mjöl är Gustav Björnsson, son till Westberg. Han övertog sedan affären efter sin far. Bilden är tagen omkring 1915.

Uppgifter: K M Westberg, Kälarne, 1991.

Se foto: BEBYGGELSE OCH TOPOGRAFI

Interiör från Månsåsens handel omkring 1908.

443 DETALJHANDEL
Korg-Olles

ÖSTERSUND
Kv Apotekaren

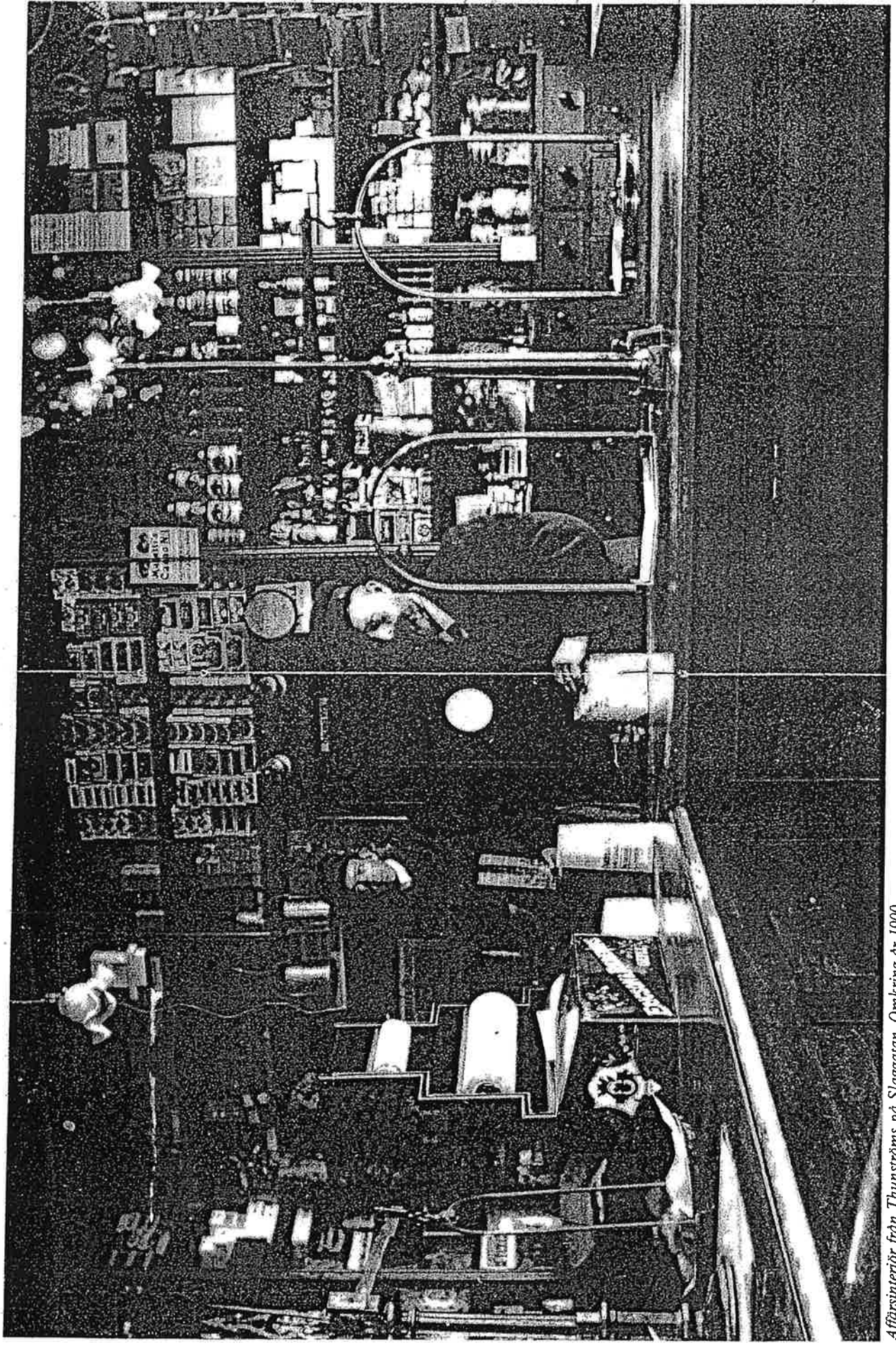
"Korg-Olles" affär vid Stortorget. Sven August Lundin, trotjänare i firman. Bilden tagen på 1920-talet.

Original i FGÖ:s samling.

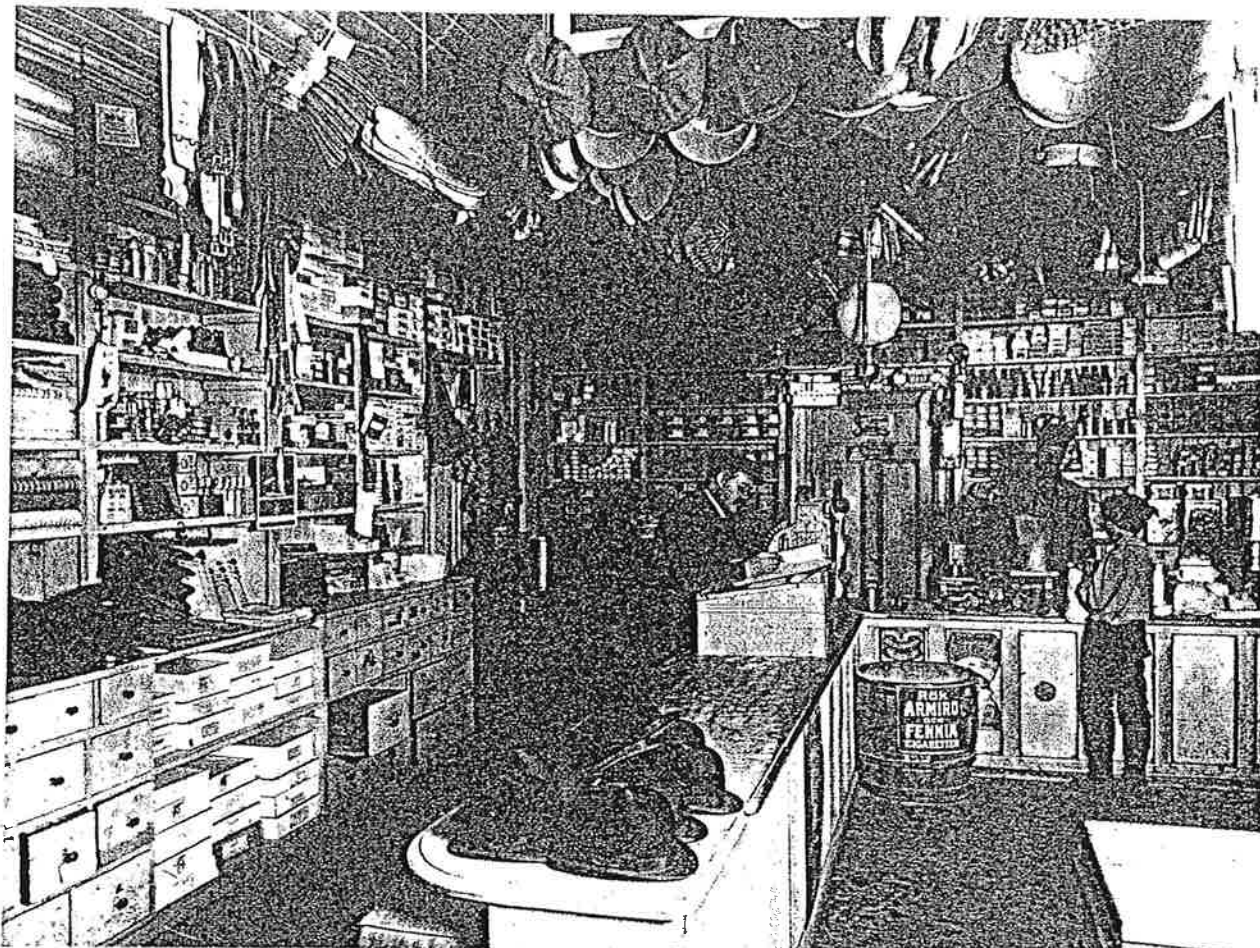

Interiör från "Korg-Olles". Carl-Henrik Olausson övertog affären 1941 efter fadern Carl-Johan Olausson, även kallad Korg-Olle. Bilden från 1963. Uppgifter: Carl-Henrik Olausson, Östersund, 1983.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or description, partially obscured by the image.

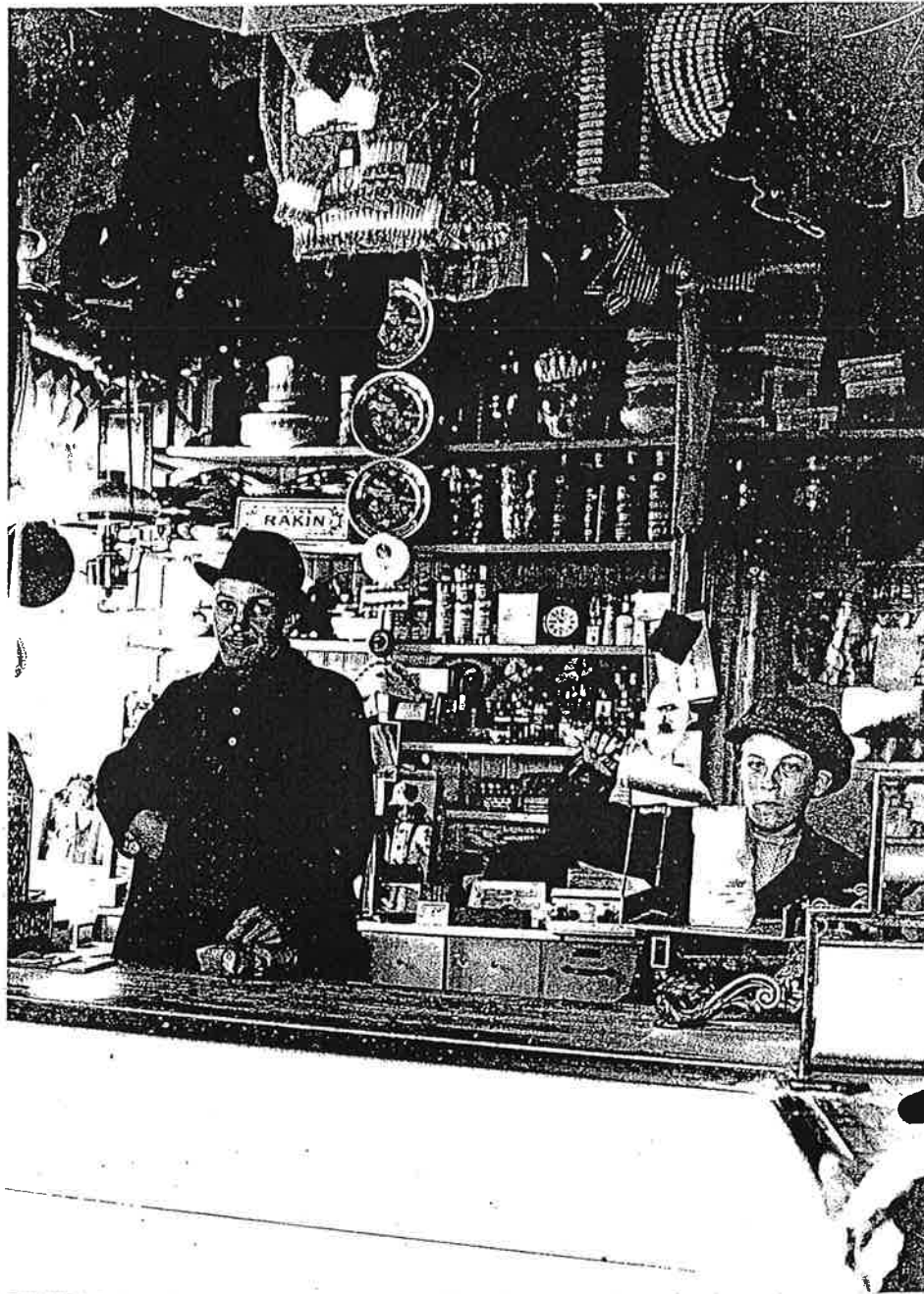

Affärsinteriör från Thunströms på Slaggatan. Omkring år 1900.

Ring & Co, butiksinteriör, 1904.

Foto: Petrus Melander
Neg. Ö 300
Se även Ö 301

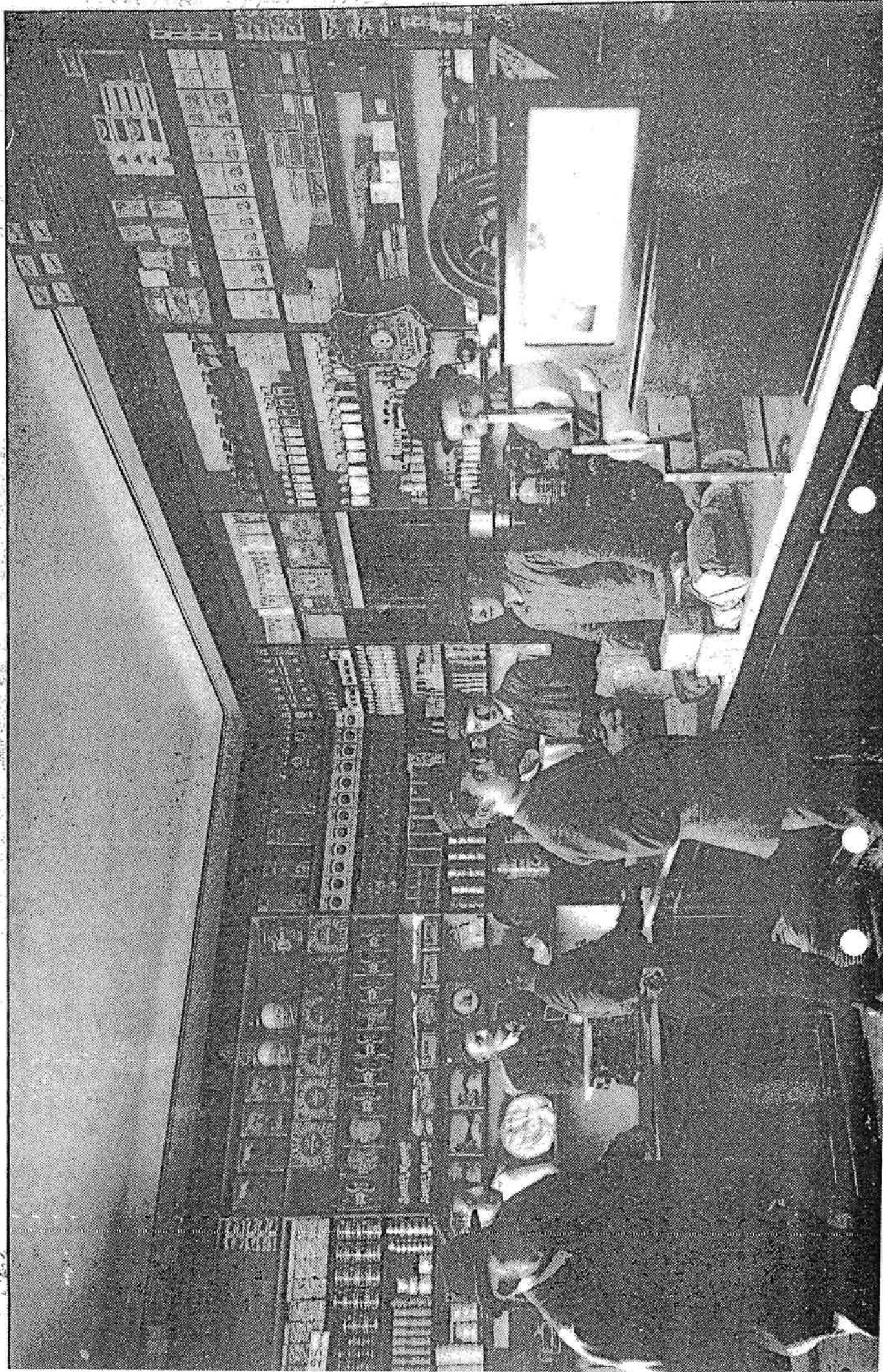

Interiör från Hellströms diversehandel i Vemdalen, 1919. T v står Sifvert Jönsson från Klövsjö. Han köpte senare Linders affär i Klövsjö när den gick i konkurs år 1920.

Uppgifter: Ingemar Morlind, Klövsjö, 1990.

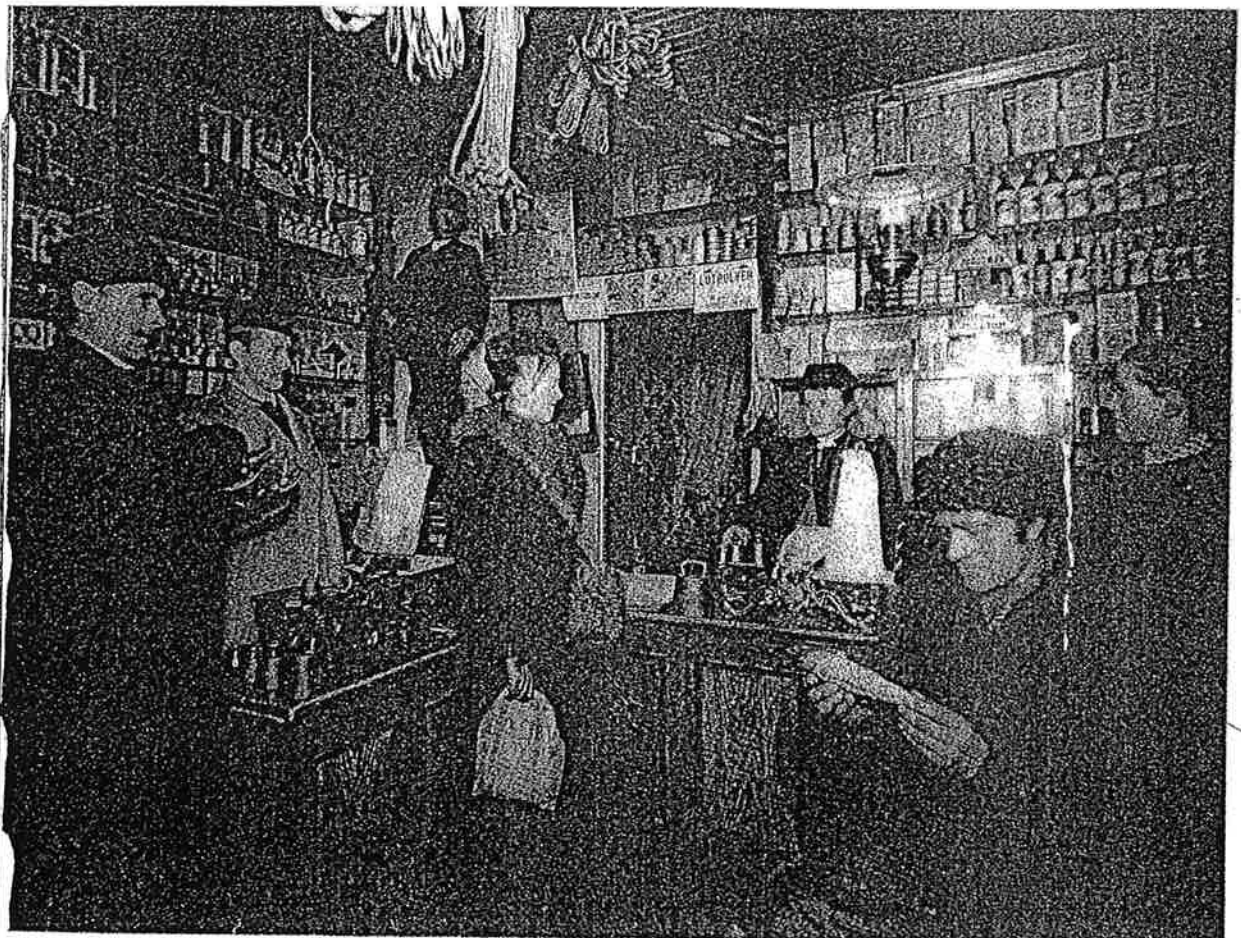

yms masser av levnadshistoria

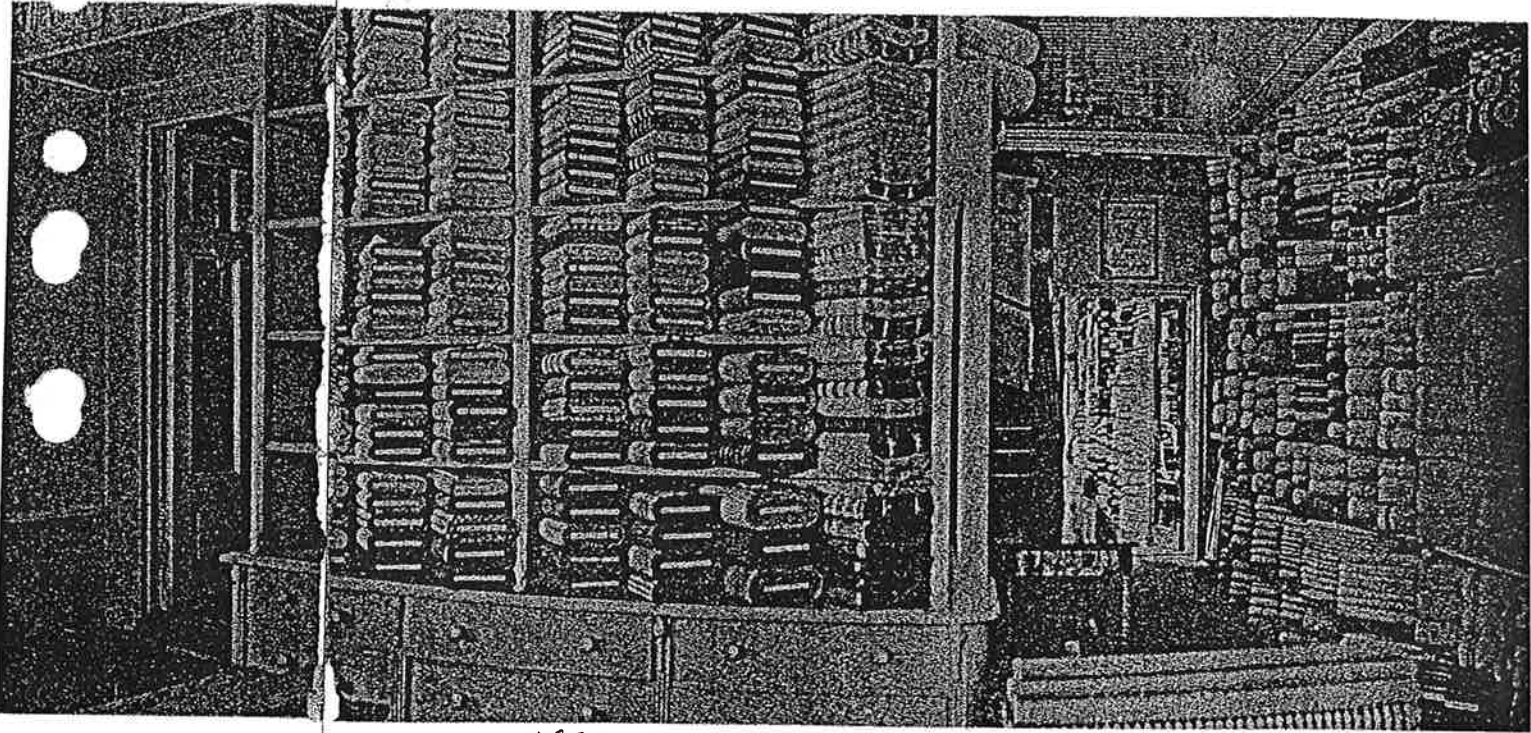

Interiör fr Fresko affär i Östersund år 1896
Springpojken bakom disken Fetter Henriksson, biträdet
Axelsson och en handlande gumma.

C. P. Eidems diversehandel på Kyrkgatan 54 (nuvarande Tempo-
huset) år 1900. Eidems diversehandel drevs under åren 1897-

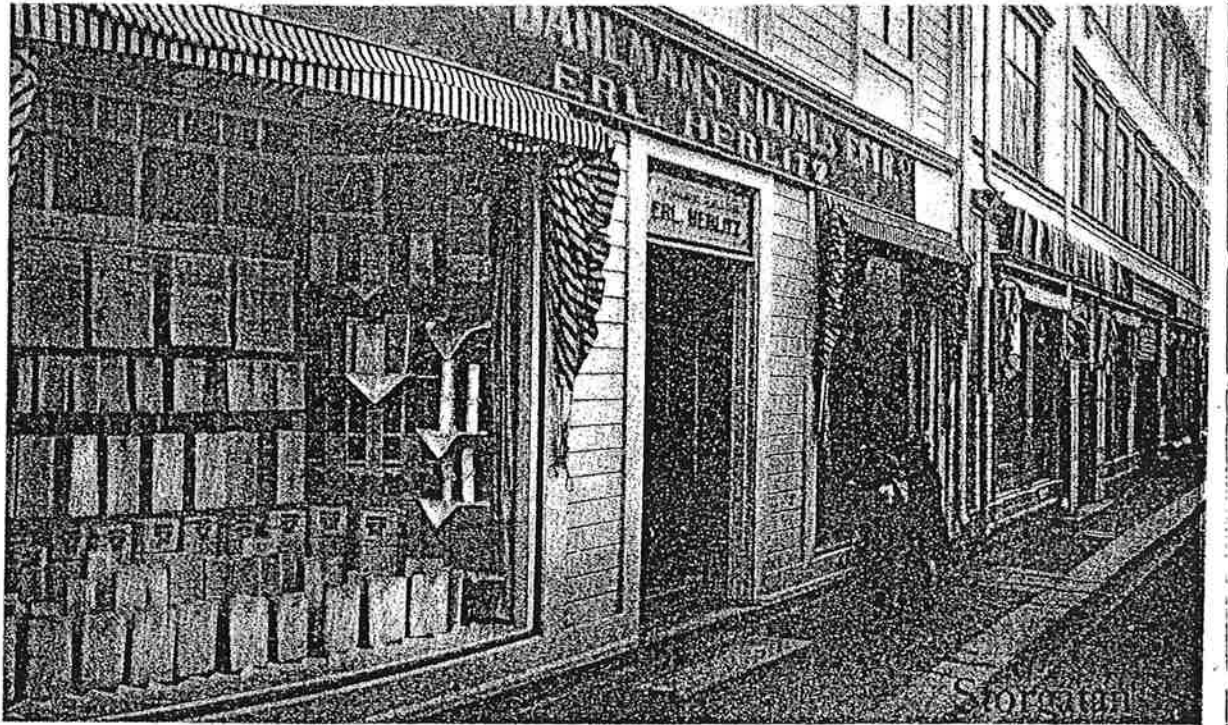
Tygpäckar och garnnystan från golv till tak kunde innehavaren av Dahlmans, Erland Herlitz, visa upp på detta reklamkort från seklets början.

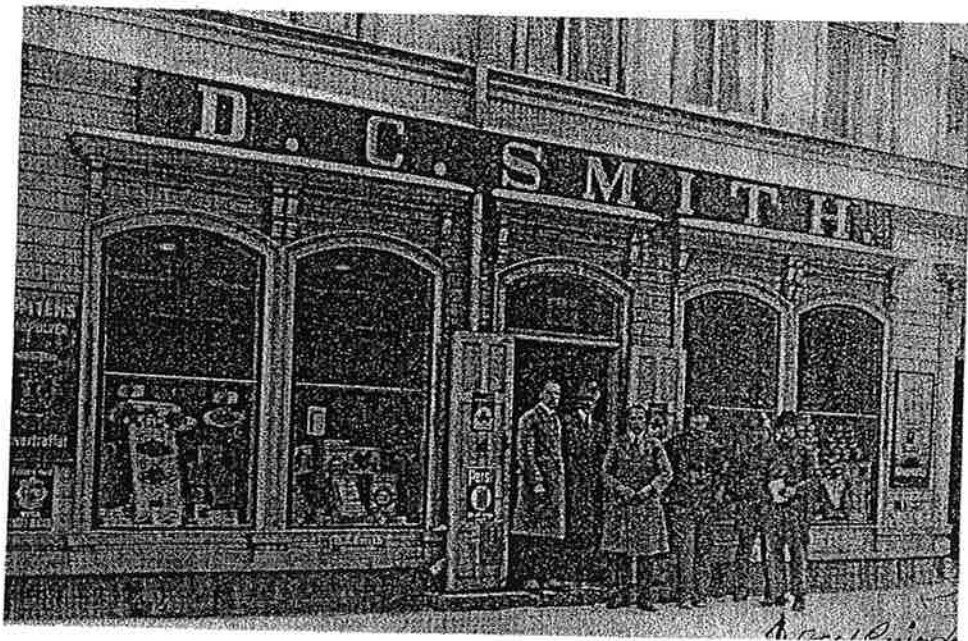
ordning och reda ^{var} ett måste med en sådan mängd
varor

Interiör från Månsåsens handel omkring 1907. På bilden biträdet
Arvid från Fjällgården, han dog i lungsot 1914 efter 7 års lidande.

110

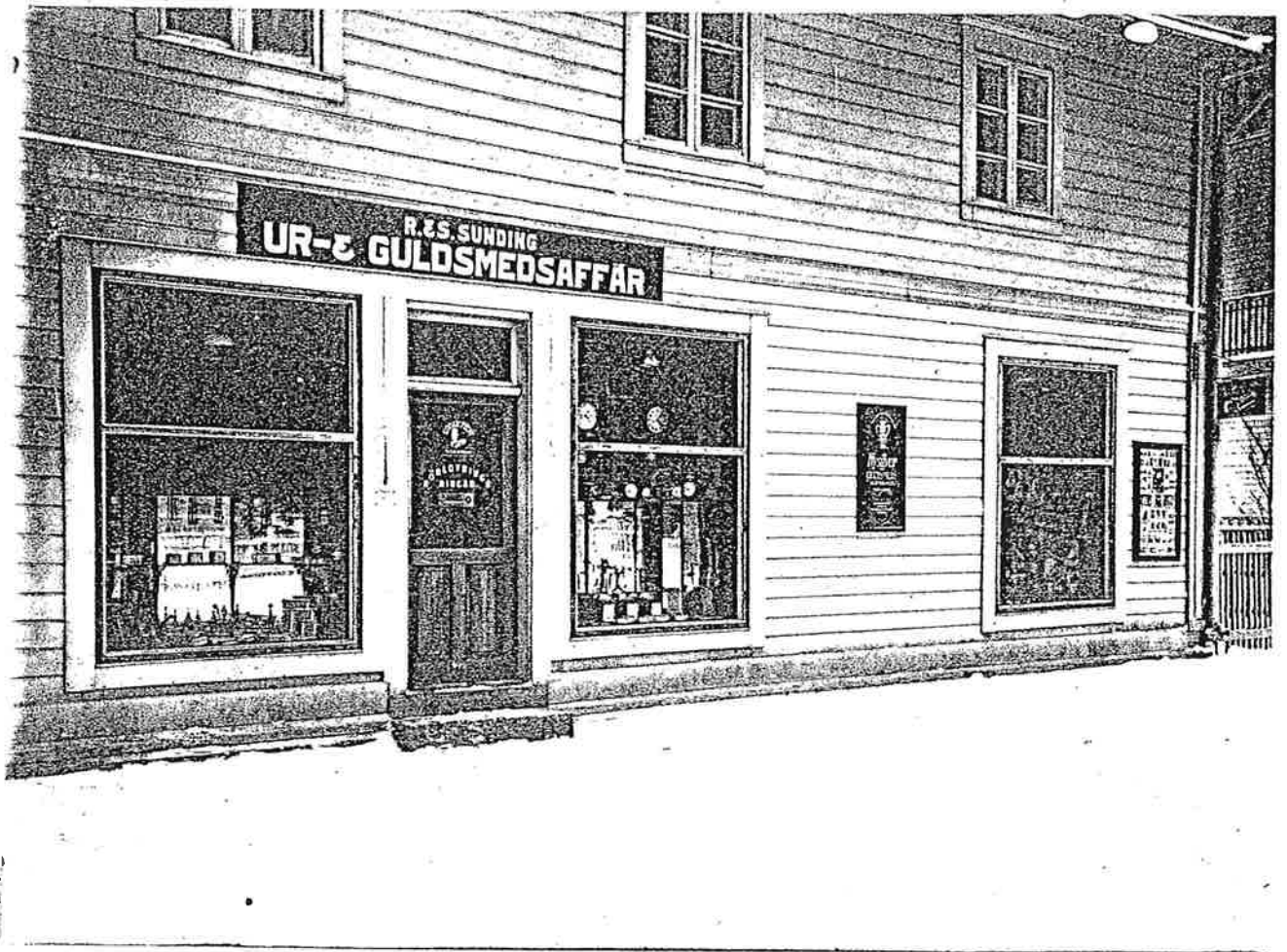

D.C. Smiths kolonialvaruaffär på Storgatan 23 i Östersund år 1930. Fr.v. ser vi personalen Yngve Sellin, Julius Hartwig, Paul Sellin, Bertil Pålsson, A. Andersson och artikelförfattaren Axel Grinde.

Hv

44 MARKNADSFÖRING.
~~444 Detaljister~~
443 DETALJHANDEL

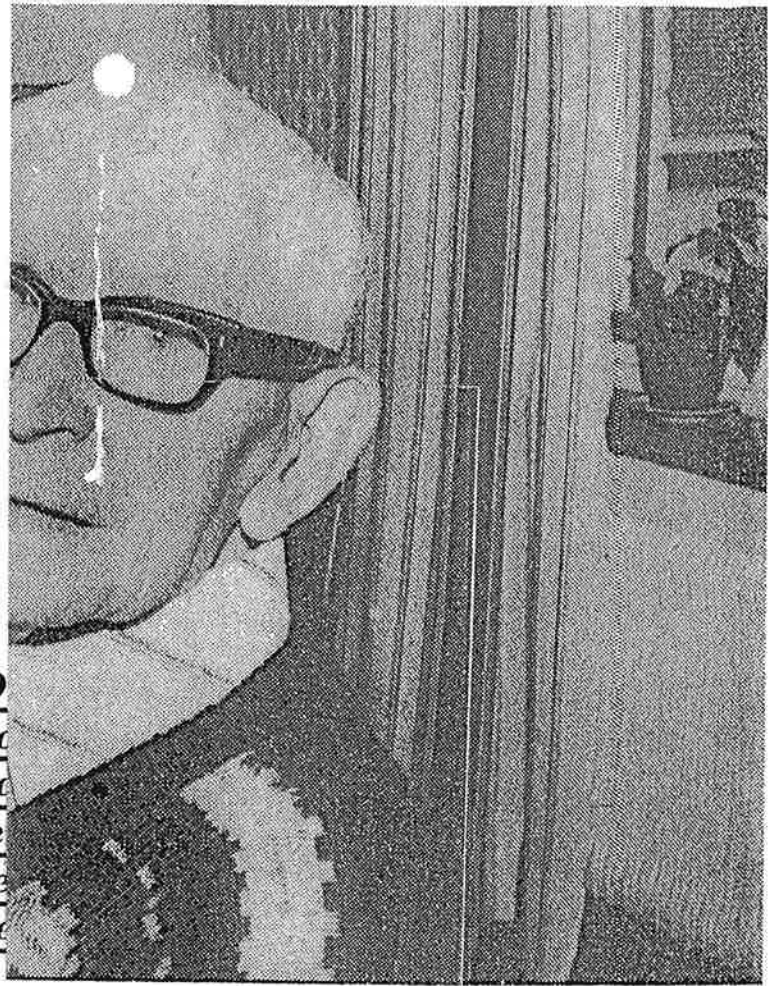
Storgatan 4
~~Sundins affär~~

Sundings affär, vid Storgatan 4 i f.d. Lindholms Kafè.

Torghandel i Östersund

– D
ler rö
kunne
värke
bönde
timme

rihandlarnas skara. Från början hade västgötaknalle
talets början var många jämtar och härjedalingar hänv
att få sin utkomst.

Shandlare

Avksam-
og för
Ytterl
En gång
det gote
här på
numera
många
slut m
Och jag
heller
Du vet
100 år.

Ären este
vert Jonsson
kor från Bl
söder, och i
Väskor med
– ovanpå s
cykeln på s
gårdfarihan

Sivert tjänade ungefär lika
mycket som gårdfarihandlare
som han gjorde i skogen.

– Men man fick ligga i för att få
det att gå ihop. Och inte blev man
rik inte. . .

I stort var Sivert nöjd med nasarlivet. Det var som vilket jobb
som helst – inte alls så äventyrligt
eller romantiskt som man skulle
kunna föreställa sig. Han råkade
varken ut för arga hundar,
vrånga bönder eller kärlekskran-
ka fruntimmer.

– Men jag blev sint ibland när
folk skulle prata. Kvinnfolken var
värst – de trodde jag tog överpri-
ser, men det gjorde jag aldrig.

Men det var inte bara kvinnfolk
som gjorde livet surt för nasaren.
Länsman var en annan figur som
gjorde sitt bästa för att trilskas.

– Länsman i Ytterhögdal var
jäklig mot nasarna. Det blev böter

direkt för den som inte hade til-
ståndet i ordning. Och länsman
Sveg, haffade mig en gång, me
jag hade ju tillstånd så det var ba-
ra för honom att släppa mig.

När Sivert Jonsson var 30 å
slutade han med nasarlivet. Ha
blev less – det blev för tungsarr
att släpa runt på lådorna me-
kläder, han saknade sin familj och
prutandét gick honom på nerver-
na.

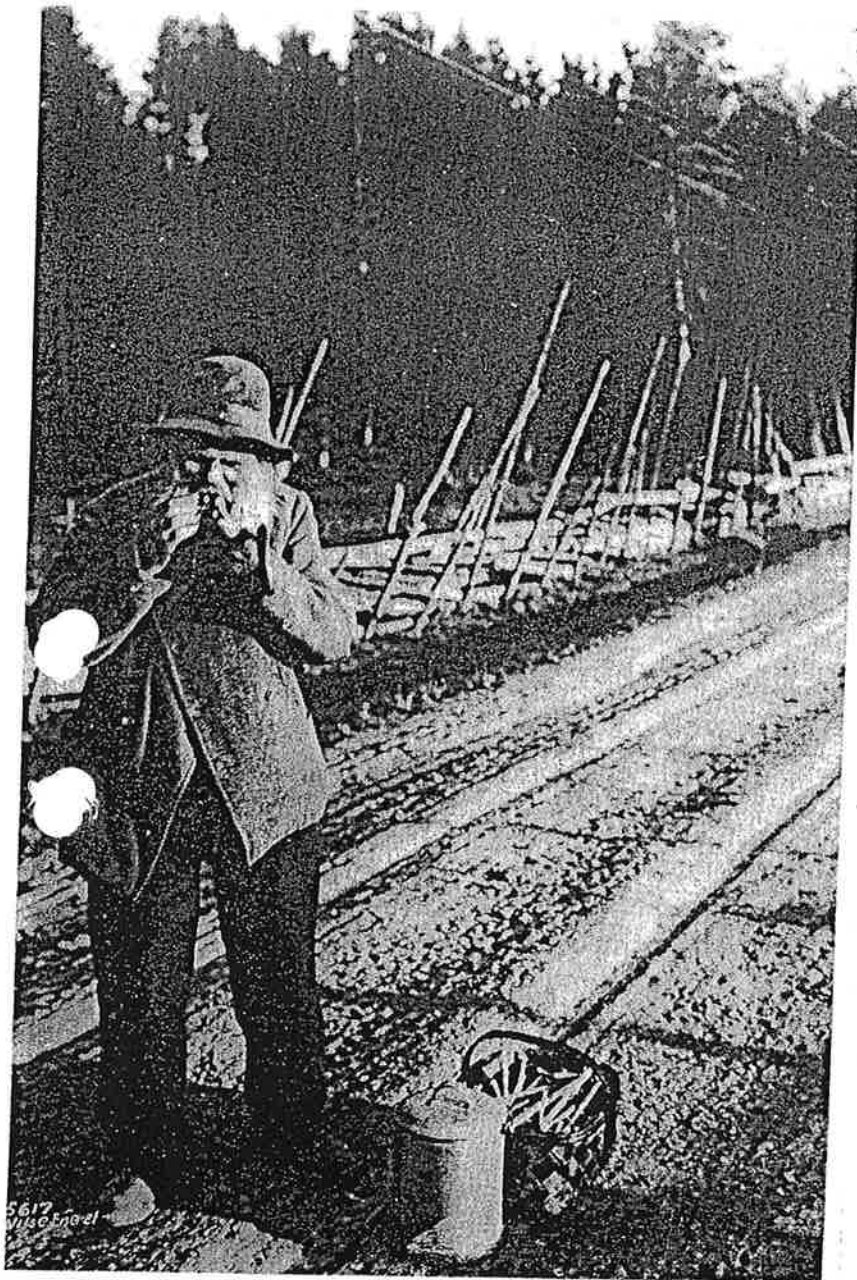
– Jag gick tillbaka till skogen
och det trivdes jag med.

I augusti fyller Sivert 99 år.

– Så för min del är det slut på
nasarvalsen. Och det finns inte
många nasare kvar – det är en
företeelse som dött ut.

AHT

i sybehör och
handarbeten

Gårdfarihandlare
Nasare

Den kände fotografen A W Wiles fotograferade omkring 1906 denne "kramkar med tvarer", dvs kräklor som man rörde om i grötgrytan med. Foto: Norsk Folkemuseum

I fotoateljén poserar en okänd, svajig gårdfarihandlare med sin lager. Foto: Nordiska museet

Korgmakare Augustsson från Stora Dals lund, Borås, en sommar-
dag 1942. Foto: Nordiska museet